

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OĐNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

NEISKORIŠTENA I ZAPUŠTENA
KANALSKA MREŽA VOJVODINE

BROJ
626

Subotica, 10. travnja 2015. Cijena 50 dinara

VLADIMIR MILADINOVIĆ
AKTUALNA PROŠLOST

»MLADE ŽICE«
TAMBURICE

POVRATAK SELU
I SALAŠIMA

INTERVJU
VLADIMIR PAAR

KA SUSRETU KULTURA

POSTAVITE OGLAS

**JEDNOSTAVNO,
BRZO,
LAKO...**

Svaštara ONLINE **Informativne novine u Svaštari** **PLUS**

POSLOVNI IMENIK

Tržište: **TRAŽI**

2760 Rezultata pronadjeno za Kuće - prodaja

Filtriraj rezultate

Cena

Kategorije

Subotica - trošna kuća - odmah

Bezdan porodična kuća

VEŠINJE PROJEKTOVANJE AUTOMOBILA I FOTOGRAFIJE

Palit - kuća

Kuća u Kijačevu

Ada novije opština

TDI **CHEVROLET**

Ekskluziva

Subotica

Šipovo, Republika Srpska - Kuća na

Subotica, nova kuća kod bolnice

Kuća u Aleksa Šantića Severna

Kursna lista

EUR 122.62
USD 104.13
CHF 102.24
GBP 107.91
AUD 94.29
CAD 86.54
JPY 0.89
RUB 1.59
HRK 13.97
KWD 353.05
HUF 0.36

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara

AKCIJA!

5G

internet

već od

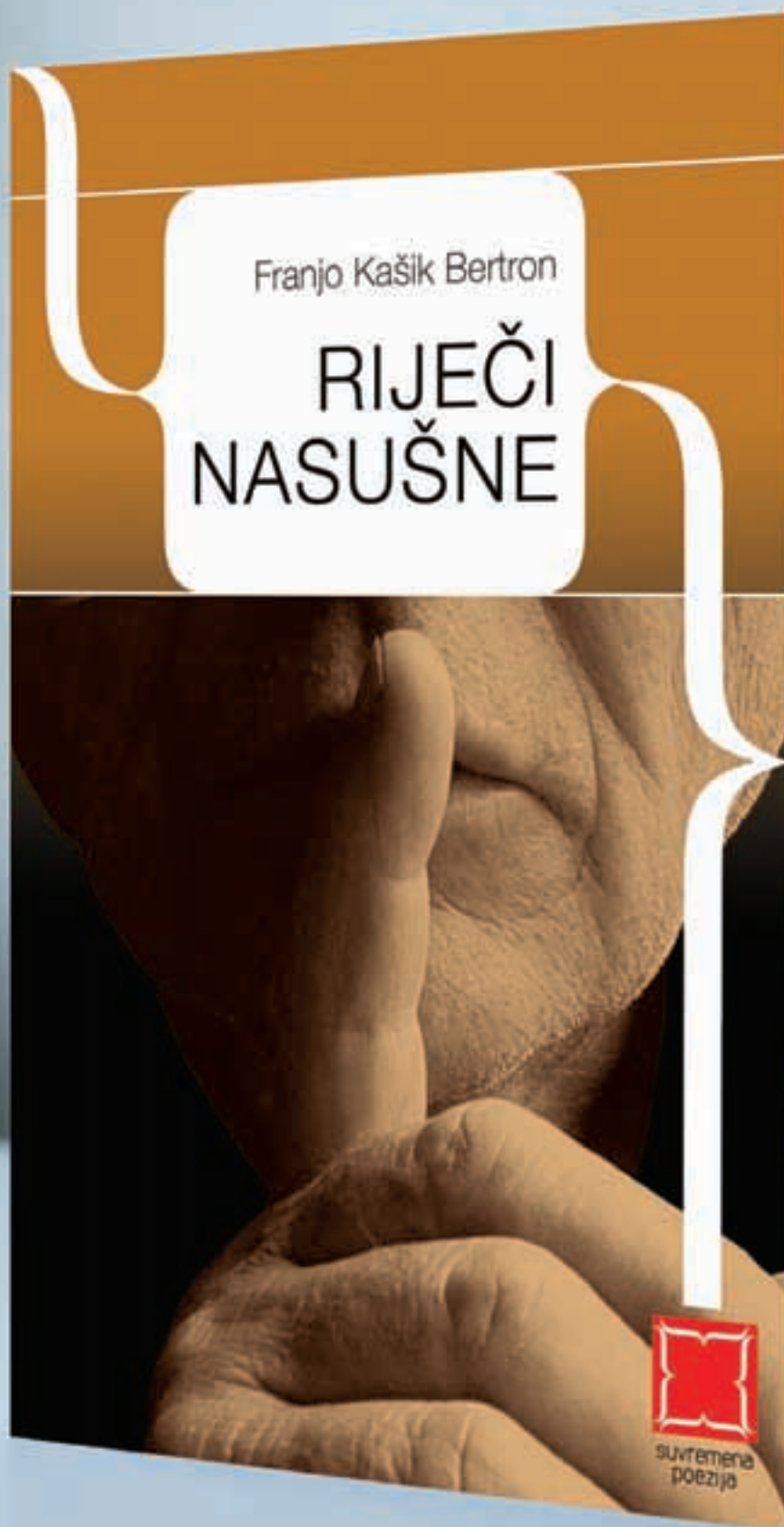
649 din

KARADORDEV PUT 2.
SUBOTICA
TEL:024/555765
WWW.TIPPNET.RS

***Lijepa lica dobre književnosti!
Nova knjiga u nakladi NIU »Hrvatska riječ«.***

Knjiga se može nabaviti u NIU »Hrvatska riječ« po cijeni od 300 dinara.

AKTUALNO

Ostvarivanje prava nacionalnih manjina

**Obrazovana radna grupa za pripremu
akcijskog plana 7**

TEMA

Od segregativne k integrativnoj politici multikulturalnosti

K susretu kultura s međusobnim razumijevanjem 8-9

Kanalska mreža Vojvodine

Neiskorištena i zapuštena 10-11

INTERVJU

Akademik dr. Vladimir Paar, profesor emeritus
Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta u Zagrebu**Između znanosti i religije nigdje ne
nalazimo protuslovlje! 12-13**

SUBOTICA

Održana šesta sjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća

Dobre i loše prakse..... 18-19

ŠIROM VOJVODINE

Most Šmaguc kod Monoštora zatvoren pet godina

Na rješenje će se još čekati ..... 24 Festival *Mlade žice* u Srijemskoj Mitrovici**Tamburaški polet 26**

KULTURA

Obilježen jubilej kazališta u Srijemskoj Mitrovici

Tradicijska duga 70 godina 32-33

SPORT

Željko Novaković, vratar NK Sloge iz Plavne

Vratar bez konkurencije 55

Došlo je vrijeme

Predsjednik Srbije **Tomislav Nikolić** u ponedjeljak je poručio da je sada vrijeme da se s Hrvatskom razgovara o apsolutnom poštovanju svih postignutih sporazuma i obveza koje Hrvatska kao država ima prema Srbima. Lijepo je što predsjednik skrbi o srpskoj manjini u susjednim zemljama ali bi još ljepše bilo da u takvim situacijama spomene i manjine u Srbiji, na primjer hrvatsku manjinu ako je već riječ o Hrvatskoj. Osobito zbog toga što je Sporazum o zaštiti prava srpske manjine u Republici Hrvatskoj isti onaj koji obvezuje Republiku Srbiju da zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji. Dakle, ako je došlo vrijeme da se taj sporazum apsolutno poštuje to je za Hrvate jako dobra vijest. Jer, po tom sporazumu i Hrvatska ali i Srbija su se sporazumjele (i obvezale) da će osigurati pripadnicima manjina pravo na izražavanje, očuvanje i razvijanje njihovog nacionalnog, kulturnog, jezičnog i vjerskog identiteta, kao i pravo na održavanje i razvijanje manjinskog školstva, odnosno obrazovanja, medija i ostvarivanje posebnih interesa pripadnika manjina. Među ostalim, piše u Sporazumu kako će strane ugovornice omogućiti sudjelovanje pripadnika nacionalnih manjina u donošenju odluka koje se odnose na njihova prava i položaj na lokalnoj, pokrajinskoj i državnoj razini i zastupljenost nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima na svim razinama kao i da će osigurati materijalne i druge uvjete za izbor i djelovanje izabranih predstavnika nacionalnih manjina. Ovaj je dio Hrvatska ispunila, a Srbija još nije. I to je tema za razgovor. U pogledu poštovanja Sporazuma razgovara se inače na redovitim sjednicama Međuvladinog mješovitog povjerenstva koje prati ostvarivanje ovoga Sporazuma i kada su u pitanju Hrvati u Srbiji situacija je do sada bila takva da se problemi u (ne)ostvarivanju Sporazuma samo prenose iz godine u godinu to jest prepisuju iz jednog u drugi zapisnik, a malo toga se mijenja. Kaže predsjednik da je došlo je vrijeme da se svi postignuti sporazumi i obveze apsolutno primijene. Nadamo se da će biti tako kako predsjednik kaže.

Dobar znak je da je u utorak održan prvi sastanak Posebne radne grupe čiji je zadatak priprema teksta Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. I dobar je znak da su predsjednici nacionalno-manjinskih vijeća članovi ove grupe. Time je bar jedan dio Sporazuma koji kaže da će Srbija konzultirati predstavnike manjina prilikom priprema međunarodnih ugovora koji su od neposrednog interesa za manjine u odnosu na njihova prava i položaj ispoštovan.

J. D.

**SRETAN USKRS SVIM VJERNICIMA
KOJI OVAJ BLAGDAN SLAVE
PO JULIJANSKOM KALENDARU!**

Sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća

Sastanak Koordinacije nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Republici Srbiji održan je 7. travnja u Beogradu, na kojemu je sudjelovao i predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**. Nakon konstituiranja Koordinacije nacionalnih vijeća i izbora predsjedavajućeg Koordinacije, na dnevnom redu su se našle i točke o inicijativi za pokretanje rada Republičkog Savjeta za nacionalne manjine te zauzimanje stavova glede izrade akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina. Istoga dana, održan je također u Beogradu sastanak predstavnika vijeća nacionalnih manjina u RS, gdje je sudjelovao i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća dr. **Slaven Bačić**, a na kojemu su se na dnevnom redu našla i točka o izradi Akcijskog plana za poglavlje 23 i prijedlog članova iz redova nacionalnih vijeća za izradu tog plana. Zbog zaključenja našeg tjednika, više o sadržaju ovih sastanaka donosimo u narednom broju.

FORUM ZA ETNIČKE ODOSE

Država ne doživljava manjine kao partnere

Republika Srbija zapravo simulira procese i procedure u pogledu ostvarivanja manjinskih prava, izostavljajući pri tome same članove manjinskih zajednica, kao i njihove predstavnike. Dio je to izlaganja predstavnika hrvatske zajednice **Darka Sarića Lukendića** na predstavljanju principa politika integracije nacionalnih manjina u Srbiji, održanom prošlog tjedna u Beogradu u organizaciji Forumu za etničke odnose.

Predsjednik izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić** je istaknuo kako je pohvalno da je Forum za etničke odnose, jedna nevladina organizacija, uočio potrebu integracije manjina i njihovih legitimno izabranih predstavnika u procese euro-pristupnih pregovora, kako to već država ne čini.

»Nažalost, naša namjera uključivanja u procese, ne samo da se često ne prepoznaje, nego se i odbija. Zato mislim da živimo u jednom procesu u kojem je visoko prisutan mehanizam simulacije procedura i procesa. Tim je više značajno ovo što vi radite, jer zapravo premošćujete taj jaz koji postoji između simulativnih mehanizama državnih struktura Republike Srbije i nas pripadnika nacionalnih manjina, zainteresiranih da se uključimo u različite procese, dakle da participiramo u procesima i kreiranja i provođenja odluka.«

Sarić Lukendić je također ukazao kako Forum za etničke odnose zapravo radi posao koji bi trebala raditi država, ali ga ne radi.

Predlaganjem politika integracije manjina organizatori skupa žele pridonijeti da Srbija postane društvo u kojem se poštuju različitosti, istaknuto je ovom prilikom na prvom radnom sastanku na kojem su predstavljene zamisli od kojih ekspertni tim planira poći pri izradi akcijskog plana.

Iako je riječ o principima integracija nacionalnih manjina u Srbiji, kako glasi radni naslov akcije, zapravo se ona može usvojiti kao Strategija manjinske politike u Srbiji, što treba pridonijeti rafiniranju srbijanskog društva, rekao je član Forumu za etničke odnose dr. **Dušan Janjić**.

»U takvom društvu bi trebalo doći do unapređenja Ustavom zajamčenih prava i razrađenog okvira za provođenje politike integracije. Srbija jest multietnična i multikulturna zemlja čiji su manjine sastavni dio. Međutim, složit ćemo se da ono što je do sada nedostajalo, ali i dalje nedostaje, jeste jedan aktivni pristup države ali i nositelja politike spram manjina, kako bi se pospješila integracija i stvaranje funkcionalnog okvira suživota manjina i većine u Srbiji.«

Kada se kaže manjinska politika, misli se na politiku integracije manjina. Prilika je da ove godine budu predloženi principi i da iskoristimo mogućnost kada će biti pravljene akcijski plan za integraciju nacionalnih manjina u okviru pregovaračkog poglavlja 23. Trebamo iskoristiti priliku i promovirati dokument koji slobodno možemo zvati strategijom i pokušati ga integrirati u akcijski plan, rečeno je ovom prigodom na skupu.

Nacrt dokumenta bi trebao biti gotov do rujna ove godine i predložen i Vladi i Skupštini kao radni tekst.

Izvor: Radiosubotica, program na hrvatskom jeziku

ODNOSI IZMEĐU HRVATSKE I SRBIJE

Kuntić: Korak naprijed, dva unatrag

Politička stvarnost, što se tiče odnosa između Hrvatske i Srbije, ponovno nalikuje na situaciju koja se može opisati: »Korak naprijed, dva natrag«, iznio je mišljenje predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić**.

On je u povodu spaljivanja hrvatske zastave u Beogradu, 1. travnja, od strane haaškog optuženika **Vojislava Šešelja** i povlačenja hrvatskog veleposlanika **Gordana Markotića** na konzultacije u Zagreb te pojačane retorike iz Srbije spram Hrvatske prokomentirao:

»Imali smo veoma pozitivne signale kada je premijer Srbije **Aleksandar Vučić** boravio na inauguraciji hrvatske predsjednice **Kolinde Grabar Kitarović**. Fino ozračje i za srpsku manjinu u Hrvatskoj i za nas ovdje. Animizitet je malo splasnulo. I kada god je potrebno da se na unutarnjoj političkoj sceni odvrti pozornost, glavna tema je sukob s Hrvatskom. Naša zajednica doista s ovim nema nikakve veze, ali u krajnjem slučaju trpjet ćemo najveće konzekvence. Ponovno će se povećati animizitet spram nas i doista ne znam dokle sve ovo. Uvjeren sam, kada dođe do ozbiljnih promjena na hrvatskoj političkoj sceni na predstojećim tamošnjim izborima, da će se u izravnim razgovorima između HDZ-a i SNS-a ovakve stvari napokon početi sklanjati na margine i razgovarati o ozbiljnim pitanjima koja opterećuju dvije zemlje«, kaže Kuntić.

Podsjetimo se da je žalbeno vijeće u Den Haagu naredilo da se opozove odluka o puštanju Vojislava Šešelja na privremenu slobodu i da se naredi njegovo vraćanje u pritvor u Scheveningen. Lider Srpske radikalne stranke je optužen za ratne zločine, a pušten je na privremenu slobodu zbog narušenog zdravlja u studenome prošle godine.

OSTVARIVANJE PRAVA NACIONALNIH MANJINA

Obrazovana radna grupa za pripremu akcijskog plana

Ministarstvo državne uprave i lokalne samouprave obrazovalo je Posebnu radnu grupu čiji je zadatak priprema teksta Prijedloga akcijskog plana za ostvarivanje prava nacionalnih manjina do konca 2015. godine. Prvi sastanak radne grupe, koju čine 24 člana uključujući predsjednike nacionalno-manjinskih vijeća, održan je 7. travnja u Palači Srbije u Beogradu. Administrativno tehničku podršku radnoj grupi pruža Ministarstvo pravde, a tajnik Posebne radne grupe je **Vladimir Vukićević**, konzultant za ljudska prava iz Ministarstva pravde.

Konzularni dan u Somboru

Svaki prvi petak u mjesecu, ukoliko nije državni praznik u Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji, Generalni konzulat Republike Hrvatske održava svoj Konzularni dan u zgradi Županije u Somboru između 10 i 13 sati.

U Subotici Generalni konzulat sa strankama radi od ponedjeljka do četvrtka od 9 do 13 sati.

Bliže informacije možete dobiti na broj telefona: 024/656-900 ili 024/656-906.

ČELNICI VUKOVARA POSJETILI OPĆINU BAČ

Suradnja Bača i Vukovara

Općinu Bač su 31. ožujka posjetili gradonačelnik grada Vukovara **Ivan Penava**, njegov zamjenik **Srđan Milaković**, savjetnik za prekograničnu suradnju **Nebojša Bajić** te ravnatelj veterinarske postaje **Tomislav Šota**. Nakon prijama kod predsjednika općine Bač **Dragana Staševića** održan je sastanak s temama unapređenja međusobne suradnje, usuglašavanja termina tretmana komaraca s obiju strana Dunava te pokretanja zajedničke inicijative za uspo-

stavljanje prekograničnog prijelaza trajektom ili mostom. Sudionici susreta suglasili su se da općina Bač i grad Vukovar svojim vladama upute zahtjev za rješavanje pitanja graničnog prijelaza na Dunavu.

Da podsjetimo, općina Bač i grad Vukovar su 2011. godine potpisali sporazum o prijateljstvu i suradnji u namjeri razvijanja prija-

teljskih odnosa i suradnje među našim građanima te je ovaj susret bio prigoda da se realiziranje sporazuma intenzivira.

Z. P.

Premijer na čelu savjeta za nacionalne manjine

Vlada Republike Srbije donijela je odluku kojom se obrazuje Savjet za nacionalne manjine, a za predsjednika je imenovan premijer **Aleksandar Vučić**.

Savjet za nacionalne manjine prati i razmatra stanje ostvarivanja prava nacionalnih manjina i stanje međunacionalnih odnosa u Republici Srbiji, priopćio je vladin Ured za suradnju sa medijima.

MONOŠTOR: O PROBLEMIMA S DOPREDSJEDNIKOM VLADE VOJVODINE

Infrastruktura u prvom planu

Na inicijativu pokrajinskog poslanika i predsjednika Odbora za privatizaciju Skupštine AP Vojvodine **Mate Matarića**, organiziran je razgovor dopredsjednika Vlade Vojvodine i pokrajinskog tajnika za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslava Vasina** s mještanima Monoštora.

U pripremi za ovaj razgovor Mjesna zajednica je dostavila listu višegodišnjih problema Monoštora, a dopredsjednik Vasin je u

Monoštor došao s prijedlozima mogućih rješenja tih problema. Ono što je istaknuto kao prioritet je izgradnja prečištača fekalnih otpadnih voda. Kako izgradnji mora prethoditi izrada projektne dokumentacije, dopredsjednik Vlade je Mjesnu zajednicu, odnosno grad Sombor, uputio na natječaj tajništva za urbanizam, kako bi se osiguralo dva do tri milijuna dinara, potrebnih za projektnu dokumentaciju.

Monoštorce je interesiralo i kada će biti rekonstruiran most Šmaguc, koji je zatvoren pet godina, a od Vasina su čuli da će ove godine biti urađena projektna dokumentacija, a most rekonstruiran u naredne dvije godine. Kada je riječ o završetku puta Bezdan-Monoštor -Kupusina, točnije dionice od Monoštora do Kupusine, u dužini od šest kilometara, što je bila obveza države, konkrenti datumi se nisu pominjali, ali je Vasin istaknuo da je od lidera SVM-a Istvana Pasztora doznao da je rad na toj cesti dio kolacionog sporazuma SVM-a i SNS-a na republičkoj razini te vjeruje kako će cesta biti urađena. Na sastanku je još bilo riječi o praznoj dvorani austrijskog investitora i izmuljivanju rukavca Dunava.

Z. V.

Znamo da multikulturalni odnosi po pravilu nisu harmonični, pravilo je da postoje nesporazumi kod interkulturalnih komunikacija, a čime će uroditi politika integrativnog multikulturalizma u Srbiji, ovisi od politika, zakonodavstva, vladavine prava, ali i odnosa medija, pri velikom poslu nadvladavanja susreta kultura bez razumijevanja

foto: Locke

OD SEGREGATIVNE KA INTEGRATIVNOJ POLITICI MULTIKULTURALNOSTI

Ka susretu kultura s međusobnim razumijevanjem

Možemo li posredstvom pojmova multikulturalizma i interkulturalizma mnogo toga reći o svijetu u kojem živimo, pa tako i o životu hrvatske manjinske zajednice u Republici Srbiji? Mislim da možemo, ali podimo redom. Multikulturalnost označava postojanje više kultura na istom prostoru, gdje pripadnici različitih kultura žive jedni pored drugih, u situaciji suživota različitosti, koju čine elementi nacionalnih kultura, te jezične i vjerske različitosti. Dakle, ovaj pojam podrazumijeva prisustvo i pluralitet tih elemenata, ali bez mnogo interakcije. U kojem grmu onda leži zec distinkcije ovih pojmova?

Interkulturalizam se, prema leksikografskoj literaturi, definira kao »prožimanje i zajednički život više kultura, više oblika kulturnog života u jednoj sredini ili državi«, te shodno tome, interkulturalizam se »odnosi na više kultura, koji obuhvaća kulture više raznih naroda.« Ovdje prefiks inter, ne znači jednostavno prisustvo spomenutih elemenata, nego, kao dinamičan pojam, uka-

zuje na susrete, odnos i razmjenu tih elemenata različitih kulturalnih podrijetla. No, koji problemi iz segmenata životnih praksi vezanih za ove pojmove, zadaju glavobolju ili izazivaju nedoumice? I gdje, ustvari, počinje ova naša tema o važnosti politika multikulturalizma i interkulturalizma, na kojima su zasnovane danas aktualne javne politike u Europskoj uniji, kojima se potiče integracija nacionalnih manjina.

DOBRA DIJAGNOZA I PROGNOZA

Na konferenciji pomlatka svoje konzervativne stranke, Kršćanske demokratske unije, 2010. godine, savezna kancelarka SR Njemačke, **Angela Merkel** je izjavila kako je multikulturalizam mrtav, čime je naglasila da je prema njenom mišljenju važno uspostavljanje politike integracije useljenika, dakle manjinskih zajednica.

Tada se izrečeni pojam integracije odnosio naravno na društvene prilike u SR Njemačkoj, koje u tom trenutku karakterizira

i ogroman priliv imigranata iz različitih kultura. To govori da se multikulturalizam razlikuje u vremenu i u raznim socijalnim prostorima, a kancelarka Merkel je tu tvrdnju izrekla u vrijeme kada je u svijetu već duže vrijeme popularnost multikulturalizma bila u padu zbog, primjerice, rušenja njujorških nebodera blizanaca 2001. godine, ubojstva danskog redatelja **Theo van Gogha** u Amsterdamu 2004., ili eksplozija bombi u Londonu 2005. godine.

Sve je više postajala dominantna priča da multikulturalizam imigrante i postojeće manjinske zajednice u raznim državama EU tjera u paralelna društva, segregaciju, pa ako je formulacija kancelarke Merkel o integraciji možda zvučala grubo, izazivajući kod nekih pomisao o mogućem gubitku identiteta manjinskih zajednica, danas se čini da je to bila dobra dijagnoza i dobra prognoza. Tako je danas u opticaju i na djelu, a nasuprot segregativnoj politici multikulturalnosti, model integrativne politike multikulturalnosti, koji

ustvari dovodi i do pojma interkulturalne komunikacije, koja se želi ostvarivati u Europskoj uniji.

Fenomen multikulturalizma jest labavo pokrivaio probleme i u političkoj teoriji i time, još važnije, u političkoj praksi. Ostaje nam vidjeti hoće li proklamirana integrativna politika multikulturalnosti i u Republici Srbiji postati relevantna politička agenda i službena politika? Time se više ne bi mogli izbjeći zahtjevi društvenih grupa koje su određene svojim identitetima i manjinskim kulturnim praksama. Što to konkretno znači za hrvatsku manjinsku zajednicu u Republici Srbiji?

INTEGRATIVNA POLITIKA ZAKUCALA I NA SRBIJANSKA VRATA

Srbija je završila prvu fazu pregovora o članstvu u EU, tzv. *skining*, a to znači da je i Srbiji omogućeno da prije službenog otvaranja pregovora počne analitički pregled usklađenosti s europskom pravnom stečevinom u različitim oblastima, koja su svrstana u 35 poglavlja. Sljedeći

proces će biti otvaranje određenih poglavlja u pregovorima, što se očekuje do konca ove godine, a to podrazumijeva izradu akcijskih planova nužnih za otvaranje pojedinih poglavlja. Jednostavno rečeno, zemlja kandidat priprema akcijske planove u kojima predstavlja način na koji će ispuniti uvjete za usvajanje strategija, zakona i podzakonskih akata i ispunjavanje ugovornih obveza s EU. Upravo ovdje stižemo do aktualnosti modela integrativne politike multikulturalnosti, u ovome slučaju i glede hrvatske manjinske zajednice.

Skining u pregovoru Srbije s EU je započeo analizom usklađenosti poglavlja 23 i 24 koja se odnose i na manjinska pitanja, a kako je najavljeno od strane državnog tajnika Ministarstva državne uprave i lokalne samouprave **Ivana Bošnjaka**, formirat će se radna grupa, koja će se u okviru akcijskog plana za ova pregovaračka poglavlja baviti manjinskim pitanjima, te da će Ministarstvo raditi na unapređenju interkulturalne komunikacije u sredinama s nacionalnim manjinama. Za očekivati je bilo da će u toj radnoj grupi svoje mjesto imati i predstavnici nacionalnih manjina što se i dogodilo.

Dakle, integrativna politika multikulturalnosti je zakucala i na vrata državne politike Srbije, a potaknuta je od strane EU, ukazujući na potrebu usvajanja takve integrativne politike, a zbog postizanja unapređenja postojeće razine ostvarivanja prava nacionalnih manjina. Zvuči sve ovo dobro, ali je još uvijek mnogo neriješenih problema, počev od toga da bi država Srbija trebala zadržati neutralnost glede identitetskih sporova, a što se u slučaju hrvatske manjinske zajednice odnosi na pitanje spora između Bunjevaca koji niječu pripadnost hrvatskom narodu, jer taj spor nije zasnovan na znanstvenim osnovama, već na političkim osnovama od strane Bunjevaca ne-hrvata, ali uz napomenu i u ovome tekstu da se svatko može izražavati glede nacionalne pripadnosti kako želi, i uz opa-

sku autora – lijepe li slobode, a spomenut ću i ovom prilikom činjenicu da ovaj prijedor vuče repove još iz vremena režima **Miloševića**, dok danas politička opcija Bunjevaca ne-hrvata ima konkretnu i javnu podršku od strane aktualnog predsjednika Republike Srbije **Tomislava Nikolića**.

Također, treba ovdje i sada reći, kako je prema više mišljenja u Republici Srbiji pravni okvir u pogledu ostvarivanja manjinskih prava zadovoljavajuć, ali je neophodno poboljšati implementaciju postojećih rješenja.

I malo da zaokružim, društvena praksa interkulturalnosti, tj. sada popularniji pojam – integrativna politika multikulturalnosti, bi trebala omogućiti suočavanje, komunikaciju, razmjenu

Zakon o političkim stankama, Zakon o lokalnoj samoupravi... Svim tim zakonima se štiti etnički, kulturni i jezični identitet nacionalnih manjina, a kroz institute kulturne autonomije, u oblasti obrazovanja, informiranja, kulture i službene uporabe jezika, i manjinske samouprave, koju predstavljaju nacionalna vijeća nacionalnih manjina. Pitanje je – ispoljava li ovaj model zaštite prava nacionalnih manjina i određene slabosti koje pogoduju razvijanju segregativnog multikulturalizma?

Prema ocjenama dr. **Gorana Bašića** i prof. dr. **Marijane Pajvančić**, autora knjige *Od segregativne ka integrativnoj politici multikulturalnosti*, aktualni problemi glede djelotvornog ostvarivanja prava nacionalnih

položaj, izbor, nadležnosti i rad nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

Ovi autori se zalažu za rekonceptualizaciju postojeće politike segregativne multikulturalnosti, ocjenjujući da bi postojeće, navedene probleme trebalo nadvladati usvajajući politiku multikulturalnosti, koja je u skladu s društvenim potrebama i potrebama nacionalnih manjina.

OSIGURATI PUNU PARTICIPACIJU MANJINA U DRUŠTVU

Profesor **Pascal Zachary**, koji se bavi i ovim fenomenom, ističe da je multikulturalizam pojam s mnogobrojnim značenjima, ali da osim uobičajenog diverziteta u jeziku i kulturi u odnosu na većinsku zajednicu, podrazumijeva i državljanstvo, kao legitimni status manjinskih zajednica, kao i prepoznavanje potrebe za posebnim zakonima, institucijama i socijalnom politikom, kojima bi se osigurala puna participacija manjina u društvu.

Također, Zachary postavlja i zanimljiva pitanja, primjerice: koji tip multikulturalizma, u čije ime, koji zakoni podržavaju asimilaciju bez razumijevanja identiteta manjinskih zajednica, kako neki predstavnici manjina vide nestajanje granica između etniciteta, koje su nekada bile jasne?

Znamo da multikulturalni odnosi po pravilu nisu harmonični, pravilo je da postoje nesporazumi kod interkulturalnih komunikacija, a čime će uroditi politika integrativnog multikulturalizma u Srbiji, ovisi od politike, zakonodavstva, vladavine prava, ali i odnosa medija, pri velikom poslu nadvladavanja susreta kultura bez razumijevanja.

I na koncu što reći. Ova tema ostaje otvorena za daljnje promišljanje, teorijsko razmatranje, ali i za konkretno rješavanje u praksi. Isto tako i za novinarska pitanja i tematiziranje, kako u manjinskim medijima, tako i u onim većinskim.

Zvonko Sarić

Na znanstvenom skupu o migracijama u Srbiji, održanom 2014., u organizaciji Etnografskog instituta SANU, priopćeno je da posljedice iseljavanja iz Srbije najviše pogađaju manjinske etničke zajednice. Demografski podaci potvrđuju ovu činjenicu, između dva popisa pučanstva (2002. – 2011.), primjerice, broj pripadnika mađarske nacionalne manjine je smanjen za 13,4 posto, dok u istom periodu demografski gubici Hrvata u Srbiji iznose 18 posto.

vrijednosti i društveno-etičkog poštovanja različitih nacionalnih kultura u multinacionalnim državama, kakva je i Srbija.

NADVLADATI SEGREGATIVNU MULTIKULTURALNOST

Kada govorimo o pravima nacionalnih manjina u Republici Srbiji, treba napomenuti kako je položaj tih nacionalnih manjina uređen Ustavom, Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina i Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, ali osim toga, u nekoliko drugih zakona je uređeno ostvarivanje pojedinih prava nacionalnih manjina, kao što su Zakon o osnovama obrazovanja i vaspitanja, Zakon o kulturi, Zakon o informiranju, Zakon o službenoj uporabi jezika i pisma,

manjina u Republici Srbiji su, među ostalim, u sljedećem: država se nije izjasnila kakvu multikulturalnost želi institucionalizirati, nije ustanovljena djelotvorna institucionalna podrška za ostvarivanje kulturne autonomije, javna uprava nema kapacitete za upravljanje multikulturalnim promjenama, zakoni i propisi kojima su uređena pojedina pitanja položaja nacionalnih manjina međusobno nisu usklađeni, niti su prilagođeni prirodi multikulturalizma u Srbiji, dok su pojedine odredbe nefunkcionalne, a Srbija nije donijela zakon kojim se cjelovito i jasno određuje položaj nacionalnih manjina na njenoj teritoriji. Umjesto zakona kojim se uređuje položaj, ostvarivanje i zaštita prava građana, pripadnika nacionalnih manjina, donijet je Zakon kojim je uređen

KANALSKA MREŽA VOJVODINE

Neiskorištena i zapuštena

Ukupna dužina kanala u Vojvodini je oko 22.000 kilometara, a usporedbe radi ukupna dužina svih kategoriranih cesta u Srbiji je 9.500 kilometara * Trenutačno ima mogućnosti za navodnjavanje 760.000 hektara, a navodnjava se tek 30.000

Vojvodina je premrežena s 22.000 kilometara dugom kanalskom mrežom. Da nije te razgranate mreže kanala Vojvodina danas ne bi bila plodna ravnica već kao i prije – močvara. Osnovna funkcija tog kanalskog sustava je navodnjavanje i odvodnjavanje. No, navodnjava se tek mali postotak oranica, a kako se odvodnjava svjedoci smo bili proteklih mjeseci. Ništa neobično, jer kanalska mreža je sustav koji traži stalno ulaganje i održavanje, a za to treba novca, a novac se treba osigurati iz naplate vodnog doprinosa koji plaćaju svi korisnici poljoprivrednog zemljišta. Ali, dug za vodni doprinos mjeri se milijardama i zato nema novca za veća ulaganja, onda nezadovoljni poljoprivrednici gundaju kada im njihove potopi voda ili usjeve uništi suša, gundaju i ne plaćaju vodni doprinos. I tako u krug.

ODVODNJAVANJE I NAVODNJAVANJE

Cijela kanalska mreža Vojvodine, koju čini detaljna kanalska mreža od 21.000 kilometara meliorativnih kanala i oko 900 kilometara kanala u sklopu Hidrosustava Dunav-Tisa-Dunav, u funkciji je odvodnjavanja i od velikog je značaja za Pokrajinu – od funkcionalnosti kanalske mreže direktno ovisi efikasna obrana od unutarnjih voda. Da nema toliko razgranatu kanalsku mrežu Vojvodina bi i dalje bila močvara.

Kako nam je rečeno u JVP Vode Vojvodine kanalska mreža u funkciji je odvodnjavanja suviška vode s oko 1,7 milijuna hektara. »Od ukupno 21.000 kilometara meliorativnih kanala detaljne kanalske mreže koji su u funkciji odvodnjavanja oko 15.000 kilometara je u Bačkoj i Banatu, a u Srijemu oko 5.000 kilometara. Na

teritoriju Vojvodine odvodnjava se više od 1,7 milijuna hektara, od čega u Bačkoj i Banatu 1,4 milijuna hektara, a u Srijemu 355.000 hektara. Također, HS DTD ima kapacitet prihvata 326 kubičnih metara vode u sekundi i uz pomoć kanala ovog hidrosustava odvodnjava se nešto više od milijun hektara, i to u Bačkoj 550.000 hektara, a u Banatu 510.000 hektara«, kaže se u pisanom odgovoru Voda Vojvodine koji nam je dostavila **Jelena Paklar** iz Odjela za odnose s javnošću.

S druge strane, izgradnjom HS DTD stvorena je mogućnost za navodnjavanje 510.000 hektara u Bačkoj i Banatu. No, s obzirom na to da ovaj hidrosustav ne pokriva cijelu Vojvodinu prije dvadesetak godina počela je izgradnja regionalnih sustava za navodnjavanje. Regionalni sustavi su Sjeverna Bačka, Banat i Srijem, no zbog besparice oni nisu završeni. Na nekima

se trenutačno radi, ne nekima su okončane prve faze, a kada sve bude završeno moglo bi se navodnjavati još 400.000 hektara. Sustav Sjeverna Bačka moći će navodnjavati 132.000 hektara, Banat 102.000 hektara, a Srijem na kome je i najmanje urađeno, projektiran je za zalijevanje 200.000 hektara.

NEISKORIŠTENI POTENCIJALI

Ovako poslagane brojke na prvi pogled daju idealnu sliku i dojam kako Vojvodina ne bi trebala imati problema sa suviškom voda, niti štete u poljoprivredi tijekom sušnih godina. No realnost nas demantira, pa otuda i dramatično priopćenje iz Voda Vojvodine prije tjedan-dva o otpadu koji završava u kanalu, stvara čepove i usporava ili potpuno blokira otjecanje vode, što znatno umanjuje funkcional-

nost sustava za odvodnjavanje. I tu dolazimo do početka naše priče, a to je novac. Pokrajinski tajnik za poljoprivredu, šumarstvo i vodoprivredu **Branislav Bogaroški** je za ovu godinu najavio milijardu dinara ulaganja u vodoprivredu. »Ove godine

rješavanjem problema zagađivanja Velikog bačkog kanala kod Vrbasa, koji je proglašen najzagađenijim točkom u Europi, bavi nadležno ministarstvo i da je tijekom izgradnja centralnog pročistača za prijem otpadnih voda od zagađivača pored Velikog

više od dvije milijarde dinara i revitalizirano je više od 3.000 kilometara kanala u Vojvodini.

Paradoks je i da se, pored vode »na dohvat ruke«, od oko dva milijuna hektara obradivih površina trenutačno navodnjava tek nešto iznad 30.000 hektara. U *Vodama Vojvodine* smatraju da razloge treba tražiti i nezainteresiranosti samih poljoprivrednika, nedostatku sustava, kao i u tome što je s postojećih sustava i objekata pokradena oprema. Bez dodatnih ulaganja

no više od četiri milijuna tona robe.

VIŠE ZEMLJE OD SUECKOG KANALA

Cijele ove priče ne bi bilo da nije bilo onih koji su krenuli u pionirske pothvate izgradnje kanala u Vojvodini – od **Joszeфа Kisa** do **Nikole Mirkova**. Prvi prokopani kanal u Vojvodini je Veliki bački kanal, čija je gradnja počela 1793. godine i to zahvaljujući vojnom geodetu Joszeфу Kisu koji je došao u Bačku radi pripreme terena za kolonizaciju Nijemaca. Veliki problem bile su močvare, a rješenje tog problema Kiš je vidio u kopanju kanala od Bezdana na Dunavu do Bečeja na Tisi. Ukupno 118 kilometara. Zanimljivo je da je početak Velikog bačkog kanala na lijevoj obali Dunava kod prijevodnice Bezdan. Nekoliko stotina metara nizvodno početak je i kanala Dunav-Tisa-Dunav. Nadomak Bezdana Bajski kanal se ulijeva u Veliki bački kanal. Kanal je kopan ručno, na njemu je radilo 3.000 radnika, a iskopano je zemlje kao pri kopanju Sueckog kanala. Bio je to u ono vrijeme najveći građevinski pothvat u Europi. Između 1871. i 1875. godine prokopan je Bajski kanal, od Baje do Bezdana (44 km) i Mali bački kanal od Malog Stapara do Novog Sada (66 km). I onda posle 180 godina izgrađena je, po ideji **Nikole Mirkova** jedinstvena kanalska mreža – Dunav-Tisa-Dunav. Dugačka 649 kilometara povezuje Tisu i Dunav. DTD je građen od 1957. do 1977. godine. I dok je funkcija kanala građenih u XIX. stoljeću prije svega bila u odvođenju suviška vode nova kanalska mreža projektirana je za navodnjavanje zemljišta, opskrbu tvornica vodom, plovidbu, prihvat i odvođenje otpadnih voda... Tako je zaokružena današnja kanalska mreža Vojvodine od 22.000 kilometara. Plovno je 600 kilometara kanala u sklopu HD DTD, od čega je 355 u Bačkoj i 245 kilometara u Banatu.

Zlata Vasiljević

Prijevodnica u Bezdanu prvi je objekt u Europi na kome je primijenjeno podvodno betoniranje. Na samom gradilištu je napravljena tvornica betona, betoniranje je trajalo neprekidno danju i noću 90 dana. Prijevodnica je završena 1856. godine, a od 1995. godine se ne koristi. »Prijevodnica kod Bezdana od velikog je značaja za razvoj plovidbe i turizma u Bačkoj. *Vode Vojvodine* uradile su projekt sanacije ove brodske prijevodnice prema kome je ukupna vrijednost radova dva milijuna eura. Za ta sredstva aplicirali smo kod više fondova«, kažu u *Vodama Vojvodine*.

ćemo zajedno s lokalnim samoupravama imati milijardu na raspolaganju za čišćenje i sanaciju kanalske mreže. Prošle godine je bio sličan iznos koji je ugovoren, ali radovi nisu izvršeni, jer je sva mehanizacija u prvoj polovici godine bila angažirana u Donjem Srijemu na obrani od poplava. Ta sredstva, a riječ je o oko 800 milijuna su prenesena u ovu godinu. S novih milijardu za sanaciju kanalske mreže imat ćemo ozbiljna sredstva«, rekao je Bogaroški.

U *Vodama Vojvodine* kažu da se u posljednjih pet-šest godina

bačkog kanala. Međutim, neovisno o tome, *Vode Vojvodine* pokrenule su postupak za izradu Generalnog projekta i prethodne studije opravdanosti izmuljivanja, deponiranja i remidijacije sedimenata kanala kod Vrbasa i ta dokumentacija trebala bi biti završena polovicom ove godine. Procjene su da će pri čišćenju i sanaciji Velikog bačkog kanala, na dionici od 18,5 kilometra od Crvenke do Vrbasa, biti potrebno izvući oko 400.000 kubičnih metara otrovnog mulja.

U čišćenje kanala u protekle tri godine Pokrajina je uložila

navodnjavanje je sada moguće na 760.000 hektara, a uz dodatna ulaganja navodnjavati bi se moglo još 615.000 hektara.

»Jedina obveza *Voda Vojvodine* glede navodnjavanje je da osigura vodu u kanalima, što je velikoj mjeri i učinjeno, dok je sve ostalo na potencijalnim korisnicima i eventualnoj pomoći države«, kažu u ovom vodoprivrednom poduzeću.

Kanalska mreža Vojvodine projektirana je za transport i pretovar sedam milijuna tona. Najveći obim prometa ostvaren je 1979. godine kada je preveze-

AKADEMIK DR. VLADIMIR PAAR, PROFESOR EMERITUS PRIRODOSLOVNO-MATEMATIČKOGA FAKULTETA U ZAGREBU

Između znanosti i religije nigdje ne nalazimo protuslovlje!

Razgovor vodio: Tomislav Vuković

»**N**i jedna znanstvena teorija, ako je znanstveno dokazana, ne može biti u suprotnosti s vjerom.« »Zastarjela je teza o vjekovnom suprotstavljanju 'napredne' znanosti i 'nazadne' vjere.« »Potkrao se jedan potpuno pogrešan koncept prirodnih pojava koji je karakterizirao znanost 19. stoljeća: vjerovanje da su prirodni zakoni deterministički, tj. da je čovjek u principu svemoguć u sagledavanju prirode.« »Zašto su danas poznati prirodni zakoni baš takvi kakvi jesu, a ne drukčiji? Zašto se u današnjim fizikalnim zakonima pojavljuju neke veličine, fizikalne konstante, baš neke određene vrijednosti, a ne neke druge vrijednosti? Odgovor ne znamo, a znanost ga vjerojatno nikad neće otkriti. A da su neke od tih vrijednosti, konstante, samo malo veće ili samo malo manje nego što jesu, svemir bi danas bio hladni beživotni vodikov i helijev plin, bez kisika, dušika, ugljika, silicija, pa danas ne bi bilo ni Zemlje ni čovjeka.«

Netko bi pomislio da su to teze nekog prilično učenog teologa, koji nastoji »sačuvati« vjeru u Boga/Stvoritelja svega postojećeg, u današnjem postmodernističkom svijetu, koji se temelji na prosvjetiteljstvu i

Vjerovanje u postojanje fundamentalnih sveobuhvatnih zakona također počiva na nekoj vrsti vjere. Svatko ozbiljno angažiran bavljenjem znanošću postaje uvjeren da prirodni zakoni upućuju na postojanje duha nadaleko superiornog čovjeku. Zato bavljenje znanošću vodi do religioznih osjećaja

apsolutnoj dominaciji znanstvenih postulata. No, pomalo iznenađuje činjenica da je riječ o dr. **Vladimiru Paaru** članu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU) od 1992. i profesoru emeritusu Prirodoslovno-matematičkoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od 2013., koji je u svjetskoj znanstvenoj literaturi objavio 233 znanstvena rada iz sljedećih znanstvenih problematika: teorijski modeli strukture atomske jezgre temeljeni na bozonsko-fermionskim međudjelovanjima i simerijama, supravodljivi procesi u atomskoj jezgri, nelinearni dinamički sustavi i deterministički kaos te primjene u fizici, kemiji, biologiji, geografiji i medicini, otkriće i razvoj nove kompjutorske metode za identifikaciju korelacija u genomu čovjeka i drugih živih bića i moguća uloga kao ključnoga regulatora životnih procesa, nova teorija o postanku života prije četiri milijarde godina temeljena na dubokim unutarnjim simetrijama i supersimetrijama. Osim toga, na brojnim svjetskim znanstvenim institucijama boravi kao gostujući znanstvenik.

Rado je pristao na zamolbu da čitateljima *Hrvatke riječi* pojašni svoje pomalo neuobičajne znanstvene stavove, koji »odskaku« od uvriježenih mišljenja u javnosti.

HR: Dr. Paar, Vaš stav o koegzistenciji znanosti i vjere prilično je intrigantan, no, ima li on sljedbenike i potporu širih znanstvenih krugova danas u svijetu?

Svakako, komplementarnost znanosti i vjere nije nikakav moj vlastiti »izum«, nego je to mišljenje sve većeg broja najeminentnijih svjetskih znanstvenika, i to ne samo novijeg doba. Spomenut ću samo tek dva neosporna velika, nobelovca **Alberta Einsteina** i »oca« kvantne fizike **Maxa Plancka**.

Einstein kaže: »Moje je mišljenje da svako dublje razmišljanje u području znanosti izvire iz dubokog religioznog osjećaja.« »Znanstveno se istraživanje temelji na pretpostavci da su svi događaji, uključujući i ljudsko djelova-

nje, određeni prirodnim zakonima. Međutim, moramo priznati da je naše stvarno poznavanje tih zakona samo jedan nepotpun dio cjeline, tako da na kraju krajeva vjerovanje u postojanje fundamentalnih sveobuhvatnih zakona također počiva na nekoj vrsti vjere. Svatko ozbiljno angažiran bavljenjem znanošću postaje uvjeren da prirodni zakoni odaju postojanje duha nadaleko superiornog čovjeku, i moramo se osjećati poniznim kad ga suočimo s našim skromnim mogućnostima. Zato bavljenje znanošću vodi do religioznih osjećaja.« »Prije nego što je Bog stvorio svijet, vremena nije bilo. Jer tek kad je stvorio svijet, Bog je stvorio i vrijeme, tj. 'uključio' tijek vremena.«

Planck kaže: »Kako god daleko gledali, između znanosti i religije nigdje ne nalazimo protuslovlje nego upravo potpuno slaganje u odlučujućim točkama. Religija i prirodna znanost se ne isključuju, nego se dopunjuju i jedna drugu uvjetuju.« »Smjer napredovanja znanosti je takav da fizikalna slika svijeta postaje dubljom, finijom. Pritom realni predmeti prelaze u realitete koji su manje naivni. Konačan je cilj izgrađivanje slike svijeta koju bi činili savršeni, konačni realiteti. Do tog cilja ne možemo doći. Konačni realiteti činili bi realni svijet u apsolutnome, metafizičkom smislu. Napredak znanosti znači približavanje apsolutnoj slici svijeta. Metafizički realni svijet nije polazna točka, već cilj znanstvenog rada.«

HR: Dakle, može li uopće neka znanstvena spoznaja, npr. Darwinova teorija evolucije, dobivena i dokazana znanstvenim metodama, biti u suprotnosti s vjerom?

Ne! Nijedna znanstvena teorija, ako je znanstveno dokazana, ne može biti u suprotnosti s vjerom, jer sva zbivanja u svijetu odvijaju se prema prirodnim zakonima, a to su zakoni koje je stvorio Bog. Uz stvaranje svemira, Bog je stvorio i prirodne zakone po kojima se zbivanja dalje odvijaju, a stvorio je i vrijeme. Posebice, na primjer, je li Darwinova teorija

evolucije u suprotnosti s vjerom. Odgovor je: Ne! Sve što je znanstveno dokazano ne može biti u suprotnosti s vjerom, jer se odvija u skladu s prirodnim zakonima koje je stvorio Bog. To vrijedi i za Darwinovu teoriju, u mjeri u kojoj bude znanstveno dokazana. Za sad postoje jake znanstvene indicije u korist Darwinove teorije u nekim aspektima, ali još ima vremenskih i razvojnih 'rupa' u kojima nedostaju paleontološki dokazi za neke ključne faze, a posebice ostaje niz otvorenih pitanja u vezi genomske promjene tijekom evolucije. A kako to uskladiti s biblijskim stvaranjem svijeta? Već tijekom prošlih stoljeća upozoravano je da je teološki odgovor prisutan već na primjer kod **sv. Tome Akvinskog**, koji kaže da sve u Bibliji ne treba interpretirati doslovno, nego kao zorne alegorijske poredbe.

HR: Otkuda onda opće razumljivo uvjerenje o sukobu između znanosti i vjere?

Postoji jedan temeljni nesporazum u raspravama o odnosu znanosti i vjere – potpuno pogrešan koncept prirodnih pojava koji je karakterizirao znanost 19. stoljeća, vjerovanje da su prirodni zakoni deterministički, tj. da je čovjek u principu svemoguć u sagledavanju prirode. S time se odmah povezuje ideološki obrazac netolerancije prema Crkvi s frazom da će sve veća manifestacija svemoći znanosti otjerati Crkvu u ropotarnicu povijesnih starina. S time ide i, danas u većem dijelu znanstvenog svijeta, teza o vjekovnom suprotstavljanju »napredne« znanosti i »nazadne« vjere. No, analiziraju li se argumenti koje koriste zagovaratelji teze o suprotnosti znanosti i vjere, vrlo brzo se razgoliti suština problema: fundamentalna ograničenost znanstvenih spoznaja zbog nužne pojave nedeterminizma u prirodnim procesima koji predstavljaju nesavladive granice i barijere mogućnostima ljudske spoznaje prirodnih pojava. Jednostavno rečeno: neke su pojave determinističke, predvidive, a neke nisu predvidive, a jedne i druge su isprepletene i to

predstavlja barijere koje čovjeka bitno ograničavaju u spoznavanju prirode. A upravo ta nedeterminiranost, koja je često svojstvena prirodi, onaj je »kotačić« koji vodi na koegzistenciju znanosti i vjere, umjesto na njihovu isključivost.

HR: Kako (ne)determinizam primijeniti u teoriji o postanku svijeta?

Znanost je došla do fantastične spoznaje o postanku svijeta u jednom trenutku prije petnaestak milijardi godina, praktički iz jedne točke; to je tzv. veliki prasak. Znanost je uspješno objasnila i niz fizikalnih procesa u pojedinim fazama razvoja svemira tijekom posljednjih petnaestak milijardi godina. No, je li svemir nastao iz ničega ili je pak cjelokupna energija i materija čitavog današnjeg svemira bila u početnom trenutku rađanja svemira fantastično zgusnuta u jednoj točki, koji fizikalni zakoni su vrijedili u izvanredno kratkotrajnom vremenu, jer ima znanstvenih argumenata da tada nisu vrijedili danas poznati prirodni zakoni? A zašto su danas poznati prirodni zakoni baš takvi kakvi jesu, a ne drukčiji? Zašto se u današnjim fizikalnim zakonima pojavljuju neke veličine, fizikalne konstante, baš neke određene vrijednosti, a ne neke druge vrijednosti? Odgovor ne znamo, a znanost ga vjerojatno nikad ne će otkriti. A da su neke od tih vrijednosti konstante, samo malo veće ili samo malo manje nego što jesu, svemir bi danas bio hladni beživotni vodikov i helijev plin, bez kisika, dušika, ugljika, silicija, pa danas ne bi bilo ni Zemlje ni čovjeka. Zašto taj temeljni prirodni zakon sadrži konstantu upravo u takvom uskom »prozoru« vrijednosti, koji omogućuje da se pojave Zemlja i čovjek. Znanost ne zna odgovor, kao i na mnoga druga najfundamentalnija znanstvena pitanja. Znanost se fantastično brzo razvija, postiže zapanjujuće rezultate, koji nalaze sve više praktičnih primjena, ali isto tako sve više postajemo svjesni da se krećemo unutar dobro definiranih »koridora« znanstveno dostupnog.

SUVREMENA UMJETNOST: IZLOŽBA VLADIMIRA MILADINOVIĆA *RENDERED HISTORY* U LIKOVIMA

Prošlost je danas aktualnija nego u samom trenutku kada se dešavala

Unatoč brojnim procesima suđenja za ratne zločine, otkrivanja razorne medijske propagande, postoje podijeljeni stavovi o tome što se 90-ih događalo na prostorima bivše SFRJ, odnosno drugačiji odgovor na pitanje »Tko je počeo rat«.

Razgovor vodila: Tatjana Ljubić

Generacije koje su danas u ranim 30-im godinama, tu pripadam i ja, imaju sasvim sigurno sjećanja na ratove 90-ih; ona su u mnogim segmentima vjerojatno različita, često i slična, a vjerujem da najviše obuhvaćaju svakodnevne stvari: prazne police u dućanima, novčanice s beskrajnim nulama, ogromne redove na granicama i švercanje, dugački večernji dnevnik, dolazak nekih klinaca u razred za koje se šaputalo da su »izbjeglice«... Pretpostavljam da se većina nas, 30-godišnjaka uopće ne sjeća medijskih izvještaja s ratišta, možda smo upamtili tek neke segmente ili priče koje smo čuli od roditelja. Tada smo još bili u balonu djetinjstva i nismo mogli shvatiti rat koji se događao tako blizu. Niti smo mogli razumjeti što se prenosilo u medijima. Bili smo mali i nije nam bilo važno, pucnjeve nismo čuli i bombe nismo vidjeli. Barem ne u Subotici. Pa ipak, unatoč brojnim procesima suđenja za ratne zločine, otkrivanja razorne medijske propa-

gande, postoje podijeljeni stavovi o tome što se 90-ih događalo na prostorima bivše SFRJ, odnosno drugačiji odgovor na pitanje »Tko je počeo rat«.

Umjetnik **Vladimir Miladinović** bavi se upravo ovim sjećanjima i propituje, direktno ili indirektno, način na koji su (kolektivno) sjećanje na rat u postjugoslavenskim društvima oblikovali mediji. Njegova izložba *Rendered History* je istraživački rad s »ratnim i post-ratnim

traumama nekadašnjih jugoslavenskih društva i predstavlja seriju crteža u tehnici laviranog tuša« kojima taj beogradski umjetnik, isto u 30-im godinama, podsjeća na stranice dnevnih novina iz nedavne povijesti, ukazujući na koji način mediji i institucije kreiraju javni prostor i oblikuju kolektivno sjećanje.

Projekt *Rendered History* koji je, kako ga Miladinović definira, i dalje rad u nastajanju, počeo je 2012. godine, kada je ovaj umjet-

nik odlazio u dostupne arhive dnevnog tiska iz Narodne biblioteke Srbije i istraživao period 90-ih. Fokusirao se na 1991. i 1992. godinu i medijske izvještaje vezane za rat u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

HR: Misliš li da ljudi koriste te 90-te kao izgovor za sve loše što se desilo, kao svojevrsan otklon od vlastitog suočavanja s tim periodom? O tome si u jednom intervjuu govorio, možeš li pojasniti?

Kada se govori o toj problematičnoj prošlosti postoji neki osnovni princip a to je da se izvuku krivci, recimo pojedinci koji su sudjelovali u nekom zločinu. Ti pojedinci prođu kroz proces suđenja i onda mi imamo jasne krivce – to je taj koji je sudjelovao u ratnom zločinu. U tom smislu, kada izvučeš tako nekog pojedinca, onda svi mi ostali ostajemo nekako zaštićeni i tu je praktično priča zatvorena. Ja zaista mislim da se 90-te stigmatiziraju. Mislim prije svega na tu neku post-petooktobarsku elitu koja je došla na vlast nakon

Vladimir Miladinović rođen je 1981. u Beogradu, gdje je diplomirao na Fakultetu primijenjenih umjetnosti. Student je doktorskih studija na Univerzitetu umjetnosti u Beogradu, na odsjeku Teorija umjetnosti i medija. Djeluje u okviru Radne grupe Četiri lica Omarske i član je i jedan od osnivača Inicijative za suvremenu umjetnost i teoriju.

OVOM SUSRETU

2000-ih godina i plivala na tom valu 90-ih sve vrijeme svoje vladavine na način: »Ako vi sada ne glasujete za nas, vratit ćemo se u mračne 90-te.« To je nešto slično kao stvaranje mita od ulaska u Europsku uniju, kada će sve biti super i sjajno. Na valu te mitologije zapravo se ostaje na vlasti. To je sad politički projekt koji je počeo još 80-ih godina da se provodi iz ideje u djelo i koji je doživio svoj vrhunac 90-ih godina kroz rat. Ali isto tako to je politički projekt koji i dan danas ima svoj život i koji i dan danas traje, samo drugim sredstvima.

HR: Kako se kod tebe razvio interes za teme ratne propagande, na ovaj način, kroz suočavanje s prošlošću i propitivanjem nastanka naše kolektivne memorije. Devedesetih godina bio si osnovnoškolac i bio si mali da to tada razumiješ. Ipak, razvio si interes za teme upravo iz tog perioda.

Bilo kakvo malo prosvjetljenje bavljenje ili djelovanje u polju suvremene umjetnosti nekako uvijek vodi k mjestu gdje možete propitivati traumatične dijelove prošlosti koji isklizavaju iz procesa kreiranja novih nacionalnih identiteta. Možete ih ponovno iznijeti na promišljanje. U tom smislu logički je da se kroz proces bavljenja suvremenom umjetnošću dođe do toga. S druge strane, tu postoji neka moja osobna fascinacija uopće pojmom sjećanja i na koji način sjećanje funkcionira. Ne mislim u neurološkom smislu, kao osobina čovjeka, nego sjećanje u sociološkom smislu, sjećanje kao vrsta konstrukcije. To je moja fascinacija, taj odnos između našeg osobnog sjećanja s jedne strane i nekog povijesnog, društvenog sjećanja s druge, kao i koja je i postoji li razlika između ta dva.

HR: Ispričao si jednu zanimljivu crticu iz tvog odrastanja – kada si bio mali, tvoja tetka je radila u trafici. Tada si iz trafike posudio dva broja stripa *Knindže* koji je u dizajnerskom smislu, kako kažeš, bio vrhun-

ski strip. U sklopu ove izložbe, ti si i taj strip precrtao, odnosno predstavio ga ponovno publici. Kako je bilo ponovno čitati nešto što te je impresioniralo kad si bio mali, a sada možeš vidjeti količinu propagande koja je u njemu?

Sjećam se tog stripa i pomislio sam da bi ga mogao ponov-

pisale u novinama. Jesi li takvo vlastito suočavanje posjetitelja izložbe želio provocirati?

Nisam želio to, ali to je zanimljiva reakcija koja se stalno ponavlja. Na jednoj izložbi u Salszburgu gdje je izložen isti taj rad ali u drugom segmentu (period pred Drugi svjetski rat) prišao mi je jedan stari gospo-

koji sam pravio, da sam kao lažirao. To je recimo zanimljivo.

HR: Devedesetih su se u srbijanskom tisku često plasirale direktne laži. Danas se koriste ipak drugačija propagandna sredstva, više neki spin s poluistinama.

Nisu ni ovo bile baš direktne laži, nego više neka vrsta prav-

no pročitati sada, s ove vremenske distance. To sam i uradio. Ono što je zanimljivo jeste ponovno čitanje nečega što je očigledno ostavilo trag u toj fazi odrastanja. I to sada, s ove distance, kada postoji neki otklon. Više je možda bitan taj moment njegovog ponovnog iščitavanja danas nego što je to radilo u tom trenutku kada je bio aktualan. Jer, njegova aktualnost je prestala postojati nakon što je taj strip odradio svoju ideološku funkciju, a to je da se objasni toj populaciji što se to u ratu događa.

HR: Neki od komentara s tvojih izložbi jesu oni od ljudi koji su 90-ih bili aktivni čitatelji novina, a danas ne mogu vjerovati u količinu laži koje su se

din, u vezi jedne reklame koja je bila aktualna u tisku. Pitao me je znam li što je na ovoj reklami? Radi se o reklami za šećer. Rekao mi je: »A znaš li da osjećam miris tog pakovanja? Ja se sjećam glazbe te reklame koja je išla tijekom Drugog svjetskog rata na radiju.« I onda mi je evocirao svoja sjećanja iz djetinjstva i završio s time da su njegovog oca objesili nakon Drugog svjetskog rata. To je neko njegovo traumatično sjećanje iz tog razdoblja. Meni je to zanimljivo. Ovdje, ljudi koji su novine 90-ih čitali s neakvim razumijevanjem sada se pitaju je li zaista moguće da je to čitava stranica dnevnog tiska. Jer, često misle da se tu nalazi nekakav presjek

ljenja otklona. Kada je u pitanju tema postojanja logora u zapadnoj Bosni i Hercegovini, u tom razdoblju u domaćem tisku ne postoji ni jedan članak koji se bavi problematikom postojanja logora, već se zapravo domaći tisak odnosi prema pisanju zapadnog tiska i demantiranju iste. I onda vi imate jedan trokut – imate s jedne strane zapadni tisak koji pokušava pridonijeti nekoj vrsti intervencije, što može biti opravdano ili ne. S druge strane imate domaći tisak koji se apsolutno ne bavi temom koja je po srijedi, nego se bavi pisanjem zapadnog tiska. Na kraju, ostaje ta problematika kojom se nitko konkretno ne bavi. U nadmetanju između ta dva polja (zapad-

nog i domaćeg tiska) ima prazno mjesto kojim se nitko ne bavi. Recimo, ima taj moment s onom čuvenom slikom iz Trnopolja, gdje grupa britanskih novinara na poziv **Radovana Karadžića** odlazi u zapadnu Bosnu da snimi postoje li uopće logori i odlaze u Omarsku. Tamo ih nisu pustili i iz tog mjesta odlaze u Trnopolje gdje je bilo na hiljade zatočenih ljudi. Tada nastaje čuvena slika **Fikreta Alića** koji stoji iza žice i kroz žicu se rukuje s kameramanom. Slika je osvanula u svim medijima s direktnom referencom na diskurs Holokausta, na Drugi svjetski rat, ali zapravo je stvar u tome da je slika snimljena u Trnopolju, a ne u Omarskoj. U Trnopolju prostor zaista nije bio ograden žicom nego je to bio jedan maleni prostor u koji su novinari ušli i onda kroz žicu snimali zatočenike izvana. I tada opet imate situaciju u kojoj se svi bave pitanjem žice – je li bilo žice ili ne, a zapravo ono što je bitno to su ljudi koji su tu snimljeni, a koji ostaju kao neki objekt te slike kojim se nitko ne bavi. To je ta neka upotreba tih, prije svega, državnih ideoloških aparata. Recimo u kontekstu Srbije, njihova funkcija je u tom momentu bila da se bavi negacijom toga što zapadni tisak, opet vršeći svoju ideološku funkciju konteksta iz kojeg dolazi, propagira. To je kleš različitih ideoloških pozicija.

HR: Razumiju li to ljudi?

Ono što je bitno jeste da se dešava neka vrsta društvenog antagonizma. Mi smo i sada imali predavanje Todora Kuljuća i neka podijeljena mišljenja – je li bila agresija ili je bila obrana. Mi se stalno vrtimo u nekom krugu između ta dva. Ono što fali i što je meni bitno to je prostor koji je između konstruiranih i podijeljenih pozicija narativa, konteksta, gdje vi jedino što možete jeste da se upišete u neki od obično dva ponuđena. Ali što se dešava između ta dva – ta prazna mjesta,

to znanje koje je neartikulirano, s kojim ne znamo što da radimo – to je ono što mene interesira. Na koji način se to kasnije odvija kroz percepciju publike, to je neka druga stvar. Uvijek polazim od neke svoje osobne pozicije.

HR: Kako ti je bilo ići u arhive, čitati po prvi put članke i sagledavati propagandu u njima? Jer, drugačije je kad samo slušaš o tome a drugačije kada tome i sam svjedočiš.

Izložba će trajati do 17. travnja 2015.

KAKO SE KALIO RAT?

Predavanje 14. travnja 2015. u Likovnom susretu: *Kako se kalio rat? Uloga medija u konstruiranju i prikazivanju ratova u Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini*, održat će predavač **Davor Marko**, doktorski kandidat na Fakultetu političkih nauka, Univerziteta u Beogradu, na programu iz medija i kulture. »Pokušat ću objasniti kako propaganda funkcionira u tako ekstremnim i patološkim situacijama kao što je rat, kako mediji postanu instrumenti režima, a fokus ću staviti na primjere iz različitih medija iz Srbije, BiH i Hrvatske što se nadam da će provocirati dobru diskusiju na ovo temu«, najavio je Marko.

Bilo mi je super zanimljivo jer nisam ni znao što mogu očekivati. Znao sam otprilike što mogu naći, što tražim. Ta prošlost danas je aktualnija nego u samom trenutku kada se dešavala i to je ono što je bitno i ključno. Ti sadržaji u tisku '92. su tako aktualni danas, to je fantastično. To je možda najveći neki utisak. Politički gledano nema diskontinuiteta između razdoblja rata koji se uzima kao nešto specifično i ovoga što imamo danas. To je jako bitno, taj kontinuitet itekako jako postoji, rat i dalje ima svoj život samo što se vodi nekim drugim sredstvima. Jezik koji je bio aktualan u ratu danas je jako aktualan i vladajuće strukture ga koriste da bi zapravo održale svoje pozicije moći. Danas je to malo teže, ali se i dalje vješto koristi. Ono što je 90-ih bio neprijatelj, pripadnik druge nacije, mislim da bi danas tog neprijatelja trebalo tražiti u polju privatnog kapitala, neoliberalnog kapitalizma i uopće globalnog svjetskog poretka koji nas drži u šaci.

HR: Izložba ima interdisciplinarni pristup, odnosno, odvijaju se i predavanja na različite teme propagande u ratu.

Ovo je rad na kojem ja kontinuirano radim već neko vrijeme, paralelno s nekim drugim radovima, ali pokušavam držati kontinuiranu liniju i da stalno dorađujem. Ja to tretiram kao neku vrstu rada u nastajanju, jer se stalno dodaju neki novi sadržaji. A izložba je angažirala i neka druga polja i to je jako bitno i značajno. Ideja izložbe nije da tu neko dođe i uživa u prelijepim rukom izvedenim akvarelima već zapravo da pokrene potencijal za kritičku misao. Zato su bitna ta predavanja, koje je imao prof. **Kuljić**, i što će **Davor Marko** imati. To su bitni interdisciplinarni pristupi.

**RAZGOVOR POVODOM OBNOVE
PUTA KRIŽA U MALOJ BOSNI:**
VLADISLAVA DUDVARSKI

Spoj umjetnosti i vjere

Odlučili smo se za peskareno mliječno staklo sa zlatnom sjajnom folijom što odgovara i samom interijeru crkve * U povijesti likovne umjetnosti Hrvata u Vojvodini ovo je drugi autorski urađen Put križa

Prije Uskrsa u crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni postavljene su nove postaje Puta križa, čiju izradu je organizirao i producirao neformalni pokret *Bunjevačkog Puta križa* u dogovoru sa župnikom **Draganom Muharemom**. »Imao sam želju za našu crkvu napraviti nešto što ne bi bilo previše suvremeno, a da opet bude dovoljno moderno i atraktivno. Tako se rodio ovaj klasičan Put križa sa suvremenim izričajem i ovo je kulturni doprinos ne samo našoj crkvi, nego i cijelom selu, ali i našem narodu«, kaže nam vlč. Muharem.

U povijesti likovne umjetnosti Hrvata u Vojvodini ovo je drugi autorski urađen Put križa. Autor idejnog koncepta je **Darko Vuković**, profesor s novosadske Akademije umjetnosti, a likovna izrada postaja djelo je akademske slikarice **Vladislave Dudvarski**, također iz Petrovaradina s kojom smo ovom prigodom razgovarali.

Predstavite nam se u kratkim crtama?

Živim i radim u Petrovaradinu, odnosno Novom Sadu, gdje sam i završila Akademiju likovne umjetnosti, smjer grafički dizajn. Trenutačno

sam uposlena u srednjoj školi za dizajn **Bogdan Šuput**. Bavim se grafičkim dizajnom, zanimaju i ilustracije, a u slobodno vrijeme volim slikati.

Kako je došlo do suradnje Vas i Bunjevačkog Puta križa?

Kolega profesor s novosadske Akademije umjetnosti Darko Vuković me je kontaktirao i predložio da skupa uradimo projekt Puta križa za crkvu u Maloj Bosni preko pokreta *Bunjevački Put križa*. Ta ideja o suradnji mi se učinila vrlo atraktivnom i zanimljivom te sam rado pristala. Darko je imao osnovnu viziju, odnosno idejni koncept, a ja sam osmislila likovnu izradu koju sam razradila nakon što smo posjetili crkvu, vidjeli njezin interijer i stil te u dogovoru s župnikom Draganom Muharemom koji je htio na neki način osuvremeniti Put križa, ali ujedno i zadržati njegovu temeljnu poruku i sadržaj.

Koji su bili prvi koraci za likovnu izradu Puta križa?

U skladu s interijerom crkve odabrala sam materijal i medij kojim prikazati ovaj Put križa. Sama sam stilizirala postaje. Odlučila sam se za peskareno mliječno staklo sa zlatnom folijom, da podsjeća na linorez i da

je iskorišten jedan od suvremenih medija. Što se tiče materijala nikada ništa slično nisam radila, ali ovakvu vrstu stilizacije jesam.

Jeste li vjernica, je li vam bliska tematika koju ste prikazali svojim djelom u ovoj crkvi?

Da, vjernica sam i bliska mi je ova priča o Putu križa, Isusovom mučenju i Uskrsu, ali nikada nisam surađivala na ovaj način s Crkvom. Iako volim i pratim crkvenu umjetnost, ovo mi je prvi put da sam mogla dati svoj umjetnički doprinos u uređenju interijere neke crkve. Zato mi je sve ovo bio veliki izazov.

Jeste li zadovoljni kako ste se snašli u ovome projektu i rezultatom rada?

Jako sam zadovoljna kako je sve urađeno. Mislila sam da će mi biti znatno teže, ali nakon što sam uradila prvu postaju sve druge su išle puno lakše. Sve sam uradila u jednom dahu i doista sam uživala dok sam ih stvarala. Za jednu postaju mi je trebalo par sati, a sve skupa sam radila dva-tri tjedna.

Može li se ovo svrstati u umjetnički rad?

Svakako, ovo je jedan spoj umjetnosti i vjere. Ovim načinom prikazivanja Puta križa osvježila se unutrašnjost crkve

s jednim neobičnim i suvremenim umjetničkim izričajem koji nosi u sebi ljepotu i atraktivnost suvremene umjetnosti, ali i dijele klasičnoga, s obzirom na to da je prikazan pravi sadržaj svih postaja.

Je li crkva dobar ambijent gdje se umjetnost može iskazati?

Jeste, crkva kao institucija je pravo mjesto gdje se umjetnost može iskazati. Ona nam kroz stoljeća nudi prikaze raznih umjetničkih pravaca i djela od vitraža, freski, skulptura, slika raznim tehnikama... Stil kojim je ovaj Put križa urađen je malo drugačiji od onoga koji smo navikli vidati po crkvama, on je malo moderniji, suvremeniji, ali po meni se fantastično uklapa u ovu crkvu. Dopada mi se i kakav efekt ostvaruju postaljena svjetla iza svake postaje.

Jeste li zadovoljni suradnjom s Bunjevačkim Putom križa i možemo li očekivati još neke zajedničke projekte u budućnosti?

Naravno, bilo mi je lijepo surađivati s ljudima iz Subotice i voljela bih nastaviti ovu započetu suradnju.

J. Dulić Bako

ODRŽANA ŠESTA SJEDNICA HRVATSKOG NACIONALNOG VIJEĆA

Dobre i loše prakse

Hrvatsko nacionalno vijeće dalo je pozitivna mišljenja na imenovanja **Atile Martona** za glavnog i odgovornog urednika Radio Televizije Vojvodine drugog programa televizije i **Mihajla Ramača** za glavnog i odgovornog urednika RTV-a trećeg programa radija, na sjednici održanoj 1. travnja u Subotici. Vijeće je također dalo suglasnost na izbor **Zvonka Šimunovića**, poljoprivrednika iz Vajske na mjesto člana Školskog odbora Osnovne škole **Aleksa Šantić** Vajska.

Negativno mišljenje je HNV uputio pokrajini vezano uz upis učenika u srednje škole, te je usvojen prijedlog raspodjele

sredstava za tri natječaja u oblasti kulture koje je raspisao Grad Subotica.

PROMJENA SMJERA

Negativno mišljenje je HNV dao na Prijedlog odluke o broju učenika za upis u prvi razred srednjih škola na teritoriju AP Vojvodine u školskoj 2015./2016. godini. Odbor za obrazovanje HNV-a je predložio usvajanje negativnog mišljenja jer je u Politehničkoj školi promijenjen obrazovni smjer nastave na hrvatskom jeziku čime je izmijenjena odluka škole, a u Kemijsko-tehnološkoj srednjoj školi već treću godinu ne

dozvoljavaju otvorenje odjela na hrvatskom jeziku, prenijela je članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje **Anđela Horvat**. Vijećnica, profesorica **Mira Tumbas** pojasnila je da je prijedlog Politehničke škole bio da se ove godine odjel na hrvatskom jeziku otvori na smjeru grafičarstva međutim pokrajinskim prijedlogom je odjel s atraktivnijeg smjera grafičarstva prebačen na građevinu i manje atraktivan smjer – izvođač završnih instalaterskih radova. Osim toga dosadašnja praksa je bila da se jedne godine smjer s nastavom na hrvatskom otvara na građevini, a druge na grafičarstvu što odgovara i

školi i hrvatskoj zajednici rekla je Tumbas.

ODLUČIVANJE BEZ PODATAKA

Hrvatsko nacionalno vijeće usvojilo je i Odluku o davanju prijedloga za raspodjelu sredstava po tri javna natječaja Grada Subotice za financiranje ili sufinanciranje programa i projekata u kulturi za 2015. godinu. Radi se o tri natječaja: organiziranje manifestacija od posebnog značaja za Grad, programi i projekti koji se odnose na književno stvaralaštvo, nakladništvo, digitalno stvaralaštvo i multimedije i programi i projekti očuvanja,

Najviše rasprave se vodilo oko količine novca koji se predlaže za dodjelu pojedinim udrugama i o procedurama vezanim uz odlučivanje i davanje prijedloga gradskim ili republičkim tijelima * AP Vojvodina se ističe dobrom praksom gdje se točno zna koliko novca se ukupno raspodjeljuje kao i koliko se raspodjeljuje hrvatskoj zajednici te se mnogo kvalitetnije dimenzioniraju prijedlozi za raspodjelu * Predsjednik HNV-a je najavio da će pokrenuti postupak pred mjerodavnim institucijama kako bi se u budućnosti moglo odlučivati na temelju konkretnih i cjelovitih podataka

unapređenja i razvoja kulture i umjetnosti i suvremenog umjetničkog stvaralaštva. Predsjednik HNV-a **Slaven Bačić** upoznao je vijećnike s problematikom vezanom uz ove natječeje povodom čega su tajnici Tajništva za društvene djelatnosti u Gradskoj upravi Subotice **Magdi Fehervári** uputili dopis sa zamolbom da se hitno dostave dva podatka potrebna za donošenje traženog prijedloga: kolika je ukupna suma raspoloživih sredstava za svaki od javnih natječaja te kolika je pripadajući razmjerni dio sredstava za projekte i programe od značenja za hrvatsku zajednicu? »To su parametri bez kojih je svako odlučivanje apsurdno. Na žalost jedino što sam dobio od tajnice Fehervári usmenim, a ne i pismenim putem, premda su to i druga nacionalno-manjinska vijeća tražila, su podaci da je 20 milijuna dinara predviđeno za manifestacije i stvaralaštvo, dva milijuna i četiristo tisuća dinara je predviđeno za nakladništvo i 20 milijuna za projekte od posebnog značaja za Grad. To su parametri u okvirima kojih bi mi trebali odlučivati, ukoliko su oni točni«, pojasnio je Bačić te je dodao da su to iznosi koji su bili i prošle godine i ako je tako onda je osnovano pretpostaviti da je razmjerni dio sredstava određen na osnovu udjela Hrvata u stanovnicima grada a to je 11 posto.

O ovome prijedlogu vodilo se i najviše rasprave – s jedne strane oko količine novca koji se predlaže za dodjelu pojedinim udrugama, a s druge vezano uz procedure odlučivanja i davanja prijedloga gradskim ili republičkim tijelima. Naime problem nastaje kada se traži od nacionalnih vijeća da u kratkom

vremenu donesu prijedloge o raspodjeli novca bez poznavanja ukupne količine novca koji se raspodjeljuje kao ni dijela koji je namijenjen hrvatskoj manjini po određenom natječaju. Stoga je Slaven Bačić najavio da će pokrenuti postupak pred mjerodavnim institucijama kako bi se u budućnosti moglo odlučivati na temelju konkretnih i cjelovitih podataka.

DOBRA PRAKSA NA POKRAJINSKOJ, LOŠA NA REPUBLIČKOJ RAZINI

Predsjednik IO **Darko Sarić Lukendić** istaknuo je dobru praksu AP Vojvodine gdje se točno zna koliko novca se ukupno raspodjeljuje kao i koliko se raspodjeljuje hrvatskoj zajednici te se mnogo kvalitetnije dimenzioniraju prijedlozi za raspodjelu. »Na praksu u Subotici mi ne smijemo pristati već moramo zatražiti da se od ukupne mase sredstava inzistira na 11 posto te mislim da ne smijemo pristati na manje od 2 milijuna i dvjesto tisuća hiljada dinara za Dužijancu koja je manifestacija od značaja za Grad. To je minimum ispod kojeg nitko od nas ne smije ići«, istaknuo je Sarić Lukendić, te je dodao kako su po istom principu formulirani i prijedlozi za druga dva natječaja, a to je 11 posto od ukupne raspoložive mase sredstava po natječajima.

Na pitanje vijećnika **Vladimira Kranjčevića** ako se nema uvid u financijske planove općina i gradova kako se donose odluke, predsjednik IO HNV zadužen za kulturu **Zlatko Načev** je odgovorio kako se odluke donose na temelju dosadašnje

prakse i da se radi o manifestacijama koje se održavaju godinama te na temelju preporuka osoba iz lokala koje poznaju tu problematiku.

Sarić Lukendić je apelirao na sve udruge da apliciraju na sve natječeje na svim razinama kako bi osigurale sredstva za svoje aktivnosti jer se samo iz lokalnih sredstava ili jednog izvora ne mogu osigurati dovoljna sredstva za funkcioniranje i programe.

Kranjčević je pak ocijenio da nitko ne traži dvadeset puta više sredstava nego što mu je potrebno te je apelirao na Odbor za kulturu da se, prije nego li da prijedlog, upozna s materijalima posebno ističući aplikaciju HKC *Bunjevačkog kola* koji su tražili na natječaju od Grada Subotice dva milijuna i 247 tisuća dinara za obilježavanja 45 godina rada, a HNV je dao prijedlog da im se dodijeli 140.000 dinara. Predsjednik liste **Tomislav Stantić** je iznio i prijedlog da sve udruge šalju dokumentaciju za natječaj i HNV-u kako bi se donosile odluke na temelju kompletne aplikacije, odnosno da se uzme u razmatranje mogućnost da se HNV bolje upozna s projektima s kojima udruge apliciraju na natječeje.

Vesna Prčić je, međutim, upozorila da dostavljanje dokumentacije i HNV-u može napraviti dodatni problem i da administrativni dio treba ostaviti tijelu koje raspisuje natječaj, a da udruge dostave financijsku projekciju i da se omogući uvid u dokumentaciju. Stantić je u povodu toga predložio da se detaljnije uzmu u razmatranje prije svega novi programi i projekti, a ne tradicionalne manifestacije prije svega kako bi se izbjegla arbi-

trarnost Odbora za kulturu kod davanja prijedloga. Na koncu ove rasprave Slaven Bačić je upozorio kako bi traženje dostavljanja dokumentacije i HNV-u bilo protuzakonito jer HNV ne odlučuje o sredstvima već onaj tko raspisuje natječaj. Postavlja se i pitanje može li se znati da je to istovjetan materijal, a na koncu obrazlaganje projekta se može i usmeno učiniti. »Mi predlažemo raspodjelu sredstava ali konačnu odluku donosi onaj tko raspisuje natječaj i njemu se pravda trošenje sredstava«, istaknuo je Bačić, te je dodao kako veći problem predstavlja praksa na lokalnoj i državnoj razini da se ne poštuju uvijek odluke i prijedlozi Vijeća.

Na koncu je vijećnik **Petar Kuntić** rekao kako su svi ovi problemi koji se javljaju kod udruga posljedica nedostatnih sredstava koje hrvatska zajednica ima na raspolaganju u Srbiji. »I tu apeliram na matičnu državu Hrvatsku da mora s mnogo više argumenata ići prema Srbiji i s puno više pomoći. Ne funkcionira ovdje sve po propisu i kako bi trebalo. Jedino je APV izuzetak. I na koncu mi raspravljamo oko nekih 40, 50, 60 tisuća dinara po projektu, a možete misliti uz postojeće troškove života koliko su to mala sredstva za jednu manifestaciju i nije niti čudno što naša kulturno-umjetnička društva vježbaju u hladnom preko zime, nemaju za autobusne troškove i imaju takve probleme koje udruge nekih drugih nacionalnih zajednica nemaju«, rekao je Kuntić te dodao kako treba aplicirati na sve natječeje ali i da pomoć iz Hrvatske treba biti puno izdašnija.

J. Dulić

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merковиć i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 10. do 16. travnja

10. TRAVNJA 1946.

Utemeljeno je Hrvatsko kulturno društvo u Subotici. Od samog osnutka njegov se Književni odjel svrstava među njegove vodeće segmente, pogotovu kada se oformi Uredništvo koje je početkom naredne godine pripremiло i objavilo prvu svesku književnog časopisa *Njiva*. Pojavio se poslije novogodišnjih blagdana, siječnja 1947. Urednici: **Matija Poljaković** i **Balint Vujkov**.

10. TRAVNJA 2002.

Ravnatelj subotičke tvrtke *Birografika* i zagrebačke *Radin*, potpisali su ugovor o osnutku nove tvrtke pod nazivom *Rotografika*. Nova tvrtka je prva u Srbiji uvela višebojni rototisak visoke kvalitete.

11. TRAVNJA 1786.

Kraljevsko namjesništvo Ugarske prihvatilo je prijedlog subotičkih vlasti o gradnji novog zdanja gimnazije. Zbog visokih troškova i malog broja đaka, grad je zatražio ukidanje Gramatikalne škole, s obrazloženjem da je latinski jezik prevaziđen, a da njemački sve više ulazi u modu. Prijedlog je odbijen.

11. TRAVNJA 1886.

Održana je osnivačka skupština Crvenog križa Subotice, na kojoj je za predsjednika izabran **József Szigeti**. Dva dana kasnije formirana su još dva upravna odbora ove organizacije, posebno muški i posebno ženski.

12. TRAVNJA 1941.

Tridesetak minuta poslije ponoći snažna eksplozija zatresla je grad. Dignut je u zrak most iznad

podvožnjaka kod željeznikog kolodvora. U promjeru od nekoliko stotina metara popucali su zidovi zgrada, a od zračnog udara razbijena su okna na prozorima. Razoren je vodotoranj, dio Kolske radionice i spaljeno skladište nekadašnjeg *Ferruma*. Oko tri sata, pred zoru, završeno je povlačenje vojske Kraljevine Jugoslavije. U šest sati postrojbe **Horthyjeva** režima, bez ikakva otpora, ušle su u Suboticu. Okupacija je trajala do 10. listopada 1944. godine, kada je Subotica oslobođena.

12 TRAVNJA 1975.

Umro je **Vladislav Vlado Kopunović**, spisatelj, novinar, glavni i odgovorni urednik tjednika *Hrvatska riječ*. Kao plodan spisatelj surađivao je u časopisima *Bunjevačko kolo*, *Njiva*, *Rukovet*, *Letopis Matice srpske* i dr. Zastupljen je u Antologiji proze bunjevačkih Hrvata. Rođen je 2. siječnja 1917.

12. TRAVNJA 1983.

Umro je **Marko Čović**, književnik, publicist, kulturni i javni djelatnik. Završio je slavistički studij na Filozofskom fakultetu zagrebačkog Sveučilišta. Bio je čelnik nekoliko dnevnih listova i časopisa. Nakon II. svjetskog rata izbjegao je u inozemstvo, živi, radi i stvara isprve u Italiji, kasnije u Južnoj Americi, a kraće u Zapadnoj Njemačkoj. Autor je desetak djela, među njima romana *Doktor filozofije*, zbirke novela *Žito zove*, autobiografske proze *Priča o lopti* i dr. Rođen je 17. prosinca 1915. godine u Subotici.

13. TRAVNJA 1834.

Umro je **Pavao Sučić**, biskup u Stolnom Biogradu

(Székesfehérváru), potomak glasovite plemićke obitelji prvih subotičkih kapetana nakon doseljenja Hrvata Bunjevaca u ove krajeve potkraj 17. stoljeća. Pisao je propovijedi, govore i druga djela. Rođen je 11. siječnja 1768.

13. TRAVNJA 1919.

Rođen je **Gáspár Ulmer**, viši arhivist, povjesničar, znanstvenik. Od 1954. do mirovine uspješno je djelovao u Historijskom arhivu Subotice. Autor je desetak većih studija i monografije koje su djelotvorno popunile prazninu u našoj inače oskudnoj historiografiji. Bio je počasni građanin grada Subotice. Umro je 1. siječnja 2003.

13. TRAVNJA 1944.

Rođen je **Branko Jegić**, pjesnik, esejist, kritičar. Nakon gimnazije završio je teologiju na Visokoj bogoslovnoj školi 1970., ali se nije zaredio. Ostaje laikom, odanim Crkvi, a zaposlenik je jedne špeditorske tvrtke. Za života je objavio pjesničku plaketu Jeka ravnice, dočim mu je NIU *Hrvatska riječ*, posthumno tiskala zbirku pjesama *Ja, hodočasnik*. Umro je 19. ožujka 2002.

14. TRAVNJA 1941.

U poslijepodnevrim satima Vrhovni stožer mađarskih domobranskih postrojbi je saopćio da je zaposjednuto cijelo područje međuriječja Dunava i Tise. Time je, po saopćenju, okončana vojna operacija, ponovnog prisajedinjenja ranije otrgnutih teritorija Bačke Kraljevskoj kruni Mađarske.

14. TRAVNJA 2006.

Na tribini *Književni petak* u Knjižnici grada Zagreba pred-

stavljena je produkcija subotičke novinsko-nakladničke ustanove *Hrvatska riječ* koja je za godinu dana objavila 15 knjiga, postavši tako, po ocjeni književnih kritičara, najzapaženiji promoter knjiga u hrvatskoj dijaspori u svijetu.

15. TRAVNJA 1941.

U ranim jutarnjim satima u Suboticu je stigao specijalni policijski odred od 200 pripadnika, a poslije podne su ulicama špartali odredi mađarske žandarmerije, poznati po svojim crnim perjanicama na šeširima. Mađarska državna željeznica preuzela je subotički kolodvor.

15. TRAVNJA 1999.

Točno u 22 i 01 Suboticu je bombardirana projektilima zrakoplovnih snaga Sjevernoatlanskog pakta (NATO). Nakon prve dvije, u 22 i 05 začule su se još dvije detonacije. Ukupno četiri ispaljene rakete pogodile su i srušile jednu kuću u ulici Ibolye Ferenci u Malom Radanovcu. Ljudskih žrtava nije bilo.

16. TRAVNJA 1941.

U gradu je zaveden redarstveni sat koji traje od 20 sati navečer do 5 izjutra. Vlada Mađarske u Pešti objavila je naredbu kojom su vojni obveznici židovskog podrijetla primorani na pomoćnu radnu službu u domobranskim postrojbama.

16. TRAVNJA 1994.

Na trgu ispred Gradske kuće, Muzičke škole i zgrade tzv. Socijalnog, otkriven je spomenik glasovitom književniku i prevoditelju **Danilu Kišu** (1933. – 1989.). Bista je djelo subotičke kiparice **Erzsébet Weill**.

POGLED S DRUGE STRANE: ZAMJENA TEZA KAO RAŠIREN MODEL POSTUPANJA

Komunikacija koja to nije

Ovaj oblik govorne manipulacije širi se poput neželjene zaraze i premješta i u svakodnevni oblik komunikacije

Wikipedija zamjenu teze objašnjava na sljedeći način: »Logička pogreška kada se ne razlaže i ne dokazuje zadana teza nego se vrši jedno, ponekad suptilno, a ponekad grubo prelaženje pa se obrazlaže i dokazuje neka druga teza po nečemu slična ili srodna zadanoj temi. To je jedna vrsta logičke manipulacije jer se sugovornik obmanjuje.« Definicija s kojom se često susrećemo u cjelokupnom okruženju. Naime, ovaj oblik govorne manipulacije raširio se poput neželjene zaraze, te se s političke scene, kvazi gospodarske i iz mnogih drugih sfera javnog života premjestio u svakodnevni oblik komunikacije, nametljivo težeći postati »običnim«, »normalnim« oblikom i modelom međusobnih razgovora, tj. komunikacije. A nije.

Zamjena teza, naime, javlja se svugdje gdje se, ustvari, zaobilazi bavljenje suštinskom temom, a nameće druga, treća, ili peta, radi rasplinjavanja pažnje i koncentracije, ili, poslužimo se žargonom, »razvodnjavanja« teme. Za to ima bezbroj primjera, pogotovu u izravnim tv prijenosima bilo koje skupštinske rasprave i na bilo koju temu, ali i u svakodnevnom životu.

IZBJEGAVANJA SUŠTINE

Poput slike iz zrcala, s javne scene (medijske, političke, sportske...), model ponašanja zamjene teza, naravno, spustio se okomito sve do »običnih« razgovora. Kada se u posljednjem ožujskom vikendu prešlo sa zimskog na ljetno računanje vremena, razvila se svakogodišnja diskusija o razlozima pomicanja kazaljke na satu, o prednostima i manama

i različitim pristupima praksi koja se kod nas provodi već tri desetljeća. Mnogi se, naime, žale na težu adaptivnost promjeni na satu, što je u svezi s navikom organizma na vrijeme buđenja, odlaska na spavanje, vrijeme obroka i drugih aktivnosti koje se smatraju rutinskim. Internetska rasprava na sasvim određenu temu, međutim, za nekoliko minuta se pretvorila u političku i potpuno izgubila nit i smisao kojom je započeta. Neodmjereno tonovima, epitetima sugovornicima i vrijeđanjem neistomišljenika.

uplela tema koja s spomenutom može, ali ne mora imati nikakve veze – o tkz. osobnom bankrotu. Cilj je jasan: poruka kako od goreg može biti i gore. Ili, u igri je manipulativna zamjena teza izbjegavanja konkretnih odgovora i rješenja na konkretan problem i konkretna pitanja.

ŠTO JE USLUGA?

Oholost javnih službi kojima je osnovni posao biti u službi građana proistječe upravo iz zamjene teza o svrsi njihovog (davnog) osnutka, djelatnosti i postojanja.

ma obraćaju moglo bi se zaključiti obrnuto. Te se u toj svojoj oholosti koja proistječe iz zamjene teza o cilju i ulozi postojanja, pogotovu bez ikakvog poštovanja obraćaju svojim klijentima u slučaju duga, služeći se pri tom i zastrašivanjem. Sada se više ne prijeti samo otkazivanjem usluge (forma čak i ne ovisi od iznosa toga duga), nego se »maše« izvršiteljima, što »stvara troškove vezane za plaćanje sudskih pristojbi, naknade za rad izvršitelja, kao i plaćanje zakonskih zatezних kamata«. A ima još i strašnije, jer će se zaračunavati ponovno

Komunikacija nalik raskrižju putova i ciljeva

Nešto slično, tj. zamjena teza, ali u duljem vremenskom razdoblju, odvija se u raspravama o kreditima u dijametralno suprotnim stavovima između banaka i klijenata zaduženih kreditima, pogotovu u švicarskih francima, što je »vruća« tema u regiji koju čini nekoliko država. Rješenje dugim i mučnim pregovorima još nije na vidiku, ali se odnekud i ne slučajno u svu raspravu

Naime, nisu potrošači priključeni na distributivne komunalne mreže (struje, vode, plina, toplinske energije) iz razloga kako bi ove službe postojale, nego su sve ove službe (uz koje je logično pridodati riječ usluga), makar se danas zvale javna poduzeća, osnovane kako bi se stanovnicima isporučile ove, u 21. stoljeću, osnovne životne potrepštine. Ali, po tonu kojim se svojim klijenti-

uključenje i troškovi rada i svašta još. Ne osporavajući obvezu redovitog plaćanja za usluge koje su primili, klijenti imaju i svoja prava. I to brojna prava, koja ovdje nisu trenutačno tema, ali jedno od njih jeste – obraćati im se s uljudnošću. Koja, ipak, proistječe iz one osnovne teze, iako smo u vremenu sveopćih manipulacija zamjenama teza.

Katarina Korponaić

SUPERSTE.NET – PROGRAM DONACIJA ERSTE BANKE I FUNDACIJE DOKUKINO

Poziv za društveno odgovorne projekte

Za sve one koji su ikad pisali i predavali projekte, ovaj poziv vrlo je neuobičajen. Uz prijavu, potrebno je imati Facebook stranicu i Twitter nalog samog projekta. Uz to, o prvoj selekciji projekata za uži krug odlučivat će isključivo građani kroz online glasanje

Kroz program *Centrifuga*, koji je dio većeg programa donacija *Erste banke* i fundacije *Dokukino*, podijelit će se ukupno pet milijuna dinara za projekte koji na različite načine doprinose razvoju zajednice.

društva. Ograničenja tema nema – to mogu biti projekti i iz kulture i nauke i sporta te drugih oblasti.

»Program donacija namijenjen je mladim ljudima do 35 godina, koji u udruženjima gra-

žiri sastavljen od stručnih osoba. Također, projekti koji prođu, imat će mentorsku podršku koju će osigurati donator, *Erste banka* i *Dokukino* fundacija.

»Prijave su već u tijeku, a zadnji rok je 31. svibnja.

Erste banke. Ovo radimo kako bi projekti izgledali bolje, bili smisljeniji i održivi«, rekao je **Darko Soković**, predsjednik Fundacije *Dokukino*.

Svi koji namjeravaju prijaviti projekt moraju, zajedno s prijavom projekta, imati i Facebook stranicu te Twitter nalog samog projekta. »Ukoliko projekt to nema, neće se uzeti u razmatranje. Dakle, ne treba FB stranica i Twitter nalog udruženja ili organizacije, nego baš projekta. To je važno jer se glasanje odvija online. Od 100 posto glasova koji budu stigli za svaki projekt, gledat će se 70 posto s platforme *superste.net*, a preostalih 30 posto s Facebooka i Twittera«, objasnila je Vasiljev.

PROJEKTI OTVORENI ZA MLADE DO 35 GODINA

Aplicirati mogu registrirana udruženja građana, ali i neformalne grupe osoba. Međutim, svi koji dobiju financijska sredstva na kraju će morati registrirati organizaciju. Udruženja i grupe mogu aplicirati i u partnerstvu s tvrtkama ali, kako je Jelena Vasiljev napomenula »civilno društvo u centru ovoga. To znači građani koji žele mijenjati svoju zajednicu. Zbog toga je suština projekta ideja, a manje formalnost u smislu partnera. Ukoliko se partnerstvo uklapa u projekt, naravno da je u redu imati i različite partnere na aplikaciji.«

Projekt može trajati do godinu dana, a mogu aplicirati osobe iz udruženja ili neformalne grupe građana do 35 godina. Više informacija dostupno je na sajtu *Superste.net*.

10 projekata, svaki po 500.000 dinara, dodijelit će se udruženjima građana ili neformalnim grupama, a tko će dobiti donaciju odlučit će, uz povjerenstvo, i sami građani kroz glasanje za najbolje projekte.

Ovaj program pod nazivom *Superste.net* dostupan na istomenoj web stranici *www.superste.net* prezentiran je prošlog tjedna u Subotici, a predstavnici *Erste Banke* i *Dokukina* pozvali su sve zainteresirane da detaljno pogledaju proces prijavljivanja i pošalju svoje ideje.

Za program *Centrifuga* traže se projekti koji imaju društveno odgovorne ciljeve, koji su aktivistički, tiču se poduzetništva i imaju za cilj razvijanje našeg

dana ili u neformalnim grupama imaju ideje za projekte. Bitno je da mogu mijenjati društvo i da imaju notu aktivizma«, rekla je **Jelena Vasiljev**, koordinatorica programa *Superste* u *Erste banci*.

MENTORSTVO U PROJEKTIMA

Za razliku od mnogih drugih poziva za projekte, ovaj je vrlo specifičan: da bi se projekt prijavio mora imati otvorenu Facebook stranicu i Twitter nalog. Projekt će biti postavljen i na web stranicu *superste.net* a glasovi publike će biti ti koji će odlučivati hoće li u konačnici projekat ući u uži krug. Nakon toga, finaliste će birati i

Glasovanje je ono što će biti jako važno i to je specifičnost ovogodišnjeg poziva. Dakle, kada se projekt nađe na sajtu *superste.net*, on je dostupan javnosti«, objasnila je Vasiljev.

Do kraja kolovoza odabrat će se, na osnovu glasova publike, 40 projekata koji će se potom doradivati s mentorima do samog finala. Žiri će od 40 projekata izabrati 10 najboljih.

»Program *Superste* u pravom trenutku daje novac, ali i druge resurse da ideju koju imate pomjerite iz vaše glave u fizičku realnost. Zbog toga je bitan rad s mentorima i mentorska podrška. Tko će biti mentori? Ljudi poput nas, koji su prošlih godina sudjelovali u programima

PISMO ČITATELJA

Srbija i EU

Nacrt akcijskog plana za poglavlje 23

Cijenjeni!

Radi objektivnog informiranja javnosti želim reagirati na članak *Srbija i Europska unija: U susret otvaranju Poglavlja 23 i 24 – Pitaju li se nacionalne manjine o svojim pravima?* koji je objavljen 3. travnja 2015. godine.

Obavještavam vas kako ocjene da »sve što je do sada rađeno vezano za poglavlje 23 rađeno je bez predstavnika nacionalnih manjina«, »nacrt Akcijskog plana za poglavlje 23 nisu ni na koji način bili uključeni« itd., baš i nije posve vjerodostojno.

Pod jedan, svatko je imao priliku uključiti se u taj proces u skladu sa svojim potrebama, željom, kapacitetima i prioritetima. Nitko nije bio spriječen. Izjava predsjednika Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darka Sarića Lukendića** kako su izbori omeli uključivanje u taj proces je sporan. Naime, kada bi se više pazilo na koncentraciju funkcija i razdvojile stranačke funkcije od operativ-

nog rukovođenja nacionalnim vijećem, možda bi se moglo više pažnje ulagati na ovako važne procese, a tomu nije kriva država već osobe koje preuzimaju previše funkcija na sebe.

Mladeška Udruga *Krov* je putem natječaja tražila potporu Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske radi aktivnosti na ovom planu. Očekujemo da će Hrvatsko nacionalno vijeće pozitivnim ocijeniti to nastojanje.

Konkretno, Komitet pravni-ka za ljudska prava –YUCOM je u suradnji s Europskim pokretom između ostalog pozvao Udrugu *Krov* na sudjelovanje na seminaru Suradnja države i civilnog sektora u oblasti pravosuđa i ljudskih prava koji se održao u petak, 27. veljače 2015. godine. Udrugu *Krov* je predstavljao pravnik **Branimir Kuntić** koji je o tome sastavio izvješće koje je 3. ožujka proslijeđeno uredništvu tjednika *Hrvatska riječ*, ali nije objavljeno. Odlazak g.

Kuntića na pomenuti seminar ne bi bio moguć da nije bilo potpore Hrvatskog nacionalnog vijeća i na tome smo im zahvalni.

Nakon toga, Udruga *Krov* je 10. ožujka uputila inicijativu Konventu za poglavlje 23 koja glasi:

»Predlažemo da se ili u Aktivnosti 3.8.1.1. kao pokazatelj rezultata ili u Indikatoru uticaja Preporuke izveštaja o skriningu tačke 3.8.1. doda: Izveštaj Kancelarije za ljudska i manjinska prava Vlade Republike Srbije za teritoriju cele Republike Srbije kojim se konstatuje napredak u ostvarivanju prava nacionalnih manjina u smislu povećanog učešća manjina u organima državne uprave, uključujući i posebno iskazavši pravosuđe, ministarstva Vlade Republike Srbije i policiju.« Dakle izravno smo pravodobno reagirali na pitanje zastupljenost manjina u tijelima javne uprave. Svejedno, i tom pitanju treba pristupiti oprezno, jer su u određenim općinama

Hrvati natprosječno zastupljeni u organima lokalne uprave.

Stoga, ipak možemo reći kako je od strane naše manjinske zajednice ipak nešto urađeno.

Što se tiče drugih manjina, član Europskog parlamenta **Ándor Déli** je ispred mađarske manjinske zajednice reagirao na svoj način. Vjerujem i da državni tajnici Saveza vojvođanskih Mađara te predsjednik Odbora za europske integracije Skupštine Srbije **Lászó Varga** nisu bili besposleni niti da su se ispričavali održavanjem manjinskih izbora. Dakle, bilo je više razina s kojih se reagiralo. Izostanak reagiranja HNV pak više govori o načinu rada ovog tijela i to ne treba miješati s kvalitetom tijeka euro-integracija Srbije, a sakrivanje iza takvih floskula je kontraproduktivno.

Srdačno,

Nikola Perušić,
predsjednik Udruge
hrvatske mladeži *Krov*

NACIONALNA SLUŽBA ZA ZAPOSŁJAVANJE

Raspisani javni pozivi i natječaji za 2015.

Nacionalna služba za zapošljavanje raspisala je javne pozive i natječaje, u cilju realizacije programa i mjera aktivne politike zapošljavanja predviđenih Programom rada za 2015. godinu.

Javni pozivi i natječaji objavljeni su na internetskoj stranici: www.nsz.gov.rs (u rubrici *Info*), kao i u oglasniku Nacionalne službe za zapošljavanje *Poslovi*, od 1. travnja ove godine.

Informacije o javnim pozivima i natjecajima zainteresirane osobe mogu dobiti u svakoj organizacijskoj jedinici ili putem Pozivnog centra ove službe, besplatnim pozivom na broj: 0800/300-301.

Pravilo za komentare, reagiranja, pisma

Molimo vas da se u komentarima, reagiranjima, pismima držite teme teksta. Uredništvo *Hrvatske riječi* zadržava pravo da – ukoliko ih procijeni kao neumjesne – skрати ili ne objavi komentare, reagiranja, pisma koji sadrže osvrte na nečiju ličnost i privatni život, uvrede na račun autora teksta i/ili članova redakcije *Hrvatske riječi* kao i bilo kakvu prijetnju, uvredu, nepristojan rječnik, govor mržnje, rasne i nacionalne uvrede ili bilo kakav nezakonit sadržaj. Komentare, reagiranja, pisma pisane verzalom i linkove na druge sajtove ne objavljujemo. *Hrvatska riječ* nema nikakvu obvezu obrazlaganja odluka vezanih za komentare, reagiranja, pisma i njihovo objavljivanje. Uredništvo ne odgovara za stavove i tvrdnje čitatelja iznesene u komentarima, reagiranjima, pismima. Vaš komentar može sadržati najviše 3.000 pojedinačnih karaktera s prazninama, i smatra se da ste slanjem komentara potvrdili suglasnost s gore navedenim pravilima.

H. R.

MOST ŠMAGUC KOD MONOŠTORA ZATVOREN PET GODINA

Na rješenje će se još čekati

Na kanalu Dunav-Tisa-Dunav Prigrevica – Bezdan, kod Monoštora zatvoren je most Šmaguc. Na mostu su konstatirana oštećenja zbog kojih nije siguran za dalju uporabu. Ovo je poduzeće Vojvodinašume, odnosno Šumskog gazdinstva Sombor koje posluje u sastavu tog podu-

za lokalno stanovništvo, jer ih povezuje sa šumom iz koje koriste drva, Dunav na kome ribare, njivama, a ovdje su i tri vikend naselja s oko 100 vikendica. Zbog zatvorenog mosta na drugu stranu obale ne mogu ni oni koji brinu o obrani od poplava, jer je upravo s te strane nasip na Dunavu, koji je prva obrambena

Dok se čeka popravka mosta privremeno rješenje je kompa koja prevozi traktore i kamione, ali taj način prelaska kanala i nije baš siguran, pa je tako prije nekoliko dana u kanalu završio kamion natovaren drvima. Privremeno rješenje je i ponton koji u sezoni izvlačenja drva za potrebe Vojvodinašuma postavlja

okruga i Vojvodinašuma, tražili rekonstrukciju mosta preko kanala DTD u Monoštora.

OVE GODINE SAMO PROJEKT

Da su mještanima Monoštra dosadila obećanja i da im je dosadilo čekati na popravku mosta pokazuje i to što se o tom problemu u nekoliko dana razgovaralo na dva sastanka. Na jednom s lokalnom vlašću, a na drugom s pokrajinskom.

Prvo su o svome problemu članovi Savjeta MZ obavijestili gradonačelnika Sombora **Sašu Todorovića**, koji je obećao da će što hitnije inicirati sastanak s **Martom Takač**, direktoricom JP Vojvodinašume kako bi se utvrdilo je li rekonstrukcija mosta u financijskom planu ovog javnog poduzeća. Bit će formirana i komisija, koja treba na terenu utvrditi stanje mosta. O mostu se razgovaralo i s potpredsjednikom Vlade Vojvodine i pokrajinskim tajnikom za gospodarstvo, zapošljavanje i ravnopravnost spolova **Miroslavom Vasinom** koji je u Monoštor donio informacije »iz prve ruke«, točnije od Marte Takač. »U Vojvodinašumama za ovu godinu planirana je izrada projektne dokumentacije za izgradnju novog mosta dugog 50 metara. Most bi se pravio naredne dvije godine«, kazao je Vasin i dodao je da je procjena da će gradnja mosta koštati oko 50 milijuna dinara.

Zanimljiv je i podatak da do prije nekoliko godina most službeno nije ni postojao, odnosno nigdje nije bio evidentiran. Sada se vodi u inventarskim listama Vojvodinašuma. Zanimljivo je također da druga strana katastarski pripada hrvatskom teritoriju.

Zlata Vasiljević

Most na kanalu Dunav-Tisa-Dunav kod Monoštora zatvoren je od 2010. godine * Alternativa je kompa ili zao-bilazni put duži za 40 kilometara

zeća priopćilo prije pet godina. Za tih prošlih pet godina ništa se nije promijenilo. Most je i dalje zatvoren. A tako će do daljnjeg i ostati.

PRESJEČEN PUT

Most je glavni ulaz u Monoštorski rit i najveći značaj ima za samo poduzeće Vojvodinašume koje s druge strane mosta imaju na tisuće hektara šume. No, most je značajan i

linija od poplava. No, sve to za ovih pet godina nije bio dovoljan razlog da se most sanira. Most, dugačak 45 metara, je 1985. godine izgradila vojska s tadašnjim Šumskim gazdinstvom Jelen. Dijelom je pokretan zbog podizanja kada prolaze plovila kanalom. Vojvodinašume su 2009. godine uložile dva milijuna dinara u rekonstrukciju mosta ne lijevoj strani obale, ali je u međuvremenu, za kratko vrijeme, propala desna strana mosta.

vojska. No, Monoštorci neće ta privremena, već konačno rješenje ovog problema. Više puta tijekom ovih pet godina tražili su sanaciju mosta, no do sada njihove inicijative i obećanja koja su dobivali nisu dali nikakve rezultate. Odjeka nije imala ni peticija čiji je inicijator bio Klub sportskih ribolovaca Šaran kojom su prije godinu ribiči i ostali mještani Monoštora od Gradskog vijeća grada Sombora, načelnika Zapadnobačkog

MARIJA ŠEREMEŠIĆ: SCENSKI PRIKAZ PUČKIH OBIČAJA

Otrgnuto od zaborava

Scensko prikazivanje običaja jedan je od najpopularnijih i najprihvaćenijih načina prikazivanja tradicije Hrvata na ovim prostorima, smatra **Marija Šeremešić**, predsjednica UG *Urbani Šokci* iz Sombora i članica KUD-a Hrvata *Bodrog* u Monoštoru.

Zahvaljujući njezinom angažiranju KUD Hrvata *Bodrog* iz Monoštora prikazalo je nekoliko šokačkih običaja iz tog sela. »Knjiga je danas sve manje popularna, a i malo je knjiga u kojima su zapisani običaji. Znači ostalo je usmeno prenošenje običaja unutar obitelji, ali sve manje je vremena za to, a i današnja

okupljanja imaju neke druge teme, a ne naše običaje. Tako da je scenski prikaz pučkih običaja način da očuvamo tradiciju i identitet«, kaže Šeremešić. Prve scenske prikaze običaja radila je u HKUD-u *Vladimir Nazor* i bili su to prikazi bunjevačkih običaja. »Uvijek me je vukla želja da pripremim nešto na šokačkoj ikavici, jer je to ono što ja nosim iz svog djetinjstva. Suradnja s *Bodrogom* omogućila mi je to i zajedno samo uradili prikaz nekoliko običaja. Prvi je bio pranje rublja na jami. Prikazali smo kako su žene nekada zajednički prale veš, kako se lužilo, bijelilo. Bio je to ne samo posao već i druženje, pjesma. Svi prikazi nastali kasnije mogli bi se na neki način svrstati u, da tako kažem, pučku operetu, jer ne čuvamo samo običaje, već i pjesmu«, kaže naša sugovornica. A taj

Berba grožđa u Monoštoru

spoj običaja i pjesme prikazan je kroz berbu grožđa u Monoštoru, zatim kroz svatovski običaj donošenja crvene suknje kada se dolazilo po mladu i odlazak na vjenčanje.

Novi zajednički uradak Marija Šeremešić i *Bodrog* pripremaju za ovu jesen, i to tipičnu monoštorsku igranku iz 60 tih godina prošlog stoljeća. »Bit će to jedna Igranka kod Adoša gdje su svirale poznate bande. Vidjet ćemo kako su mame pratile cure na igranku. Za kavanskim stolom sjedili su samo muškarci koji su ranije dolazili. Prvo se igralo veliko šokačko kolo, pa su onda plesale po dvije cure, a momci su ih razdvajali i birali za ples. Obvezno je na svakoj igranci bila po neka mala tuča. Posebna atrakcija bila je cura koja bi se pojavila u građanskom ruvu ili neka strankinja koja bi se pojavila na igranci. To je rad koji mene relaksira. Ima folklor, pjesme, scenskih zakonitosti. Ideja je još mnogo, a jedna od njih je prikaz šokačke svadbe koja je u Monoštoru trajala sedam dana. Ti svadbeni običaji danas su se izgubili. Ukoliko bi osigurali novac želja mi je da uradimo video zapis tog običaja. Teški su običaji kada je smrt u pitanju, ali šteta bi bilo ne dokumentirati i običaj ispraćaja pokojnika koji se danas potpuno izgubio. Divani koji su se organizirali u zakupljenim kućama, prela u obiteljima, igranke, zaruke, svatovi... Sve se to izgubilo u ovom novom vremenu«, kaže Šeremešić.

Z. V.

TJEDAN U BAČKOJ

Zemlja naša nasušna

Konačno smo dočekali iz Sombora i jednu vijest o dolasku stranih investitora. Nije riječ o nekoj velikoj tvornici i nije riječ o nekoliko stotina radnih mjesta, ali u gradu gdje se godinama tvorničke kapije samo zatvaraju i vijest o izgradnji elektrane koja će za proizvodnju električne energije koristiti biomasu, pa makar ona ne pratila ono uobičajeno angažirat ćemo toliko i toliko radnika velika je stvar. Kako je planirano ta energetska postrojenja gradila bi se u Stanišiću i Aleksa Šantiću. Investitor **Jozef Balko**, vlasnik slovačke firme *Energotex SK* kazao je da će se u spomenuta dva sela investirati više od 12 milijuna eura. Kapacitet svake stanice treba biti 1,5 MW, a očekivana proizvodnja je 12.000 megavat sati godišnje, za što je potrebno 20.000 tona zelene mase, što se može proizvesti na 300 hektara. E, sada je li dolazak slovačke kompanije potaknuo one koji vode grad ili su i inače o tome razmišljali ne znam, ali potpisivanje protokola o suradnji bila je prigoda da se čuje da će se u Somboru izgleda konačno prijeći s riječi na djela. Kada kažem s riječi mislim na ono poljoprivreda je naš potencijal, a djela bi bili neki konkretni poticaji za taj naš potencijal. Grad će, barem je tako najavio gradonačelnik **Saša Todorović**, osmisli nekoliko poticajnih mjera za poljoprivredne proizvođače, kako bi bio masu predali stranim partnerima koji žele uložiti u izgradnju postrojenja za proizvodnju električne energije. U prijevodu to bi značilo da će prilikom sljedećeg zaključivanja ugovora o zakupu državne zemlje, poljoprivrednim proizvođačima biti ponuđeni određeni poticaji, odnosno umanjena cijena zakupa uz obvezu poljoprivrednih proizvođača da predaju biomasu ovakvim elektranama.

»Ovo bi mogao biti i poticaj budućim investitorima da dođu u Sombor.« Tu se mogu složiti s gradonačelnikovim riječima. Ali ono – Sombor je prepoznat kao pozitivna sredina za strane investicije baš nešto i ne razumijem. Ili mi to ne živimo u istom gradu, ili me sjećanje više ne služi? Ne znam. Ali, tko zna možda su ovi Slovaci koji će sada svoje milijune uložiti kod nas vjesnici nekih boljih dana.

Svaka čast tvornicama Gučijevih cipela i ekskluzivnog talijanskog rublja koje rade u Somboru. Da ih je i više, ali nije li 100.000 hektara kvalitetne zemlje najbolji mamac za one koji traže gdje će uložiti svoj novac?

Z. Vasiljević

FESTIVAL MLADE ŽICE U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Tamburaški polet

Na festivalu su se predstavili orkestri iz Rume, Subotice i domaćina Srijemske Mitrovice

Tamburaški orkestar *Plavi čuperak*

Peti po redu Festival tamburaške glazbe omladinskih orkestara i mladih tamburaških sastava *Mlade žice*, održan je proteklog tjedna u Gradskom kazalištu *Dobrica Milutinović* u Srijemskoj Mitrovici. Organizator festivala bio je Centar za kulturu *Sirmijumart*, a na festivalu su se predstavili omladinski orkestri Srijema i ostalih dijelova Vojvodine: Gradski tamburaški orkestar *Branko Radičević* iz Rume, tamburaški orkestar *Plavi čuperak* iz Rume i tamburaška sekcija HKPD *Matija Gubec* također iz Rume, tamburaški orkestar Centra za kulturu *Sirmijumart* iz Srijemske Mitrovice i kamerni sastav hrvatske glazbene udruge Festival bunjevački pisama iz Subotice. Festival je bio revijalnog karaktera, a repertoar su činile različite svjetski poznate kompozicije, kao i one koje pri-

padaju glazbi kraja iz kojeg dolaze orkestri.

ISTAKNUTI MLADE TALENTE

Organizator Festivala u Srijemskoj Mitrovici akcent je stavio na mlade talente želeći da tambura s novim naraštajima dobije novi polet, kako bi se održala na ovim prostorima. »Cilj održavanja ovog festivala je njegovanje i afirmiranje zvuka tambure. Organizacija lakše i bolje funkcionira uz pomoć prijatelja i ljubitelja tamburaške skladbe koji dolaze i iz drugih krajeva. Ovdje smo ugostili tri orkestra iz Rume, jedan iz Subotice, a specijalan gost večeri je tamburaški orkestar *Kuzminac* i vokalni solist **Nenad Manojlović**. Važno je i cilj nam je omogućiti mladim ljudima da budu polet u razvoju tamburaške skladbe, tamburaških instrume-

nata, kao i da im omogućimo lijepo druženje i sklapanje novih prijateljstava«, istaknuo je **Petar Samardžić** direktor Centra za kulturu *Sirmijumart*. Kao jedna od važnih odlika ovog festivala, istaknuto je sudjelovanje i tamburaških orkestara hrvatskih udruga iz Vojvodine: »Drago mi je što četvrtu godinu za redom, osim gradskih mladih tamburaških orkestara nastupaju i naši dragi gosti iz Subotice pod vodstvom **Vojislava Temunovića**, kao i tamburaški orkestar HKPD *Matija Gubec* iz Rume. Hrvatske udruge nastupaju na festivalima koje organiziraju gradske institucije i to je jako dobar način suradnje. Mladi na taj način imaju mogućnost upoznati se s glazbom drugih nacionalnih zajednica, kao i da svoje kompozicije predstavljaju široj publici. Važno je da djeca od malih nogu upoznaju kulturu i drugih nacija,

a na taj način se otklanjaju i neke predrasude iz prošlih vremena«, rekao je **Andrej Španović** zamjenik direktora *Sirmijumarta*.

Festival Mlade žice ove je godine otvorio kamerni sastav hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama* iz Subotice. Njihov voditelj Vojislav Temunović tvrdi: »Ovo je jako dobra manifestacija, kao i prigoda mladih da se druže, sviraju i da razmijene iskustva. Sigurno je da zvuk tambure živi i ovdje u Srijemu kao i u cijeloj Vojvodini i mogu konstatirati da se repertoari tamburaške skladbe sve više šire – od popularne, klasične, do tradicijske glazbe. Sve to vrlo lijepo zvuči izvedeno tamburaškim instrumentima. Drago mi je što postoji velika zainteresiranost djece za sviranjem tambure i što vole sve svirati«, rekao je Vojislav Temunović.

S. Darabašić

KNJIŽEVNA VEČER POSVEĆENA ISIDORU ISI VELIKANOVIĆU

Da se ne zaboravi

Hrvatsko kulturno društvo *Šid* iz Šida, u okviru svoje djelatnosti, njeguje i literarnu aktivnost, održavanje književnih večeri posvećene, prije svega, zavičajnim piscima. Ova godina posvećena je **Isidoru Isi Velikanoviću**, rođenom 1869. godine u Šidu te je u prostorijama društva 1. travnja održana književna večer njemu u čast. Na taj način obilježen je rođendan pisca, o čijim djelima se malo zna, posebice u njegovom rodnom gradu. U Narodnoj knjižnici u Šidu ne postoje djela Ise Velikanovića, niti ni jedan zapis koji govori o njemu: »Isidor Isa Velikanović je po mnogo čemu vezan za Srijem. Jedan je od izuzetno cijenjenih književnika u svoje vrijeme, poznati prevoditelj, komediograf i satiričar. Prevodio je **Gogolja**, a i drugi su ruski pisci u velikoj mjeri utjecali na njega i njegov komediografski rad. O značaju Velikanovića govori činjenica da je Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, 2005. godine ustanovilo nagradu Isa Velikanović«, rekla je **Vera Radivojko**v voditeljica literarne sekcije HKD *Šid*.

Ideja da se ova godina posveti Isidoru Isi Velikanoviću potekla je od Hrvatskog nacionalnog vijeća: »Ove ćemo godine u dva navrata obilježiti zna-

O Isi Velikanoviću: Josip Pavlović i Vera Radivojko

čajne datume, datum rođenja Ise Velikanovića i 75 godina od smrti 22. kolovoza ovog značajnog hrvatskog književnika«, istaknuo je predsjednik HKD *Šid*, **Josip Pavlović**. Cilj održavanja književnih večeri prema riječima predsjednika hrvatske udruge iz Šida je upoznati pripadnike hrvatske nacionalne zajednice i nacionalne zajednice u Vojvodini o značaju Ise Velikanovića, njegovom doprinosu u književnosti i u prevoditeljskom radu.

Za Isu Velikanovića se kaže da je uglavnom prevoditelj – poliglota, govorio je čak osam jezika. Jedan je od prvih prevoditelja **Servantesovog Don Kihota**. Isa Velikanović, ostao je zabilježen kao književnik, stvaralac komedija i satira. Za njega književna kritika u 20. stoljeću piše da je svoj prevodilački rad uzdigao na nivo umjetnosti. Za sebe je uvijek isticao da je rodom šokački Hrvat iz Šida. Studirao je medicinu u Beču, ali studij nije završio. Prekinuo je studiranje jer ga je književno-prevodilački rad više privlačio. Iz Beča odlazi u Srijemsku Mitrovicu gdje boravi do 1914. godine, sve do početka Prvog svjetskog rata i u tom srijemskom gradu izdaje humorističko-satirični list *KNUT*.

S. Darabašić

TJEDAN U SRIJEMU

Uskrsni blagdani

U Srijemu je proteklog tjedna, sve prošlo u znaku priprema za veliki kršćanski blagdan, Uskrs. Blagdansko raspoloženje osjetilo se u svakoj obitelji, a tako i na tržnicama, trgovinama, gdje se moglo naći sve ono što je neophodno za pripremu trpeze i uveseljavanje najmlađih ukućana. Naravno, svatko prema svojim mogućnostima. Kako god, mnogima to nije teško palo jer je svima na prvom mjestu bilo okupiti obitelj na blagdanskoj trpezi, vrijeme provesti u miru s najmilijima. Naravno da su se djeca najviše radovala tome, posebice darovima, šarenim uskrsnim jajima, čokoladnim zekama i raznim drugim dječjim đakonijama i igračkama. Tako je bilo i u nekim ustanovama – školama, muzejima u Srijemu, gdje su djeca okupljena u dječjim radionicama ukrašavala jaja i pripremali čestitke za predstojeće uskrsne blagdane.

Samo na kratko, zaboravili smo sumornu svakodnevicu i u okrilju svog toplog doma, prepustili se svojim najmilijima, čija nam je sreća, zdravlje i radost na prvom mjestu. Tako bi trebalo biti stalno. Ponekad pomislim da u ovim teškim vremenima, na kratko zaboravimo na one koji su nam najvažniji i da se u ovoj brznoj životnoj trci izgubimo i zaboravimo na važnost lijepih riječi, iskazivanja ljubavi, poklanjanju pažnje. A to je toliko lako, čak ne iziskuje ni puno vremena na čiji se nedostatak stalno žalimo – ništa ne stizemo od silnih obveza, umorni smo, a vrijeme teče. Vjerujem da bi obiteljskih okupljanja trebalo biti mnogo više, jer bi možda teka tada, naučili stati i dublje se zamisliti o značaju obitelji i o tako malom značaju materijalnih stvari koje su nevrijedne spram onog lijepog osjećaja koji se zove obiteljska ljubav.

Očito je da je mene ovaj kršćanski blagdan potaknuo na razmišljanje o tome kako nam u životu vrijeme prolazi u nebitnim stvarima, kako nas zaokupljaju neke nebitne priče, tuđi životi, svađe, dok lijepe stvari ili pak one koje bi trebali učiniti boljim i ljepšim, promiču. Mene je uskrsni blagdan potaknuo u odluci da živim boljim životom, da svoje slobodno vrijeme ubuduće, više posvećujem onim ljudima koji su mi dragi, a da neke ružne navike pokušam izbaciti iz svog života. Iskreno se nadam da ću u tome uspjeti i da neću dozvoliti da mi vrijeme krade netko tko toga nije vrijedan, jer postoje oni čiji su mi radost i sreća najbitniji – to su moji najmiliji.

Sigurna sam da mnogi dijele moje mišljenje.

S. Darabašić

POVRATAK KORIJENIMA

Lijep je život na salašima

Veliki broj naših predaka na salašima je živjelo iz nužde, jer nisu bili u mogućnosti izgraditi kuću u selu * I danas je moguće hraniti obitelj isključivo od prihoda sa salaša

Za žitelje urbanih sredina salašarski život je oduvijek bio pun romantike. Za salašare ne. Radilo se teško, jedino s aspekta današnje užurbanosti živjelo se mirno i opušteno. Puno je primjera koji pokazuju kako bi se i danas moglo otrgnuti od urbanih sredina, vratiti se životu od prije cijeloga stoljeća i odmoriti se od napora suvremenoga života.

MALA POVIJEST SONČANSKOG SALAŠARSTVA

Riječ salaš potiče od mađarske riječi *szallas*, koja se na hrvatski jezik prevodi kao smještaj. Označava poljoprivredno gazdinstvo s kućom za stanovanje, udaljeno od naseljenog mjesta. Salaši su nastali pod određenim, prije svega prirodnim i ekonomskim uvjetima. Stari Sončani u većini nisu posjedovali puno zemlje. Iz generacije u genera-

ciju, nakon smrti oca, djeca su je dijelila na *paklije*, tako da su se ionako sitni posjedi i dalje usitnjavali. Roditelji bi, radeći na toj zemlji i uz dodatno nadničanje, jedva prehranjivali obitelji. Kruha je bilo malo, kuće su bile male, s nedovoljno prostorijske, ali tople, pune duše. Naslijediti bilo kakav dio placa u selu bio je san mnogih mlađih gazda, a ukoliko bi se taj san ostvario, odmah se planirala gradnja kuće. Ukoliko u talu baš i nije bilo placa u selu, gradio bi se salaš na naslijeđenoj njivi bilo gdje u ataru, tako da je u prošlosti selo bilo okruženo velikim brojem salaša. Voda je bila osnovni uvjet opstanka na salašu, pa su mladi gazde bili prinuđeni kopati bunare. Ukoliko je postojala mogućnost, salaši su građeni pored brojnih kanala i kanalića koji su presijecali sončanski atar. U dvorištu salaša sadilo se voće i vinova loza, a u neposrednom okolišu, koji je služio za ispašu stoke, sadilo bi se dud zbog čuvene rakije dudovače

i bagrem zbog meda i ogrjeva. U ambarima se čuvalo žito, u čardaku ili na *tavancu* kukuruz, u *vojatu* prerađevine od mesa. Salaši su bili prave male tvornice hrane. Nažalost, poslije II. svjetskog rata i nacionalizacije, srušen je veliki dio salaša zbog ugroženosti tradicionalnog načina života na njima. Uvođenjem mehanizacije u obradu zemlje dolazi i do ukрупnjavanja posjeda, što dovodi do potrebe gradnje ljetnih staništa na njivama velike površine. Sedamdesetih i osamdesetih godina prošloga stoljeća dolazi do novoga vala napuštanja salaša i preseljenja salašara u selo. Salašima su ostali odani samo malobrojni.

SALAŠARSKI ŽIVOT DANAS

U posljednjih desetak godina dolazi do obrnutoga trenda. Salaši polako postaju mamac za povratak života među njihove zidove. Pripadnika generacija koje su ih napustile sve je manje,

a njihovi nasljednici razmišljaju drugačije od njih. Mnogi su salaše koji nisu bili skroz zarušeni uspješni revitalizirati i sada dosta vremena provode u njima. Tako su obitelji **Jotović** i **Bačić** nakon boravka u inozemstvu i umirovljenja potpuno osuvremenili Čulin salaš i Purin salaš, **Emil Jakšić** je napustio život u Novom Sadu, vratio se u rodnu Sontu i svoj mir našao na novoizgrađenom etno-salašu, stomatolog dr. **Milan Šimunov** kupio je jutro zemlje i izgradio salaš. Da ne nabrajamo poimence, veći broj Sončana u srednjim i mlađim

Sudeći po povratnicima salaši će još dugo živjeti

Ivan Šestan na svojem gazdinstvu

10. travnja 2015.

godinama obnavlja stare, naslijeđene i gradi nove salaše. Neki za odmor u slobodnim danima, neki se po odlasku u mirovinu planiraju vratiti prirodi. Jedan od salašara s rodoslovom je sedamdesetgodišnji **Ivan Šestan**. Danas na salašu ne boravi stalno. Kupio je i kuću u selu, pa boravi u njoj zimi, a u sezoni više vremena provede na salašu. Kako kaže, u selu ga nešto pritiska, nema te slobode, toga prostranstva. Njegov salaš na katastarskom području Fajzaš, ili kako ga Sončani zovu u Selskom ritu, ima tradiciju dulju od dva stoljeća. »Moji preci su salašari, sudeći po obiteljskim pričama prenošenim s koljena na koljeno, po mojim računicama, oko 220 godina. Kroz cijelo vrijeme salaš je aktivan. Nije veliki, gradio se sirotinjski. U početku su izgrađene soba i *kujna* od zemljanog naboja, sve ostalo dograđivano je kasnije. U okolici je potreb-

BUĐENJE NA SALAŠU

»Sada sam polutan, ali ne zbog toga što to volim. Kuću u selu kupili smo kad je kćerka pošla u školu. Salaš nam je pre-daleko od sela da bi djevojčica pješačila do škole. Danas u kuću dovozimo sezonsko povrće i ogrjevna drva namijenjena prodaji, tu je sve bliže mušterijama. Tko bi po to dolazio na toliko udaljen salaš? Svake sezone prodam dosta drva, jer oko salaša imam pristojnu šumicu. Supruga je već navikla na ovaj život, voli biti u selu, a ja sam naj sretniji kad nađem razlog da ostanem na salašu. Ej, što ima ljepše od buđenje u zoru i umivanja na bunaru, uz zvuke kojih u naseljima nema?«, priča Ivan.

nog materijala bilo u izobilju, pa je pomoćne objekte sagradio i dvor ogradio prvi vlasnik. Kako je salaš izgrađen pokraj jednoga od brojnih kanala, pitanje vode za napajanje stoke i navodnjavanje povrtlarskih kultura bilo je riješeno. Nije bilo nikakvih problema ni oko vode za ljudsku uporabu, u okolici su postojali i drugi salaši, a kasnije je jedan od nasljednika iskopao bunar, pa je tako salaš dobio i vodu za piće«, upoznaje nas s poviješću svojega salaša Šestan. Salašari su u većini bili sitnopoljodjci. Na svojoj zemlji proizvodili su kulture potrebne za prehranu obitelji, a viškove, koji i nisu bili obilni, prodavali bi. Ivanovi preci bili su i poznati *pijačari*. Proizvodili su dosta povrća za prodaju. »Zemlja u Selskom ritu je vrlo pogodna za uzgoj povrtlarskih kultura. Po obiteljskoj tradiciji proizvodnju

povrća, danas bi rekli ekološkog, nastavio sam i ja. Puno toga prodam na sončanskoj tržnici, a posljednjih godina po većinu mi kupci dolaze kući, tako da do tržnice i ne stigne. Za prodaju proizvodim luk, salatu, zelen, grašak, mahune, a najviše rajčicu i sve vrste paprike, u većini autohtone. Sjetvu hibridnih vrsta izbjegavam, kadgod mogu«, kaže Ivan. Najranija sjećanja vežu ga za život i rad na salašu. »Još u dječjim danima volio sam ova prostranstva, miris polja i smiren život. Zemlju smo obrađivali konjskom zapregom, sve dok sedamdesetih godina prošloga stoljeća nismo kupili traktor. Kosilo se ručno, kukuruzi su se brali ručno, sve u svemu, radilo se vrlo naporno. Nije bilo herbicida, trava se uništavala motikom. Atar je sav mirisao, zrak je bio čist, tek kasnije, pojavom brojnih kemij-

skih sredstava, polja su nam počela vonjati na poljoprivrednu ljekarnu. U ratarskoj proizvodnji smo svaštarili, od kultura smo uzgajali najviše kukuruz, pšenicu, stočni ječam, zob, konoplju, stočnu repu. Pšenicu smo vozili u mlin u Doroslovu na uslužno mljevenje, pa smo brašna i griza za prehranu obitelji imali kroz cijelu godinu. Od povrtlarskih kultura, osim onih za tržnicu, za prehranu obitelji proizvodili smo i poprilične količine luka, češnjaka, krumpira, zeleni, graha, graška, boranije i kupusa. Morali smo, obitelj je bila brojna, a godina duga. I u uzgoju stoke i peradi svaštarili smo. Ženska čeljad bila je zadužena za perad. U dvorištu i na paši pored salaša šetala su čitava jata gusaka, *raca*, *čuraka*, *morki* i *kokoški*. Od stoke, imali smo konje, goveda, svinje i desetak ovaca. Svinje su mi oduvijek bile najzanimljivije. Znale su odlutati vrlo daleko od salaša, ali su se podnoć nepogrešivo vraćale. Nakon čitavog dana paše, *rivanja* i kaljanja u baricama i *kaljugama* u slast bi pojeli nekoliko klipova kukuruza i mirno spavale do jutra«, prisjeća se Ivan. Kaže i da se veseli povratku salašima mnogih mlađih ljudi. To mu daje nadu da će se salaši očuvati, jer bi njihovim odumiranjem odumro i jedan dio bogate tradicije Sonte.

Ivan Andrašić

10. travnja 2015.

Sačuvan stari salaš

Knjiga

Je li knjiga još uvijek čovjekov najbolji i najvjer-niji prijatelj?

A na ovo pitanje slijedi dodatno potpitanje je li to uopće ikada bila?

Prema podacima iznijetim na otvaranju prošlogodišnje manifestacije *Noć knjige 2014.*, Hrvati su za pet posto poboljšali postotak čitanja (53 posto – 48 posto) u odnosu na 2013. godinu ukoliko se gleda populacija koja pročitava barem jednu knjigu mjesečno. Unatoč trendu u porastu, hrvatsko čitateljstvo još uvijek zaostaje pet posto u odnosu na druge europske zemlje. I ostaje činjenica kako cijelih 47 posto uopće ne pripada kategoriji redovitih čitatelja knjiga.

Danas je popularna izreka: Siromašni imaju veliku knjižnicu, a bogati imaju veliki ekran!

Novo pitanje: Je li po tome knjiga postala jedna od rijetkih sirotinjskih zabava i čitaju li samo oni koji nemaju novca za neka druga životna zadovoljstva?

Puno je pitanja kada se spomene tema čitanja, a premalo odgovora. Jer u biti onih pravih odgovora na ovu osjetljivu temu niti nema. Svake godine se tiska sve više knjiga i ponuda naslova domaćih ili inozemnih autora je sve obimnija, a popularnim cijenama i sve bliža najširoj čitateljskoj publici. I opet nema nekih većih i značajnijih pomaka povećanja knjiške publike.

Krizna vremena su jamačno utjecala na veliki broj ljubitelja knjige, drastično umanjujući njihovu kupovnu moć. I zato je već dulje vrijeme očito kako oni koji vole čitati nemaju dovoljno novca za kupovinu novih knjiga, dok veliki broj onih koji ga imaju i više nego dovoljno knjige uopće ne interesiraju.

Zanimljivo je istaknuti kako cijena knjiga često puta uopće ne igra presudnu ulogu, jer stvarni ljubitelj knjiga će izdvojiti i posljednji dinar ne bi li se dokopao željenog naslova, a pri tom smo svakodnevno svjedoci kako mnoge knjige koje se često puta (pro)daju u bescjenje nitko ne želi kupiti. Bile one snižene i do nevjerovatnih 80-90 posto od svoje prvobitne cijene.

Ipak, ljubav prema knjizi kod istinskih čitatelja traje do kraja života. Uživati u čitanju dobre knjige jednako mogu i najmlađi i najstariji čitatelji. U tome se i krije ona prava, istinska radost čitanja.

Čitajući čovjek postaje dio jednog lijepog, produhovljenog svijeta u kome se njegovi vidici, svakom novom pročitanoj knjigom šire.

Lijepo je imati veliki ekran, ali je sigurno ljepše i vrijednije imati veliku knjižnicu.

Bogati duhom nikada ne mogu biti siromašni ljudi.

D. P.

NATJEČAJ ZA PROGRAM ZNANSTVENE SURADNJE

Preko granice

Cilj potpore Preko granice je omogućiti izvrsnim hrvatskim znanstvenicima i stručnjacima koji žive i rade u inozemstvu započinjanje i uspostavu znanstvene suradnje s domaćim i stranim znanstvenicima i stručnjacima koji žive i rade u Hrvatskoj, kao i poticanje hrvatskih institucija i tvrtki na korištenje potencijala hrvatske znanstvene i stručne dijaspore

Fond Jedinstvo uz pomoć znanja objavljuje natječaj u sklopu programa *Znanstvena suradnja*, koji će biti otvoren do 12. lipnja 2015. godine.

U sklopu ovog programa potiču se znanstvena istraživanja kroz financiranje suradničkih projekata srednje veličine. Podupiru se istraživački projekti u Hrvatskoj koji doprinose ciljevima Fonda i koji uključuju suradnju s hrvatskom znanstvenom i stručnom dijasporom.

Cilj potpore *Preko granice* je omogućiti izvrsnim hrvatskim znanstvenicima i stručnjacima koji žive i rade u inozemstvu započinjanje i uspostavu znanstvene suradnje s domaćim i stranim znanstvenicima i stručnjacima koji žive i rade u Hrvatskoj, kao i poticanje hrvatskih institucija i tvrtki na korištenje potencijala hrvatske znanstvene i stručne dijaspore.

Novčana sredstva koja su na raspolaganju za Program znanstvene suradnje, *Potpora Preko granice* iznose 10,6 milijuna HRK. Konačni iznos dodijeljenih sredstava u ovom Natječaju u 2015. godini ovisit će o kvaliteti zaprimljenih projektnih prijedloga. Trajanje predloženih projekata može biti najmanje 12, a najviše 24 mjeseca, a pojedinačna potpora može iznositi najmanje 750.000 HRK i najviše 1.500.000 HRK. Detaljnije informacije o objavljenom natječaju mogu se pronaći na stranicama Fonda a svi upiti mogu se uputiti u Tajništvo Fonda *Jedinstvo uz pomoć znanja* na elektronsku poštu, telefon +385 1 23 52 685 ili adresu Fond *Jedinstvo uz pomoć znanja*, Planinska 1, 10000 Zagreb.

POSLEDNJI DAN ZA PRIJAVU

Lira naiva 2015.

Hrvatska čitaonica i Bunjevačko-šokačka knjižnica *Ivan Kujundžić* pri Katoličkom društvu za kulturu, povijest i duhovnost *Ivan Antunović* Subotica uputili su poziv za trinaesti susret pjesnika Vojvodine pod nazivom *Lira naiva 2015.*

Danas je posljednji dan da zainteresirani pjesnici pošalju 3 do 5 svojih pjesama koje mogu biti pisane standardnim hrvatskim jezikom ili ikavicom (bunjevačkom ili šokačkom), a bit će objavljene u zbirci. Pokrajinski susret pjesnika *Lira naiva 2015.* bit će održan 30. svibnja 2015. godine u Zemunu.

Pjesme i prijavu (s kraćim životopisom te fotografijom/portret), u Wordu, treba poslati do, danas, 10. travnja 2015. na adresu: Hrvatska čitaonica, Bele Gabrića 21, 24000 Subotica ili putom elektroničke pošte na adresu: katarina.celikovic@gmail.com.

Detaljnije informacije mogu se dobiti putem telefona: +381/64-211-3186.

Uspjeh Audicije

SOMBOR – Dramske sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor* plasirala se na Međuopćinsku smotru amaterskih dramskih društava. *Nazorovci* su se predstavili komedijom *Audicija* **Matije Poljakovića** u adaptaciji i režiji **Ljiljane Tomić Markovinović**. Selektorica za Zonsku smotru **Maja Grgić** iz Novog Sada *Nazorovu* predstavu ocjenjivala je u uto-rak, ali odluka selektorice još nije priopćena.

Z. V.

Izložba pisanica nacionalnih manjina

ZAGREB – U prigodi Uskrsa, u Hrvatskoj etno kući *Materina priča* u zagrebačkoj Preradovićevoj ulici postavljena je izložba *Uskrsne pisanice i običaji nacionalnih manjina Grada Zagreba*, kojom su pripadnici manjina predstavili svoju izvornu kulturnu baštinu i običaje. U prostoru koji odiše poviješću i tradicijom, uskrsne pisanice i običaje svojih predaka posjetiteljima prikazuju i predstavljaju umjetnici, članovi kulturnih udruga nacionalnih manjina Mađara, Makedonaca, Poljaka, Rusa, Rusina, Slovaka, Slovenaca i Ukrajinaca, a za hrvatske običaje zadužena je voditeljica *Materine priče*, etno dizajnerica **Mina Petra**.

Od otvaranja Hrvatske kuće *Materina priča* prije tri godine održano mnoštvo etnoradionica kroz koje se od zaborava čuva hrvatska tradicija i običaji, a inozemnim posjetiteljima predstavlja i taj dio naše baštine. Kuću su posjetili brojni gosti među kojima i japanski princ **Akishino** i princeza **Kiko**, kojoj je Mina Petra darovala svoj poznati *hrvatski ceker*.

U tom je cekeru izrađenom od kukuruzne komušine sadržana stoljetna tradicija i rad žena iz ruralnih krajeva. Može služiti i kao torba za prijenosno računalo. Izrađuju ga žene okupljene u bjelovarskoj zadruzi *Pružimo ruke*, koja skrbi o ženama žrtvama obiteljskog nasilja. Cilj je projekta razvoj malog ženskog i socijalnog poduzetništva, ističe Mina Petra. Dizajnirala je i poslovnu torbu *Tkanicu* koju izrađuju tkalje iz istoimene zadruge u Kninu. Ta je torba koja povezuje izvorne motive tkanice s modernim dizajnom i unikatnom ručnom izradom proglašena i najatraktivnijim hrvatskim etno proizvodom.

Svećenikova djeca u francuskim kinima

ZAGREB – Komedija **Vinka Brešana** *Svećenikova djeca* prikazivat će se u francuskim kinima od 1. travnja, a medijski partner, satirični list *Charlie Hebdo* tim će povodom u izdanju za 1. travnja pripremiti specijal o filmu na četiri stranice. Brešanov film je otkupljen i prikazan u 40 zemalja, a sad naposljetku i u Francuskoj, pa bi hrvatska kinematografija mogla tražiti svoju priliku i na festivalu u Cannesu.

Hrvatski filmovi na festivalu u Istanbulu

ZAGREB – Na 34. filmskom festivalu u Istanbulu, koji će se održati od 4. do 19. travnja, u međunarodnom natjecateljskom programu bit će prikazan dansko-hrvatsko-švedski film *Itsi Bitsi*, dok će u programu Balkans: Cinema of flames biti prikazani *Kosac*, *Takva su pravila* i manjinska koprodukcija *Ničije dijete*, izvijestio je u četvrtak Hrvatski audiovizualni centar.

Rešetari u Somboru

SOMBOR – Književno likovno društvo *Rešetari* iz Rešetara predstaviti će u nedjelju, 12. travnja, u Hrvatskom domu Zbornik pjesama hrvatskih pjesnika koji žive u dijaspori *Između tijela i snova*. Organizator književne večeri je literarna sekcija HKUD-a *Vladimir Nazor*. Početak je u 19 sati.

Z. V.

Proljetni koncert

SUBOTICA – Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* priređuje proljetni koncert folklornog odjela, na kojem će nastupiti sve uzra-

sne skupine ovoga odjela, kao i članovi tamburaškog odjela Centra. Koncert će biti održan u dvorani HKC *Bunjevačko kolo*, 18. travnja s početkom u 19 sati, a osim domaćina nastupit će i gosti iz Srijema. Cijena ulaznice je 300 dinara.

Omiš guitar fest

OMIŠ – Međunarodni festival gitare *Omiš guitar fest 2015*, koji se održava šesti put za redom okupit će od 23. do 25. travnja u Omišu više od 200 gitarista iz cijelog svijeta, a organizatori iz udruge *Male žice* ističu kako su prijave već stigle iz Japana, Australije, Argentine, Indije, SAD-a te gotovo svih europskih zemalja.

»Iako je do kraja službenih prijava ostalo još nekoliko dana, već sada očekujemo rekordni dolazak gostiju čime će se Omiš guitar fest potvrditi kao najveći gitaristički festival u ovom dijelu Europe«, najavljuju organizatori.

OBILJEŽEN JUBILEJ KAZALIŠTA U SRIJEMSKOJ MITROVICI

Tradicija duga 70 godina

Svečanom akademijom 27. ožujka, kazalište *Dobrica Milutinović* iz Srijemske Mitrovice, obilježilo je sedamdeset godina postojanja i rada. Svečanu akademiju otvorila je **Mira Banjac**, istaknuta kazališna umjetnica, nekadašnja članica ansambla mitrovačkog kazališta u kojem je i započela svoju kazališnu karijeru. Sadašnje vodstvo kazališta u Srijemskoj Mitrovici na čelu s direktoricom **Jelenom Janković**, zahvalilo se svima onima koji su doprinijeli stvaranju kazališnog života glavnog grada Srijema.

Vlastitim zalaganjem i uz pomoć društvenih ustanova i pojedinaca, 1984. godine svečano je obnovljena zgrada kazališta, a 1989. godine Kazalište Dobrica Milutinović dobiva profesionalni status

POVIJEST KAZALIŠTA

Može se reći da je kazalište u Srijemskoj Mitrovici, iako ustanovljeno tek poslije Drugog svjetskog rata, nastalo na tradiciji kazališnog života Srijemske Mitrovice, staroj više stoljeća i predstavlja jednu od najznačajnijih vrijednosti građanske kulture druge polovice 19. i prve polo-

vice 20. stoljeća. Razvoj kazališnog života u Srijemskoj Mitrovici tijesno je povezan s formiranjem Srpskog narodnog kazališta u Novom Sadu. Ono je u Mitrovicu prvi put došlo 1864. godine – tri godine po osnivanju. Osim utjecaja SNK iz Novog Sada, na kazališnu publiku u gradu utjecala su i kazališta iz Hrvatske, pogotovo Osječko kazalište. Prvi

upravnik kazališnog društva bio je **Kosta Trumić**. Kazališno društvo osnovano je u okviru čitaonice kao neformalna ustanova poslije nekog vremena radi obilježavanja raznih crkvenonacionalnih praznika. Iako pod pokroviteljstvom Srpske građanske čitaonice ono nije imalo nacionalno obilježje stojeći na načelima nacionalnog jedinstva Srba i Hrvata. Srpski i hrvatski amateri nastaviti će s radom i tijekom perioda između dva svjetska rata, da bi tek poslije Drugog svjetskog rata u gradu bilo formirano prvo profesionalno kazalište.

PROFESIONALNO I AMATERSKO KAZALIŠTE

Tek poslije Drugog svjetskog rata u gradu je bilo obrazovano prvo profesionalno kazalište. Krajem 1944. godine Umjetnička ekipa Narodnooslobodilačkog odbora za Srijem, prešla je iz Bosutskih šuma u Srijemsku Mitrovicu, počela je igrati predstave. Predstave su odigravane u dvorani Srpskog doma, u kojem je bilo 418 mjesta za sjedenje i još 300 mjesta za stajanje. 1946. godine ova Umjetnička ekipa službeno je promijenila naziv u Okružno narodno kazalište u Srijemskoj Mitrovici. Najistaknutiji članovi profesionalnog glumačkog ansambla

Jelena Janković

tih prvih godina bili su **Mira Miladinović, Vilma Mihaljević i Ivo Mikulić**, koji je ujedno i režirao i većinu predstava. Početkom 1948. godine kazalište mijenja naziv u Gradsko narodno kazalište u Srijemskoj Mitrovici. U ovom periodu glumačkom ansamblu se pridružila i mlada glumica **Mira Jovanović Banjac**, koja kasnije postaje vrlo čuvena i popularna umjetnica u zemlji. Ma sceni mitrovačkog kazališta kao glumac mater, zaigrao je kao gimnazijalac i **Petar Kralj**. Teškoće rada kazališta u malom gradu došle su do izražaja krajem 1951. godine kada ono privremeno prestaje s radom. Obnovljeni

Mira Banjac

DOBRIČIN PRSTEN

Dobričin prsten je nagrada koja se dodjeljuje vrhunskim glumcima za životno djelo. Dobilo je ime po glumcu **Dobrici Milutinoviću**. Nagradu dodjeljuje Savez dramskih umjetnika Srbije, a nagrada je u vidu prstena, identičnu prstenu koji je 1937. godine dobio Dobrica Milutinović kao nagradu povodom 40. godišnjice rada. Nagradu po tradiciji pravi Zlatara Majdanpek, a uz nju se dodjeljuje i unikatna diploma na pergamentu, rad akademskog slikara i scenografa Geroslava Zarića i plakete s likom dobrice Milutinovića za čiju izradu je zaslužan vajar **Voja Soldatović** koju dobitniku nagrade dodjeljuje Kazalište *Dobrica Milutinović* iz Srijemske Mitrovice. Među dobitnicima Dobričinog prstena su i srijemski glumci: **Petar Kralj** 1996., a četiri godine kasnije i Erdevičanka **Mira Banjac**.

Petar Kralj

glumački ansambl ponovno je počeo s radom 4. listopada 1952. godine pod nazivom Srijemsko narodno kazalište. U ansamblu je bila grupa mladih glumaca koji su stekli određene stručne školske kvalifikacije: **Nebojša Komadina, Mladen Brandolice, Živomir Joković i Ilija Slijepčević**. Ovaj period odlikuje se zrelošću repertoarske politike, a za rezultat koji se ostvaruje, kazalište je dobivalo nepodijeljena priznanja u tadašnjoj kazališnoj kritici. Međutim, 1955. godine stanje se izmijenilo. Sreske blagajne bile su gotovo prazne i sva kazališta su očekivala da ih na dotiranje preuzmu pokrajinska tijela, za što nije bilo realnih mogućnosti. Tako je na kratko vrijeme prekinuta profesionalna kazališna aktivnost u Srijemskoj Mitrovici i od tada se u njemu skupljaju glumci amateri, a iskusni glumac **Žarko Vujkov** uči ih plemenitoj kazališnoj vještini. Iste jeseni počinje s radom Amatersko kazalište koje 1974. godine dobija naziv *Dobrica Milutinović*.

NA ISTOJ ADRESI

Vlastitim zalaganjem i uz pomoć društvenih ustanova i pojedinaca, 1984. godine svečano je obnovljena zgrada kazališta, a 1989. godine Kazalište *Dobrica Milutinović* dobiva profesionalni status. Tada su se stekli uvjeti da iako bez profesionalnog glumačkog ansambla, uradi niz zapaženih predstava. Među njih treba ubrajati: *Sobno platno srbsko s Raskom Tadićem i Anđelkom Milivojević, Kraj vikenda s Gordanom Lukić i Milošem Janketićem, Krvavu tetu s Ružicom Sokić i Draganom Maksimovićem, Stolice s Evom Ras i Vlastimirom Đuzom Stojiljkovićem...* Kazalište je bilo domaćin Susreta profesionalnih kazališta Vojvodine u dva navrata 1993. i 1998. godine. Sjedište kazališta nije se mijenjalo sve ove godine. Smješteno je u zdanju Srpskog doma u Srijemskoj Mitrovici.

Suzana Darabašić

POKRAJINSKI NATJEČAJ ZA SREDSTVA ZA KUPNJU SEOSKIH KUĆA PRIVODI SE ZAVRŠNICI: U J

Vole Đurđin i žele ostati u selu

Jasna i Zdenko Dulić
s djecom

Na bespovratna pokrajinska sredstva namijenjena mladim bračnim parovima za kupovinu seoskih kuća iz Đurđina natjecali su se Jasna i Zdenko Dulić, jer žele ostati u rodnom selu i ovdje podizati svoju djecu * Zbog velike zainteresiranosti mlađih ljudi za ovaj oblik poticaja očuvanju sela, po okončanju prvog slijedi raspis drugog natječaja s istim iznosom i istom namjenom pokrajinskih sredstava

Natječaj Pokrajinskog zavoda za ravnopravnost spolova za dodjelu bespovratnih sredstava mladim obiteljima za kupnju kuće na selu, prvi put raspisan u studenome prošle godine, izazvao je veliko zanimanje. Stigle su čak 344 prijave na planirani i rezervirani iznos od 40 milijuna dinara u ove namjene, za kupnju oko 40 seoskih kuća. Povjerenstvo Zavoda nakon što je pregledalo sve prijave i bodovalo ih, od 3. ožujka krenulo je u obilazak preko 80 obitelji u vrhu te ljestvice, i u obilasku vojvođanskih sela 24. ožujka boravilo u okolici Subotice. Posjetilo je po jednu obitelj u Đurđinu, Čantaviru, Bajmaku, Višnjecvu i Bačkim Vinogradima.

U Đurđinu su **Jasna i Zdenko Dulić** natjecali se na pokrajinska bespovratna sredstva za kupnju kuće na selu, u mjestu gdje su rođeni i gdje su opredijeljeni živjeti i ubuduće.

PLANOVI ZA BUDUĆNOST

Jedan od razloga što je Jasna i Zdenka Dulića opredijelio za ostanak u rodnom Đurđinu uočljiv je već ulaskom u selo s oko 1.400 stanovnika. Njegova je ljepota u miru, urednim dvorištima, širokim sokacima, zelenilu, prostranstvu i osjećaju spoja prirode i čovjeka u kojem se svaka tipično gradska tenzija rasplinjava i nestaje. Dulići su i prije natječaja znali svoju vezanost za seoski ambijent i željeli tu ostati, makar su podstanari. Zdenko (40 godina) radi u *Continentalu* u Industrijskoj zoni u Malom Bajmoku, a Jasna (29), rođena **Stantić**, na porodijskom je dopustu, inače je šefica računovodstva u đurđinskoj školi samo jednim dijelom radnog vremena. Imaju četvero djece: **Saru** (6), **Barbaru** (4), **Jakova** (2) i **Anastaziju** rođenu u kolovozu prošle godine.

»Rasla sam u velikoj obitelji sa sedmero djece. Oboje volimo

djecu, uživamo s njima...«, kaže Jasna.

Podstanari su, u ulici u kojoj su poslije duže potrage, ipak, uspjeli pronaći kuću koju bi, budu li izabrani u sretnu skupinu na natječaju, željeli kupiti. Za razliku od općeraširenog mišljenja kako se iz sela odlazi, te bi logično bilo lako naći kuću koja se prodaje, u Đurđinu to, ipak, nije bilo jednostavno. Dulići su se u potrazi jedva uspjeli uklopiti u natječajni rok i predali su traženu dokumentaciju samo nekoliko dana prije okončanja natječaja.

»U Đurđinu su i kuće i zemlja na cijeni«, komentira Zdenko put koji su prošli. Naime, jedan od natječajnih uvjeta je uklapanje izabrane kuće u cijenu do 1 milijun dinara (što je oko 8.500 eura), a u ovom selu se prodaje tek po koja kuća i cijene im se kreću iznad ove postavljene granice. Osim toga, završena legalizacija objekta i sređeni imovinski – pravni odnosi na objektu

koji se kupuje podrazumijevaju se uvjetima natječaja, što je suzilo izbor. Tragajući za odgovarajućom kućom Dulići su razgledali poneke i u Žedniku, no vratili su se izboru u svom selu.

»Nekako nam se nije dalo seliti se u drugo mjesto. Mi volimo Đurđin, tu smo odrasli i želimo djecu ovdje podizati. Smatramo selo zdravom sredinom za odrastanje djece«, zajednički je stav Jasne i Zdenka. Sretni su što su u natječajnom roku ipak uspjeli naći odgovarajuću kuću u svom selu i željno iščekuju ishod natječaja u velikoj vojvođanskoj konkurenciji. Imaju i planove s vrtom na velikoj okućnici, jer je Jasna završila smjer agrarne ekonomije i agrobiznisa na subotičkom Ekonomskom fakultetu. Četrdesetak obitelji koje budu izabrane za dodjelu bespovratnih sredstava namjenski za kupnju kuće, ne mogu otuđiti nepokretnost u narednih 10 godina, jedna je od odredbi Pravilnika o uvjetima za dodjelu bespovratnih sredstava bračnim parovima na teritoriju Vojvodine. Radionica

U JEDNOJ OBITELJI – SUDIONICI NATJEČAJA

USKORO DRUGI NATJEČAJ

Natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava bračnim parovima za kupnju kuća na selu raspisao je Pokrajinski zavod za ravnopravnost spolova. Prema riječima **Vesne Šijački**, direktorice ovog Zavoda, rezultat je suradnje više pokrajinskih institucija na razradi ideje i priprema koje su prethodile raspisu natječaja. »Upravo ovaj natječaj jeste jedan od prijedloga i programa pokrajinske Vlade o očuvanju vojvođanskog sela kao poželjnog mjesta za život i podstrek bračnim parovima za razmišljanje o selu u kojem se može lijepo i dobro živjeti. Svojim dolaskom ili ostanom na selu mladi ljudi, zapravo, mogu podići razinu života na selu, sačuvati škole, isplanirati i pokrenuti neke poduzetničke inicijative...«

Od 13. studenoga kada je natječaj raspisan do njegovog završetka 15. siječnja, pristigle su 344 prijave bračnih parova zainteresiranih za kupnju kuća na selu uz pomoć ovih poticajnih sredstava. To je dobra i preduzimljiva reakcija na dobru ideju koja se realizira prvi put, a bit će

Vesna Šijački, Zdenko i Jasna Dulić, Biljana Gajdobranski, Anita Beretić, i Dejan Pavlović

i nastavka. »Nikada se u startu ne može potpuno predvidjeti razvoj neke ideje i projekta, ali prvo broj zainteresiranih, a onda i broj prijava na natječaj, potvrdio je dopadanje ideje ocjenjujući je time pravim poticajem«, rekla je **Vesna Šijački** u razgovoru za *Hrvatsku riječ* u Đurđinu. Veliki je broj prijavljenih na sredstva kojima se može kupiti četrdesetak kuća na selu, te se obavlja rangiranje kako je bilo i predviđeno. Povjerenstvo Pokrajinskog

zavoda za ravnopravnost spolova od 3. ožujka obilazi 80 kandidata s najvećim brojem bodova i do 15. travnja u obvezi je sastaviti prvi prijedlog odluke za Upravni odbor Zavoda, a konačnu odluku donosi ravnatelj Zavoda. U svibnju se očekuje zaključivanje ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava za kupnju kuća. Sredstva u iznosu od 40 milijuna dinara su osigurana, izjavila je Vesna Šijački. A osigurana su i za naredni natječaj.

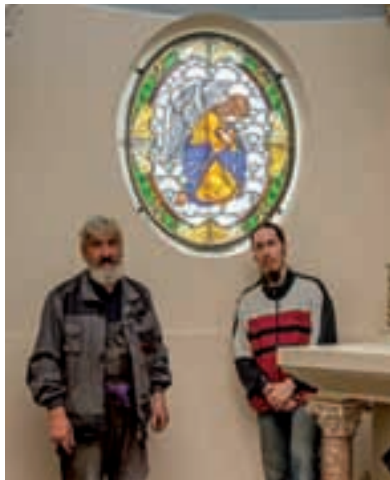
»Završit ćemo ovaj, a potom će biti raspisan naredni natječaj. Kada je Skupština AP Vojvodine usvojila proračun za 2015. godinu, usvojen je i proračun Pokrajinskog zavoda za ravnopravnost spolova s 40 milijuna dinara za novi natječaj, s istim uvjetima, ili s nekim malim korekcijama, o tome ćemo još razgovarati nakon svih ovih dojmova po završetku prvog natječaja.

Katarina Korponaić

Vitraži kerubina za Uskrs

Atelje vitraža *Stanišić* iz Sombora darovao je par vitraža za oltarske aprozore u kapeli na lemeškoj kalvariji koja je posvećena Gospi od Milosrđa. Dar je stigao pred sam Uskrs, 30. ožujka i vitraži prikazuju pojedinačne anđele kerubine kako se klanjaju tabernakulumu čime je upotpunjena kompozicija oltara jer isti nedostaju uz samo sveto-hranište. Rađeni su po uzoru na kerubine iz lemeške crkve kako bi stilski odgovarali građevini iz 20-tih godina prošlog stoljeća pa su tako ugradnjom postali ne samo dekorativni detalji već i elementarno neophodni motivi. **Milan i Stevan Stanišić** su darujući vitraže, vrijedne više tisuća eura pokazali svoju veličinu umjetnika ne oglašujući se na potrebe malih ljudi rimokatoličke zajednice. I sam papa **Benedikt XVI.** je umjetnike nazvao čuvarima ljepote, koji zahvaljujući

svojemu talentu imaju mogućnost govoriti srcu čovječanstva te ih pozvao da budu u potpunosti svjesni svoje velike odgovornosti za komunikaciju u ljepoti i putem ljepote. Inicijator suradnje s ateljeom *Stanišić* je **Nikola Knezi** koji je ostvario kontakt i bio posrednik dok su montažu uradili **Ferenc i Albert Siladi**.

Ž. Zelić

Svetkovina Uskrsa u Srijemskoj Mitrovici

Uskrsno bdjenje na Veliku subotu, 4. travnja u katedrali sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici predvodio je srijemski biskup mons. **Đuro Gašparović** u zajedništvu sa župnikom, mons. **Eduardom Španovićem**, vlč. **Mariom Paradžikom** i vlč. **Željkom Štimcem**. Bdjenje je proslavljeno službom svjetla, riječi, krsnom službom kada su novokršteni primili sakrament krštenja, a krizmanici sakrament potvrde, te završilo euharistijskom službom.

Na svetkovinu Uskrsa, 5. travnja u rano jutro na kalvariji u Srijemskoj Mitrovici, okupio se veliki broj vjernika, kada je mons. Eduard Španović tradicionalno blagoslovio jela.

Svečanu središnju misu predvodio je mons. Gašparović, koji je brojne vjernike pozdravio navještajem da je Isus uskrsnuo i zato nije uzaludna naša vjera. Pozvao ih je da radosno slave ovaj događaj molitvom, pjesmom, slušanjem Božje riječi i euharistijskom službom i da darove s ove mise ponesu svojim kućama u svoje obitelji. »Danas s radošću slavimo Gospodinovo uskrsnuće. Isus je umro za naše grijehe, ali je iz smrti prešao u život te i sve nas sa sobom izvodi iz 'tame u svoje divno svjetlo' (1 Pt 2,9). Isus je događajima svoje muke, smrti i uskrsnuća očitovao Očevu ljubav, nadvladao grijeh svijeta, pobijedio smrt i ušao kao čovjek u Očevu slavu i poslao svojim Duha Svetoga. Ti događaji označuju početak posljednjih vremena u kojima više ne vlada grijeh i zlo već praštanje i ljubav«, istaknuo je u homiliji mons. Gašparović.

Mario Paradžik

Svećeničko ređenje

Polaganjem ruku subotičkog biskupa mons. **Ivana Penzeša** u ponedjeljak, 6. travnja, u katedrali bazilici sv. Terezije Avilske za svećenika subotičke biskupije zaređen je vlč. **Siniša Tumbas Loketić**. Svoju mladu misu, mladomisnik će slaviti u župnoj crkvi Isusova Uskrsnuća u Subotici u nedjelju, 12. travnja, s početkom u 17 sati.

Foto: Vedran Jegić

VIJESTI

Blagoslov dvaju obnovljenih križeva

U nedjelju, na Mladi Uskrs, 12. travnja, nakon svete mise koja počinje u 10.30 sati u crkvi Presvetog Srca Isusova, mjesni župnik preč. **Franjo Ivanković** blagoslovit će dva križa krajputaša – *Budžin* na putu za Čikeriju i *Francerov* na Bajskom putu, čija je obnova završena ove godine u okviru programa *Bunjevački Put križa*.

Uskrsni koncert

Uskrsni koncert združenih zborova bit će održan 19. travnja u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske. Na koncertu će sudjelovati katedralni zborovi *Albe Vidaković*, *Sveta Terezija*, dječji katedralni zbor *Zlatni klasovi* i komorni zbor *Collegium musicum catholicum*. Zborovima će ravnavati **Miroslav Slantić**, a za orguljama će biti **Kornelije Vizin**. Koncert počinje u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Papa u Sarajevu

Kao što smo već objavili, papa **Franjo VI.** lipnja ove godine pohodit će Sarajevo. Tom prigodom Subotička biskupija organizira odlazak na susret sa svetim Ocem. Polazak autobusa za Sarajevo planira se 5. lipnja oko 20 sati. Cijena puta je 20 eura, a svi zainteresirani se mogu javiti svojim župnicima. Od putnih ispava dovoljna je samo važeća osobna iskaznica.

Ž. V.

Piše: dipl. theol. **Ana Hodak**

Vrijeme nakon Uskrsa vrijeme je u kojem još uvijek govorimo o Isusovom uskrsnuću, čitamo evanđeoske tekstove koji nam govore o susretima Uskrslog s učenicima, a u životima apostola to je vrijeme suočavanja s istinom uskrsnuća koja će promijeniti njihove živote, koja će od običnih ribara učiniti ribare ljudi.

TOMIN SUSRET S ISUSOM

Uskrsnuće je događaj koji nadilazi povijest. O samom događaju evanđelja nam ne govore ništa, jer ga nitko nije vidio. Ona govore o događajima nakon uskrsnuća koji nam potvrđuju da je Isus uistinu uskrsnuo. Uskrsnuće je i jedinstven događaj koji se nikada prije nije zbilo, stoga je ljudskom razumu teško prihvatljiv. Sve ovo treba imati na umu kada govorimo o susretu uskrslog Isusa i Tome, koji nije u Isusovo uskrsnuće povjerovao na temelju svjedočanstava onih koji su ga vidjeli nego se u to želio uvjeriti vlastitim osjetilima, no to ne treba imati na umu da bi Tomu opravdali, nego da bi bolje razumjeli njegovu perspektivu.

Do naših vremena Toma je ostao zapamćen kao nevjerni, ali mogli bi ga prozvati i tražitelj. On je onaj koji traga za istinom uskrsnuća. On ne odbacuje ono što mu drugi apostoli govore o Uskrsnome kao nemoguće, nego se želi i sam uvjeriti u tu istinu prije nego je prihvati potpuno. Isus razumije njegovo traganje

Preko nevjere do vjere

zato i dolazi ponovno među učenike kada je i Toma prisutan te raspršuje sve njegove sumnje i čini da Toma pronalazi ono za čim traga – dokaz da je Isus uskrsnuo. Toma vjeruje, ali njegova vjera je sporija, njoj trebaju čvršća uporišta, ali zato je postojana. Isus ga ne osuđuje, samo ga opominje dajući mu neku vrstu upute za budućnost: »Ne budi nevjeran nego vjeran«, koju je ovaj apostol prihvatio i živio naviještajući uskrsnuće sve dok nije položio svoj život za Isusa.

Da vjeru u uskrsnuće nije bilo lako prihvatiti i u njoj ostati postojan Isus je znao. Kako bi ta vjera ostala dosljedna i onda kada nastupe progoni i smrtna opasnost, ona je morala biti čvrsta i nepokolebljiva. Zato se Isus ukazao Tomi i zato se ukazivao još četrdeset dana svojim učenicima. Kako prihvatiti kao istinit događaj koji nitko nije vidio, a koji ljudskom razumu nije shvatljiv? Kako prihvatiti Uskrsnulog kao doista živog u tijelu koje ne podliježe prirodnim zakonima, nestaje i pojavljuje se, prolazi kroz vrata i zidove, a ne misliti da je to duh, utvara? Kako prihvatiti kao živog onog kojeg su gledali kako proboden visi na križu prije samo tri dana, dok su ta sjećanja još uvijek svježja i živa? Ta, uz još mnoštvo pitanja, su ona koja pita svijet i koja će pitati kada apostoli budu govorili da Isus više nije mrtav, a sigurno su i njih same tištala slična propitivanja. Zato Isus dolazi među svoje učenike, dopušta im da ga vide i poučava ih kako bi raspršio sve sumnje i učvrstio njihovu vjeru, da bi je oni mogli naviještati sve do nakraj zemlje i učiniti Isusovim učenicima sve narode. Tomina sumnja bila je veća i snažnija od sumnji drugih, ali ga je ona odvela u traganje za vjerom, nakon

kojeg će on postati vjerni navjestitelj evanđelja.

NAŠE TRAGANJE

Događaj Isusovog uskrsnuća danas je u opasnosti da postane lijepa priča slična nekim bajkama, koje se mi prisjećamo u određeno vrijeme u godini kao dio narodnog običaja. To je zato jer mi taj događaj uzimamo zdravo za gotovo, pročistili smo ga od promišljanja, preispitivanja pred njim i sveli na razinu prepričavanja. Međutim, ako o njemu počnemo promišljati i u odnosu na njega se preispitivati moguće je da ćemo naići na sumnje slične onima koje je imao Toma. Sumnja sama po sebi nije loša, ali ako je usmjerimo na pravu stranu, tj. ako joj ne dopustimo da nas odvede u dobacivanje istine, nego u traganje za njenim rasvjetljavanjem.

Želja susresti i vidjeti Uskrslog kao dokaz njegovog postojanja danas se ostvaruje drukčije. Mi ga ne možemo vidjeti tjelesnim, nego očima duše, možemo ga susresti u vlastitom životu ali tako da osjetimo njegovu prisutnost. Ako ga tako ne vidimo niti osjetimo ne znači da njega nema, nego da smo se udaljili i trebamo započeti traganje, poput Tome trebamo ga željeti vidjeti i dotaknuti svojim životom. Ali, za razliku od Tome, danas znamo odakle trebamo započeti i gdje ćemo ga naći. U euharistiji i drugim sakramentima koje nam je ostavio, u njegovoj Crkvi, u Svetom pismu, u duhovnim sadržajima koje Crkva nudi. Međutim, i da bi naša potraga na ovim mjestima na kojima je on već prisutan, bila uspješna moramo ga željeti pronaći i prihvatiti promjenu života koja iz tog susreta proizlazi.

MINI INTERVJU: DEJAN KAKONJI, ULTRAMARATONAC

Trčanje je traganje za osobnim granicama

Za 12 sati je uspio istrčati 104 km

Maraton sa svoja 42 km i 195 m predstavlja legendarnu atletsku disciplinu u kojoj do izražaja dolazi veliko trkačko iskušenje i osobna borba svakog trkača na duge staze. Ali, što znači trčati dva i više maratona u danu, pa tako nekoliko dana uzastopno, ispričao nam je **Dejan Kakonji**. Uz sve to ovaj vrsni subotički zaljubljenik u trčanje oprobao se i u triatlonu, spojivši svoju osnovnu disciplinu s plivanjem i vožnjom bicikla.

Kako je uopće došlo do toga da se počneš baviti trčanjem?

Oba moja roditelja su se bavila sportom i sve do mojih 25-26 godina i sam se bavio isključivo sportovima s loptom, ali onda je trčanje postalo mojom glavnom disciplinom i svakodnevnom aktivnošću. Isprva kraće staze, a potom sve dulje i dulje.

Kada si istrčao svoj prvi maraton?

Bilo je to još na samom početku mog bavljenja trčanjem, 1993. godine na Beogradskom maratonu i pomalo luckasta avantura jer sam do tada imao treninge samo na kraćim dionicama do 5 km. Bila je kiša, bio sam potpuno iznuren, ali sam nekako ipak uspio stići do cilja.

A kako je počelo tvoje bavljenje ultramaratonom?

To je došlo malo kasnije i onda sam se počeo baviti trčanjem na duže staze, pa sam svojevremeno istrčao i 1.000 km za 12 dana, dok sam na ovim 12 satnim utrkaма uspio istrčati 104 km.

Na koncu si se okušao i na Ironmanu, triatlonskoj utrci koja se sastoji od plivanja, vožnje bicikla i trčanja. Je li teško objediniti ove tri discipline?

Sve ovisi o pristupu. Ja sam na svoj prvi triatlon otišao na nagovor jednog drugara iz kluba i odmah mi se dopala cijelo to ozračje, ljudi spremni da testiraju svoje tjelesne granice do maksimuma. Probao sam i ostao i u ovoj sportskoj sferi, jer ovdje dobar trkači rezultat na koncu donosi i bolji plasman.

Što je za tebe trčanje i kako se osjećaš dok si u pokretu?

S obzirom na to da se bavim meditacijom, trčanje za mene predstavlja traganje za granicama svojih sposobnosti i prevazilaženja osobnih kapaciteta. Uvijek me obuzme osjećaj radosti i potpune ispunjenosti, i stanja u kojem postižem potpuni mir sa samim sobom.

FOTO: Eva Stankov

KUTAK ZA IGRICE

Defence of the Ancients (DotA) – Obrana drevnih

Dota 2 je trenutno najpopularnija igra na igračkoj mreži Steam. Igra je stvorena u magičnim radionicama Valve Softwarea uz suradnju s Icefrog-om, koji je ujedno prvobitni kreator samog mod-a dota mape koja je pokrenula ovaj veliki žanr. Trenutačno na Steam-u ovu igru igra 10.843.778 igrača. Igra se igra iz ptičje perspektive (postoje i druge perspektive ali nisu prikladne za igru). Svoj lik kontrolirate s mišem kao u prosječnoj strateškoj igri, dok su moći lika na tipkovnici. Osnovni koncept igre je vrlo jednostavan. Suprotstavljaju se dva tima, svaki po pet igrača. Svaki od igrača može birati svoj karakter, a koji je na svoj način jedinstven, i svaki od igrača ima svoju ulogu u igri. Svaki tim ima svoju bazu i tim koji prvi osvoji protivničku bazu je pobjednik. Dok je sam koncept igre jednostavan, igra je jako komplicirana i teška, svaki od igrača treba proći

igru poveći broj puta kako bi naučio osnove igre. Igra je jako zanimljiva i interesantna za sve ljude koji vole timske igre. Pogledajte na netu i neki od dostupnih guidova (vodiča kroz igru) i skinite igru, odigrajte tutorial i par mečeva s botovima. U početku će vas protivnici totalno zgaziti, ali nakon tjedan- dva možda konačno budete razumjeli zašto vas gaze. Nakon još tjedan- dva, možda budete imali šanse. A možda ste rođeni talent za ovu igru, tko zna. Sretno! Nagradni fond za prošlogodišnji turnir iznosio je 10 milijuna dolara, za sljedeći turnir najavljuju mnogo veći fond tako da ljudi nemojte čekati, već se pridružite. Topla preporuka svima koji vole timske igre, natjecateljski duh, a prije svega dobru razonodu.

Saki

10. travnja 2015.

TV PREPORUKA

NEDJELJA 12. TRAVNJA, 19.59

Maršal

Hrvatski film redatelja **Vinka Brešana** *Maršal* iz 1999. godine, svoju radnju smješta na jedan mali hrvatski otok na kome stanovnici sve češće govore o pojavi duhova. Splitski policajac Stipan, po kazni dobiva zadaću da ode na ovaj otok i istraži sumnjiva kretanja nekadašnjih boraca SUBNOR- a na tom malom otoku do kojega se može stići jedino trajektom koji polazi samo jednom na tjedan. Po dolasku na ovaj otok, odmah biva zasupnut brojnim pričama o duhovima, vukodlacima i raznoraznim drugim monstrumima koji se nalaze na ovom otoku. Kako ga predvodnik nekadašnjih prvoboraca Marinko Cicin smatra izdajnikom, a mještani samo nagađaju, njegova istraga ne donosi nikakva rezultata. Ali sve se mijenja kada tijekom obilaska otoka nailazi na bračni par zagrebačkih slikara, koji mu priopće kako se na otoku pojavio duh

druga Tita, a na samom mjestu pojavljivanja on pronalazi nekoliko ordena. Uskoro na otok trajektom stiže grupa starih partizana, a u sljedećem trajektu i državni agenti za paranormalno djelovanje s ciljem okončanja istrage i stvari se počinju zapetljavati...

Glavne uloge: **Dražen Kuhn**, **Linda Begonja**, **Ilija Ivezić**...

10. travnja 2015.

VRIJEDI PROČITATI

Arsen Oremović i Ognjen Sviličić:

Kupujmo hrvatsko

Naklada Ljevak 2010.

Ova pomalo ili posve neobična knjiga u svom podnaslovu govori kako je u pitanju svojevrstni leksikon novokomponirane zbilje u kome njegovi autori Oremović i Sviličić po abecednom redu pokušavaju oslikati sve suvremene detalje hrvatske stvarnosti. Na duhovit ili manje duhovit način (ovisno o čitateljevim afinitetima) komentiraju brojne pojmove poput: automobila, boljeg života, duga, ekologije, frustracije, galebova, intime, javnih službi, knjiga, lijenosti, meteorologije, nogometaša, paranoje, rada, sela, tračeva i još mnogo toga o čemu svakodnevno pričamo, bunimo se, komentiramo, protestiramo i sl. Možda je u pitanju trivijalna povijest kojom svojim životima i ponašanjem svjedočimo, ali možda će baš ovakvi pisani tragovi jednoga dana biti krunski dokazi ove naše civilizacije. Tko zna?

PJESMA ZA DUŠU:

Nisam ja tvoja učiteljica

UČITELJICE

Tu u našoj postelji
već odavno nisi ti
ljubav okreće nam leđa

Tvoje usne varale
moje suze padale
a ti bi opet iz početka

Kad su tvoji dodiri
neku drugu častili
bez poštenja i bez stida

Želiš da ti oprostim
hoćeš da te naučim
a ja neću da me imaš

Ta bolest ne liječi se
aspirinima
ni lošim lažima ni
dobrim vinima
a ja na sebe više ne dam,
da te učim biti vjeran
nisam ja tvoja učiteljica

S tobom dva i dva su pet
al ne okreće se svijet
samo oko tvojih želja

Čak i da te poželim
i da sve ti oprostim

ne bi bilo kao nekad
Kad su tvoji dodiri
neku drugu častili
bez poštenja i bez stida

Želiš da ti oprostim
hoćeš da te naučim
a ja neću da me imaš

I zato ne pitaj se gdje sam
nisam tvoja ali jesam
ja učiteljica

Refren

Tu bolest ne liječi ni
ljuta rakija
jer nema lijeka kad je
čovjek nevjeran
a sad je kasno da se
mijenjaš
ja sam cura koju nemaš
nisam ja tvoja učiteljica

Razdoblje prve i druge Jugoslavije

Većina popisanih Hrvata središnje (uže) Srbije (80 posto ukupnog broja) živjela je u prvim poslijeratnim godinama u Beogradu

Nakon Prvog svjetskog rata, stvaranjem Kraljevstva SHS počinju migracije raznih stručnjaka, kadrova različitih profila za potrebe državnih službi, poput sveučilišnih profesora, učitelja, bankara, odvjetnika te radnika različitih struka ne samo prema Beogradu već i u druge dijelove Srbije. Preseljenja hrvatskih obitelji po raznim naseljima Srbije provodila su i nadležna državna tijela. Primjerice, osobe zaposlene u državnim službama (sudstvo, željeznica, školstvo itd.) premještane su prema potrebama države, a u nekim slučajevima i po kazni zbog oporbenog političkog djelovanja. Jedan dio studenata dolazi na studije u Beograd, gdje nerijetko i ostaju stalno nastanjeni.

BROJ HRVATA U SRBIJI

O preciznom broju Hrvata u Srbiji toga doba ne možemo govoriti već samo o približnim procjenama jer su popisom od siječnja 1921. godine Hrvati i Srbi svrstavani zajedno u kategoriju »Srbi ili Hrvati«. Za područje grada Beograda riječ je o nešto više od 4.000 Hrvata, a za područje »sjeverne Srbije« (približan teritorij današnje centralne Srbije) koji je privlačio manje useljenika još 2.500 do 3.000 Hrvata. Taj broj je u međuratnom razdoblju rastao, napose u Beogradu. Broj katolika (Nijemaca, Mađara, Slovenaca i dr.) bio je znatno veći, preko 37.000 u cijeloj Srbiji (uključujući Kosovo i Makedoniju), u sjevernoj Srbiji preko 19.000, a u samom gradu Beogradu gotovo 10.000. Deset godina kasnije zbog administrativno teritori-

Crkva sv. Mihaela u Kraljevu

jalnih promjena i organizacije države u banovine teže je pratiti etničke i vjerske promjene u stanovništvu Srbije. Popisom 1931. godine evidentirano je na području Moravske banovine (teritorijalno je pokrivala najveći dio današnje centralne Srbije) 11.000 katolika, u dijelovima Drinske i Dunavske banovine približno još toliki broj, dok je u Beogradu broj katolika narastao na 36.500. Znatno broj katolika činili su Hrvati, primjerice u Beogradu i više od polovine, što je u visokoj korelaciji s ukupnim brojem Hrvata, ujedno i najbrojnijeg katoličkog naroda u tadašnjoj državi. Značajnija središta u koje su se naseljavali Hrvati

bili su još Smederevo, Kraljevo, Kragujevac i Niš. U navedenim gradovima postojala je potreba za kvalificiranom radnom snagom zbog razvoja industrije, u Kragujevcu tvornice oružja, a u Kraljevu tvornice zrakoplova.

Početkom travnja 1941. zatekao se velik broj Hrvata na području Srbije koji su se našli u neizvjesnom položaju. Neki su se vratili u svoja mjesta podrijetla, dok se manji dio odlučio za ostanak u okupiranoj Srbiji. Često su to bili slučajevi gdje su osobe zasnovalе obitelji u nacionalno mješovitim brakovima. Pored opće nesigurnosti i ratnog okruženja dio Hrvata je ostao bez osobnih dokumenata i rije-

šenog statusa. Za potrebe Hrvata na području Srbije bio je zadužen konzulat NDH u Beogradu. Predstavnici konzulata s konzulom **Antom Nikšićem** pokušali su popisati preostale Hrvate te zaštititi njihovu imovinu i interese. Zbog represije nad srpskim stanovništvom u NDH postojala je bojazan od mogućeg revanšizma te se postavljalo pitanje sigurnosti Hrvata na području Srbije. Stoga su hrvatske vlasti preko svog konzularnog predstavništva u Beogradu upućivale pozive preostalim Hrvatima na povratak u domovinu.

REGIONALNO PODRIJETLO HRVATA U SREDIŠNJOJ SRBIJI

Nakon završetka rata dio Hrvata se vratio u svoja prijašnja mjesta prebivališta, a pristigli su i novi (razni stručnjaci, kadrovi različitih profila, radna snaga potrebna u obnovi itd.). Tako je prvim poslijeratnim popisom u Srbiji popisano ukupno 169.864 Hrvata (centralna Srbija bez pokrajina 30.342, u Vojvodini 134.232 i na Kosovu i Metohiji 5.290). Većina popisanih Hrvata središnje (uže) Srbije (80 posto ukupnog broja) živjela je u prvim poslijeratnim godinama u Beogradu. Prema rezultatima popisa 1948. 22.496 ili dvije trećine Hrvata bilo je rođeno u drugim republikama. Najveći udio Hrvata u središnjoj Srbiji s gradom Beogradom bio je podrijetlom (po mjestu rođenja) iz Hrvatske (19.739) zatim iz Bosne i Hercegovine (2.322) dok je iz ostalih republika potjecao neznatan broj građana hrvatske nacionalnosti.

(Preuzeto sa sajta Hrvatskog nacionalnog vijeća)

Pleter naš hrvatski

Doista, riječ je o Pleteru, Bonusovom pleteru, pleteru našem hrvatskom, jer spleo ga je da dotakne svako srce. Prvenstveno, hrvatsko prognano srce, jer i prvi su mu stihovi u novoj knjizi posvećeni Progonstvu našem. Samo onaj tko osluškuje bilo svojega naroda srcem, može isplesti takav pleter, kaže u predgovoru mr. **Mario Raguž** i zaključuje Bonusovim stihom: Pleter ovaj nek se ne prekida / on nam vjeru svetu našu drži / moćan poput kineskoga zida / štit naš al je stariji i duži.

HOMMAGE BONUSU

Fotografija koju podastirem stara je tek 5-6 godina, ali **Ivanu** će druga godina kako nas je napustio, a da je među nama slavio bi 72. rođendan. Zato je ova priča svojevrsnom hommage Srijemcu i Slankamencu, pjesniku i prijatelju, glazbeniku i kroničaru i što još sve pobrojati uz to. Fotografija je snimljena u Osijeku, gdje smo Ivanu predstavili 5 ili 6 njegovih knjiga a u okviru aktivnosti Zavičajne udruge Gibarčana. Još na samom početku, u jesen 1996. predstavilo smo knjigu *Rodila mi se mati*, iduće godine i novu zbirku *Progonstvo naše*, 1999. godine *Sretan Vam Božić anđeli*, slje-

deće i prozni prvijenac *A zašto visosti?* i već spomenute 2009. *Pleter*. Ivan Bonus, pučki pjesnik i glazbenik, Srijemac po rođenju i bečar po vokaciji, preminuo je u Zagrebu 24. travnja 2013. godine. Rođen je Zagrađu (Stari Slankamen) 4. ožujka 1943. godine, odrastao je u seljačko ribarskoj obitelji uz moćni Dunav, kojemu je posvetio bezbroj stihoa i imao sam dojam da Dunav izvire iz svake njegove pjesme. Vrlo rano počeo je pisati pjesme i zanimati se za tamburu, uključio se u rad KUD *Stjepan Radić* u Slankamenu a i danas je to HKPD *Stjepan Radić* u kojemu neki novi klinici njeguju i čuvaju hrvatske običaje i vrjednote tradicijske kulture svjedočeći tako o opstojnosti Hrvata u Srijemu.

POLITIČKA I KULturna AKTIVNOST

Kada je 1990. osnovana prva politička stranka s hrvatskim predznakom u Vojvodini i Ivan je bio tu. Na osnivačkoj je skupštini izabran u Vijeće, a aktivno je sudjelovao na osnutku ogranaka DSHV-a diljem Srijema i pamtimo ga u Kukujevcima i Gibarcu. Ali politička aktivnost nije bila nezapažena pa Ivan pod prijetnjama mora iz Srijema, iz rodnoga Slankamena i u jesen 1991. već je u Zagrebu. Iste zime, s grupom istomišljeni-

ka, osniva Zajednicu prognanih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, udrugu koja i danas djeluje diljem Hrvatske. Bio je njen glavni tajnik, do smrti član Glavnog odbora, član uređivačkog Vijeća glasila *Zov Srijema* i njegov kolumnist. Svoju nadarenost i velemajstorstvo za stih i lijepu riječ umnožio je tečajem godina i ukoričio je 22 knjige. Bio je i ostao mag nadahnute rime a njegove su mu muze uvijek bile uz uzglavlje, i bez sumnje, radile su prekovremeno. Zahvaljujući njima Ivan se mogao pouzdati u visoku pjesničku kvalitetu i cijeli njegov opus krasi prostodušna zaigranost, lirski lepršavost, zavičajna zanesenost i inficiranost rodoljubljem. Za njega su dobri prijatelji govorili da ima Božji dar. I imao ga je.

I baš u *Pleteru* dolazi do izražaja i njegova ljubav prema glazbi pa u posebnom odjeljku, Bonus među glazbenicima, donosi pregršt pjesama koje mu je uglazbio **Dubravko Češnjak**, a svoj je sud dao i glazbeni virtuoz **Siniša Leopold**. Oduvijek su narodne pjesme stvarali daroviti pojedinci i oni autori koji su svojim spisateljskim umijećem željeli podariti buduća pokoljenja, kaže u recenziji Leopold i zaključuje kako je Bonus uz svesrdnu pomoć Dubravka Češnjaka uglazbio petnaestak nezaboravnih pjesama i ovjekovječio ih kroz notne zapise i tako utkao

neizbrisiv trag u postojanost naše glazbene baštine.

DUNAVU

Čuvam prince tvoja osjećanja kad se vratim, da te ljubiti mogu dosta mi je ovog ratnog stanja a ja moram k tebi ili Bogu.

Ja te nikad zaboravit neću ne, ne boj se, nosim te u sebi i kad smrtnu zapale mi svijeću ja i tada mislit ću o tebi.

Sačuvaj mi obale isprane kad se vratim neka vrbe šume iz njihovih šuma ja sam lane vratit ću se opet u te šume.

Kad najesen deverika krene razbacit ću svoje mreže puste moj Dunave, za tebe i mene magle će se raspršiti guste.

Ivan Bonus je u povodu Dana neovisnost Republike Hrvatske odlikovan *Redom hrvatskog pletera* a odlikovanje mu je uručio predsjednik Republike Hrvatske, dr. **Ivo Josipović**, 11. listopada 2012. godine za izvanredan doprinos u promicanju i unapređivanju tradicijskih vrijednosti i baštine protjeranih Hrvata te očuvanju vlastitog kulturnog identiteta u širokoj lepezi hrvatske kulture.

Slavko Žebić

Zašto? Kako? Molim?

Tko je bio Hans Christian Andersen?

Na međunarodni dan knjige, 2. travnja obilježen je 210. rođendan čuvenog pisca bajki **Hansa Christiana Andersena**. Sigurna sam da svi znate bar jednu bajku koju je on napisao, no evo zanimljivosti o njegovom životu. Rođen je 2. travnja 1805. godine

u Odensu, a preminuo je 4. kolovoza 1875. godine u Kopenhagenu. Bio je iz siromašne obitelji, te se za svoju poziciju u svijetu književnika morao ozbiljno boriti. Njegova djela prevedena na preko 150 jezika tiskana su u milijunima primjeraka diljem svijeta, a poslužila su i kao nadahnuće za stvaranje mnogih kazališnih djela, baletnih predstava, filmova... Andersenove priče ili bajke bile su u početku živa i dopadljiva prepričavanja onoga što je čuo u djetinjstvu, a kasnije ih je i sam stvarao. Više od 150 priča za djecu koje je napisao označile su ga kao jednu od najvećih figura svjetske literature. Evo nekoliko njegovih najpoznatijih djela: *Mala sirena*, *Djevojčica sa žigicama*, *Bajke* (9 knjiga), *Biti ili ne biti*, *Ružno pače*, *Carevo novo ruho*, *Mala princeza*, *Kraljevna na zrnu graška*, *Palčica*...

Završen kviz *Čitam i skitam*

Na međunarodni dan knjige za djecu i rođendan **Hansa Cristiana Andersena**, 2. travnja, izvučene su nagrade Kviza za poticanje čitanja *Čitam i skitam*. Ove godine održan je sedmi po red kviz koji je bio u znaku 125 godina postojanja Gradske knjižnice u Subotici. Na prigodnoj priredbi prije samoga izvlačenja se pjevalo i plesalo, a čitaonica Gradske knjižnice bila je ispunjena do posljednjeg mjesta. Online upitnik na web portalu Gradske knjižnice popunilo je 950 djece osnovnoškolske dobi, na teritoriju cijeloga grada Subotice i okolice. Organizatori su osigurali čak 203 nagrade i time razveselili brojne ljubitelje knjige. Glavna nagrada kao i prijašnjih godina bila je bicikl, a ona je otišla

u ruke **Noemi Pacek** iz Čantavira. Osim glavne nagrade, dodijeljeno je i nagradno putovanje, brojne grickalice, sokići, USB memorije, kreativni paketi, ulaznice za kazalište i kino...

Kviz je realiziran na tri službena jezika, na srpskom, mađarskom i hrvatskom jeziku te su sudionici imali zadatak pročitati određena djela pisca koji je izabran za određeni jezik. Za sudjelovanje na hrvatskom jeziku, djeca su trebala pročitati djela **Zvonimira Baloga** i točno popuniti spomenuti online upitnik.

Svima koji su osvojili bilo koju od nagrada, od srca čestitamo!

Natjecanje iz materinjeg jezika

O kružno natjecanje iz Hrvatskog jezika i jezične kulture održano je 2. travnja u OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu. Na natjecanju je sudjelovalo 24 učenika sedmih i osmih razreda iz škola gdje se odvija nastava na hrvatskome jeziku – *Matko Vuković* iz Subotice, *Ivan Milutinović* iz Subotice i Male Bosne, *Matija Gubec* iz Tavankuta i *Vladimir Nazor* iz Đurđina.

Prije početka rada, natjecateljima je dobrodošlicu poželjela ravnateljica škole u Đurđinu, **Ljiljana Dulić**, a ispred odbora za odobravanje djecu je pozdravila i ohrabrila **Anđela Horvat**.

U kategoriji sedmih razreda prva tri mjesta pripala su školi *Matko Vuković*. Najuspješnija je bila **Martina Buljovčić** koja je osvojila maksimalni broj bodova. Drugo mjesto dijele **Maja Imrić** i **Lucija Ivanković Radaković**, a treće mjesto osvojila je **Ivana Mačković**.

Prvo mjesto za osme razrede osvojila je **Ana Piuković** (*Ivan Milutinović*), drugo mjesto **Kristina Matković** (*Matko Vuković*), a treće mjesto dijele **Nadja Kovač** (*Ivan Milutinović*) i **Matea Sivić** (*Matko Vuković*).

Osim nagrađenih učenika, na republičko natjecanje koje će se održati u svibnju u Tavankutu, plasirali su se **Katarina Piuković**, **Đurđina Sudarević**, **Katarina Ivković**, **Regina Dulić**, **Marko Grmić**, **Milica Vuković** i **Marko Konkolj** iz sedmih razreda, a iz osmih **Petar Huska**, **Mario Evetović** i **Ines Peić Tukuljac**.

Svaki sudionik natjecanja dobio je dar od NIU *Hrvatska riječ* i đurđinske škole, a prva tri mjesta u sedmom i osmom razredu dar od Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i također škole domaćina.

J. D. B.

Nagrađeni natjecatelji osmih razreda s Anđelom Horvat

Nagrađeni natjecatelji sedmih razreda s Anđelom Horvat

Odlični sončanski školarci

Općinska smotra dječje drame održana je 23. i 24. ožujka. Prvog dana selektor **Dušan Radivojević** je u Sonti pogledao dvije predstave u izvedbi učenika OŠ *Ivan Goran Kovačić*. Predstavili su se članovi dramske sekcije s predstavom *Moja mama je klinceza*, a potom članovi Dramske trupe *Ište pozor* s predstavom *Sasvim spontano*. U utorak, 24. ožujka, selektor je u Apatinu pogledao predstavu u izvedbi *Dječjeg dramskog studija* Općinskog kulturnog centra. Po odluci selektora na zonsku smotru su se plasirale predstave *Moja mama je klinceza* i *Pozdravi nekog*.

I. A.

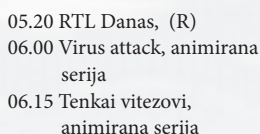
PETAK
10.4.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:07 Sto mjesta koja treba vidjeti: Od Rocamadoura do Castelnau-Bretenoux, dokumentarna serija
 11:00 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan: Moje imanjanje, moj san
 13:40 Labirint
 14:25 Riječ i život
 14:55 Pozitivno
 15:20 Kulturna baština
 15:35 Znanstveni krugovi
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:43 I to je Hrvatska
 17:57 Iza ekrana
 18:30 Javna stvar
 19:00 Dnevnik
 20:00 Ciklus James Bond: Skyfall, britansko-američki film (R)
 22:25 Dnevnik 3
 22:55 Otvoreno
 23:45 Noćna kavana
 00:35 Budan, američki film - Filmski maraton
 01:55 Smrt na Bodenskom jezeru, austrijsko-njemački film
 03:25 Reprizni program
 04:30 Svaki dan dobar dan: Moje imanjanje, moj san
 05:00 Riječ i život
 05:30 Hrvatska uživo
 06:35 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Životinjska privlačnost, dokumentarni film
 10:00 Mowgli, serija za djecu
 10:25 Puni krug
 10:40 Ni da ni ne
 12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
 12:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 13:05 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:00 Smrt na Bodenskom jezeru, austrijsko-

njemački film
 15:35 Draga Genevieve, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 17:00 Životinjska privlačnost, dokumentarni film (R)
 18:00 Kod Sunca u šest
 19:00 Juhuhu
 20:05 Roditelji i djeca, serija
 20:52 Vrijeme na Drugom
 21:00 Nisam rock-zvijezda, glazbeno-dokumentarni film
 22:00 Viši inspektor Banks, serija
 23:35 Zločinački umovi, serija
 00:20 Garaža: Barbari
 00:50 Strani igrani film
 02:20 Noćni glazbeni program

05:20 RTL Danas, (R)
 06:00 Virus attack, animirana serija
 06:15 Tenkai vitezovi, animirana serija
 06:45 Timon i Pumbaa, animirana serija
 07:10 Sve u šest, magazin (R)
 07:40 Pet na pet, kviz (R)
 08:30 TV prodaja
 08:45 Hitna služba, dramska serija (R)
 09:45 TV prodaja
 10:00 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10:55 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:55 TV prodaja
 12:10 Hitna služba, serija
 13:05 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14:05 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
 15:10 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16:30 RTL Vijesti
 17:00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18:00 Sve u šest, magazin
 18:30 RTL Danas
 19:15 Pet na pet, kviz
 20:00 Bourneov ultimatum, igrani film, akcijski
 22:15 Označen za smrt, igrani film, akcijski
 23:05 Eurojackpot
 23:10 Označen za smrt, igrani film, akcijski
 00:10 Terminator 2: Sudnji dan, igrani film, znanstveno-fantastični
 02:45 RTL Danas, (R)
 03:30 Kraj programa

SUBOTA
11.4.2015.

07:35 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Paklena potjera, američki film
 09:05 Normalan život
 09:55 Kućni ljubimci
 10:30 Subotom ujutro
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Veterani mira
 13:10 Duhovni izazovi
 13:45 Prizma - multinacionalni magazin
 14:35 The Sheldon Kennedy Story, kanadski film
 16:20 Potrošački kod
 16:55 Seoska gozba: Bakovčice pored Koprivnice, gastroputopis
 17:40 Manjinski mozaik
 18:00 Lijepom našom: Vela Luka
 19:00 Dnevnik
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 22:15 Izvještaj izvlačenja Lota
 22:20 Dnevnik 3
 22:40 Vikinzi, serija
 23:35 Avijatičar, američki film - Filmski maraton
 02:25 Paklena potjera, američki film - Filmski maraton
 03:50 Duhovni izazovi
 04:20 Veterani mira
 05:05 Prizma - multinacionalni magazin
 05:50 Lijepom našom: Vela Luka

05:45 Generalna špica - zastava, himna
 05:50 Biblija
 06:00 Juhuhu
 09:00 Laboratorij na kraju svemira: Lebdjelica
 09:10 Film za djecu - strani
 11:20 Glee, serija
 12:05 Glee, serija
 12:50 Glee, serija
 13:35 Lidijina kuhinja, dokumentarna serija
 14:01 Svijet vrtlara, dokumentarna serija
 14:30 Ciklus James Bond: Skyfall, britansko-američki film (R)
 16:50 Subotom ujutro
 18:05 Dječja usta
 18:20 Sportski prijenos
 20:05 Top Gear (21), dokumentarna serija
 21:00 Ray Donovan, serija
 21:50 Kuća od karata, serija

22:45 Kuća od karata, serija
 23:40 Kuća od karata, serija
 00:35 Kuća od karata, serija
 01:30 Noćni glazbeni program

05:50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:35 Aladdin, animirana serija
 07:50 Tenkai vitezovi, animirana serija
 08:20 TV prodaja
 08:35 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 09:35 TV prodaja
 09:50 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 10:50 TV prodaja
 11:05 Cirkus, zabavna emisija
 13:20 Dynamo: Majstor nemogućega, zabavna emisija
 14:20 Herbie ide u Monte Carlo, igrani film, avanturistički
 16:30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16:45 X Factor Adria, glazbeni show (R)
 18:30 RTL Danas
 19:15 Galileo - nove epizode, zabavna/obrazovna emisija
 20:00 Air Force One, igrani film, akcijski
 22:30 Policajac s Beverly Hillsa, igrani film, akcijska komedija
 00:40 Bourneov ultimatum, igrani film, akcijski (R)
 02:50 Astro show
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:35 Kraj programa

NEDJELJA
12.4.2015.

06:30 Klasika mundi
 07:35 Zlatna kinoteka: The Long Gray Line, američki film
 10:00 Press klub
 10:50 Istrage gospodice Fisher, serija
 12:00 Dnevnik 1
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Mir i dobro
 15:30 Gospodin Selfridge, serija
 16:30 The Voice - Najljepši glas Hrvatske
 19:00 Dnevnik
 19:54 LOTO 6/45
 19:59 Maršal, hrvatski film
 21:45 Vikinzi, serija

22:40 Dnevnik 3
 23:00 Damin gambit
 23:45 Zlatna kinoteka: The Long Gray Line, američki film

02:05 Press klub
 02:50 Nedjeljom u dva
 03:50 Damin gambit
 05:20 Plodovi zemlje
 06:10 Split: More

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Ninin kutak
 09:05 Čarobna ploča: Širimo vidike - Klasicizam, romantizam i realizam
 09:25 Pakrac: liturgija za pravoslavni Uskrs, prijenos
 11:20 Biblija
 11:30 Pozitivno
 12:25 Tjedni pregled
 12:55 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar, dokumentarna serija
 14:00 Baš kao tata, američki film
 15:45 Emisija zabavne i lake orkestralne glazbe
 16:00 Magazin LP
 16:30 Olimp
 17:15 Istarska rivijera, reportaža
 19:00 Juhuhu
 20:01 Čudesni siročići iz prirode, dokumentarna serija
 20:56 Lavlje srce, američki film
 22:40 HNL - emisija
 23:30 Kuća od karata, serija
 00:25 Kuća od karata, serija
 01:20 Kuća od karata, serija
 02:15 Noćni glazbeni program

05:45 RTL Danas, informativna emisija (R)
 06:25 Aladdin, animirana serija (R)
 06:55 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:20 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 08:15 TV prodaja
 08:30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 09:35 TV prodaja
 09:50 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 10:45 TV prodaja
 11:00 InDizajn s Mirjanom Mikulec - nova sezona,

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаци"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

50%
Popust na cijene knjiga

U travnju, povodom Uskrsa i novosadskog Salona knjiga, traje popust od 50 posto na cijene svih knjiga objavljenih u nakladi NIU »Hrvatska riječ«. Knjige se mogu kupiti u prostorijama NIU »Hrvatska riječ« – Trg cara Jovana Nenada 15/II., u Subotici ili naručiti putem telefona 024/ 553 355.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

lifestyle emisija
 11.35 Herbie ide u Monte Carlo, igrani film, avanturistički (R)
 13.45 Policajac s Beverly Hillsa, igrani film, akcijska komedija
 15.50 Air Force One, igrani film, akcijski (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 16.40 Air Force One, igrani film, akcijski (R)
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.10 RTL Vrijeme, informativna emisija
 19.15 Galileo - nove epizode, zabavna / obrazovna emisija
 20.00 X Factor Adria, glazbeni show
 21.40 Brzi i žestoki: Povratak, igrani film, akcijski
 23.40 CSI: Miami, kriminalistička serija
 00.35 CSI: Miami, kriminalistička serija
 01.35 Astro show, emisija uživo
 02.35 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.20 Kraj programa

PONEDJELJAK 13.4.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Klub istraživača, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Treća dob
 13:40 Split: More
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža - medicina
 15:35 Glas domovine
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Pogledi: Bijela kuga, dokumentarni film
 21:00 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Drugi format
 00:05 Kino Milenij - ciklus filmova Radua

Mihaileanua: Koncert, francusko-talijansko-rumunjsko-belgijsko-ruski film
 02:05 Društvena mreža - medicina
 03:10 Glas domovine
 03:35 Reprizni program
 04:55 Jezik za svakoga
 05:05 Hrvatska uživo
 05:55 Rame uz rame, telenovela

05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 10:00 Mowgli, serija za djecu
 10:30 Notica
 10:45 Školski sat: Taj predivni barok
 11:15 Briljanteen
 12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
 12:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 13:05 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:00 Slatka romanca, američki film
 15:35 Draga Genevieve, dokumentarna serija
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 17:00 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 18:00 Kod Sunca u šest
 19:00 Juhuhu
 20:05 Roditelji i djeca, serija
 21:00 TV Bingo
 21:40 Kauč surferica, dokumentarno-putopisna serija za mlade
 22:15 Granice ljubavi, britanski film
 00:05 CSI: Las Vegas, serija
 00:55 Kauč surferica, dokumentarno-putopisna serija za mlade
 01:40 Noćni glazbeni program

05:40 RTL Danas, (R)
 06:20 Virus attack, animirana serija
 06:40 Tenkai vitezovi, animirana serija
 07:05 Chuggington, animirana serija
 07:30 Sve u šest, magazin (R)
 08:00 Pet na pet, kviz (R)

08.55 TV prodaja
 09.10 Hitna služba, dramska serija (R)
 10.05 TV prodaja
 10.20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11.15 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 12.15 TV prodaja
 12.30 Hitna služba, dramska serija
 13.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 14.25 Brzi i žestoki: Povratak, film, akcijski (R)
 16.30 RTL Vijesti
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 23.00 Dr. House, serija
 23.55 RTL Vijesti
 00.10 Kost, serija
 01.00 Heroji iz strasti, serija
 01.55 Kost, serija (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo (R)
 03.50 RTL Danas
 04.30 Kraj programa

UTORAK 14.4.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Klub istraživača, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Poslovna zona
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža
 15:35 Turistička klasa
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 Piramida
 21:05 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Paralele
 23:20 Kineska umjetnost, dokumentarna serija
 00:15 Hedda Gabler, snimka

kazališne predstave
 02:55 Svaki dan dobar dan
 03:25 Društvena mreža
 04:30 Turistička klasa
 04:55 Jezik za svakoga
 05:05 Hrvatska uživo
 05:55 Rame uz rame, telenovela
 05:55 Generalna špica - zastava, himna
 06:00 Juhuhu
 09:00 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 10:00 Mowgli, serija za djecu
 10:30 Dječja usta
 10:42 Školski sat: Mravi
 11:12 EBU dokumentarni film za djecu
 11:27 Ton i ton
 11:42 Kokice
 12:00 Dok vas nije bilo, dokumentarna serija
 12:40 Sicilija s Aldom i Enzom, dokumentarna serija
 13:05 Priče o Sherlocku Holmesu, serija
 14:00 Obično čudo, američki film
 15:35 Kulinarstvo - strano
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:30 Slatko ludilo, dokumentarna serija
 17:00 Čudnovate zgode iz prirode, dokumentarna serija
 17:55 Vaterpolo, SL: Hrvatska - Italija, prijenos
 20:05 Roditelji i djeca, serija
 21:00 8. kat - naše najbolje emisije
 21:45 DW: Shift (R)
 22:05 Ratna pravila, američki film
 00:10 CSI: Las Vegas, serija
 00:55 Noćni glazbeni program

04:50 RTL Danas, (R)
 05:30 Virus attack, animirana serija
 05:45 Tenkai vitezovi, animirana serija
 06:15 Chuggington, animirana serija
 06:35 Sve u šest, magazin (R)
 07:05 Pet na pet, kviz (R)
 08:00 TV prodaja
 08:15 Hitna služba, dramska serija (R)
 09:10 TV prodaja
 09:25 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 10:20 Pomorska ophodnja, akcijska serija
 11:20 TV prodaja

11.35 Hitna služba, dramska serija
 12.30 Shopping kraljica, lifestyle emisija (R)
 13.30 Vatre ivanjske, dramska serija (R)
 14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show (R)
 16.30 RTL Vijesti, informativna emisija
 17.00 Shopping kraljica, lifestyle emisija
 18.00 Sve u šest, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.15 Pet na pet, kviz
 20.00 Vatre ivanjske, dramska serija
 21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!, kulinarski show
 23.00 Dr. House, dramska serija
 23.55 RTL Vijesti
 00.10 Kost, serija
 01.00 Heroji iz strasti, serija
 01.55 Kost, serija (R)
 02.50 Astro show
 03.45 RTL Danas, (R)
 04.30 Kraj programa

SRIJEDA 15.4.2015.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 07:05 Dobro jutro, Hrvatska
 09:20 Hanna, slušaj svoje srce - telenovela
 10:10 Klub istraživača, dokumentarna serija
 11:05 Dr. Oz, talk show
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Rame uz rame, telenovela
 13:10 Svaki dan dobar dan
 13:40 Potrošački kod
 14:10 Jezik za svakoga
 14:25 Društvena mreža - društvene teme
 15:35 Eko zona
 16:00 Da, premijeru, humoristična serija
 16:35 Hrvatska uživo
 17:35 Glas naroda, humoristična serija
 18:10 Potjera
 19:00 Dnevnik
 20:00 LOTO 7/39
 20:05 Seoska gozba, gastroputopis
 21:00 Domovina, serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:30 Otvoreno
 23:20 Kino Europa: Nuovomondo, talijansko-francuski film
 01:15 Svaki dan dobar dan
 01:45 Društvena mreža - društvene teme
 02:50 Eko zona
 03:15 Reprizni program

04:55 Jezik za svakoga
05:05 Hrvatska uživo
05:55 Rame uz rame,
telenovela

05:55 Generalna špica -
zastava, himna
09:00 Čudnovate zgode iz
prirode, dokumentarna
serija
10:00 Mowgli, serija za djecu
10:30 Čarobna ploča
10:45 Školski sat: Lik iz lektire
- Ivana Guljašević
11:15 Boli glava
11:30 Generacija Y
12:00 Dok vas nije bilo,
dokumentarna serija
12:40 Kulinarstvo - strano
13:05 Priče o Sherlocku
Holmesu, serija
14:00 Ljetni Božić, kanadsko-
američki film (R)
15:35 Kulinarstvo - strano
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slatko ludilo,
dokumentarna serija
17:00 Čudnovate zgode iz
prirode, dokumentarna
serija
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
20:00 Nogomet, LP - emisija
20:35 Nogomet, LP: PSG -
Barcelona, prijenos
22:42 Nogomet, LP - emisija
23:20 Kup, britansko-američki
film
01:10 Noćni glazbeni program

04.50 RTL Danas, (R)
05.30 Virus attack
05.45 Tenkai vitezovi
06.15 Chuggington
06.35 Sve u šest, magazin (R)
07.05 Pet na pet, kviz (R)
08.00 TV prodaja
08.15 Hitna služba, serija (R)
09.25 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
10.20 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
11.20 TV prodaja
11.35 Hitna služba, serija
12.30 Shopping kraljica,
lifestyle emisija (R)
13.30 Vatre ivanjske, serija (R)
14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica,
lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show
23.00 Dr. House, serija
23.55 RTL Vijesti
00.10 Kosti, serija
01.00 Heroji iz strasti, serija
01.55 Kosti, serija (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

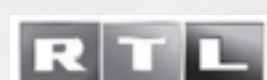
**ČETVRTAK
16.4.2015.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:05 Dobro jutro, Hrvatska
09:20 Hanna, slušaj svoje srce
- telenovela
10:10 Klub istraživača,
dokumentarna serija
11:05 Dr. Oz, talk show
12:00 Dnevnik 1
12:25 Rame uz rame,
telenovela
13:10 Svaki dan dobar dan
13:40 Paralele - europski
magazin
14:25 Društvena mreža -
znanstveni četvrtak
15:32 Prodaja djece, emisija
pučke i predajne kulture
16:00 Da, premijeru,
humoristična serija
16:35 Hrvatska uživo
16:55 Jom Hašoa, prijenos
17:40 Glas naroda,
humoristična serija
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik
20:00 Večer na 8. katu
21:00 Domovina, serija
22:00 Dnevnik 3
22:30 Labirint
23:20 Pola ure kulture
23:55 Svaki dan dobar dan
00:25 Društvena mreža -
znanstveni četvrtak
01:30 Pučka i predajna kultura
01:55 Reprizni program
05:25 Jezik za svakoga
05:35 Hrvatska uživo
05:55 Rame uz rame

05:55 Generalna
špica - zastava, himna
06:00 Juhuhu
09:00 Upoznajte se s
majmunima,
dokumentarni film
10:00 Mowgli, serija za djecu
10:30 Laboratorij na kraju
svemira
10:37 Navrh jezika
10:47 Školski sat: Radionica
sapuna
11:17 Kokice
11:35 Indeks
12:00 Dok vas nije bilo,
dokumentarna serija
12:40 Kulinarstvo - strano
13:05 Priče o Sherlocku
Holmesu, serija
14:00 Sztuczki, poljski film
15:35 Kulinarstvo - strano
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Slatko ludilo,
dokumentarna serija
17:00 Upoznajte se s
majmunima,
dokumentarni film
18:00 Kod Sunca u šest
19:00 Juhuhu
19:31 Lijeni grad, crtana serija
20:05 Roditelji i djeca, serija
21:00 Nogomet, EL: Wolfsburg
- Napoli, prijenos
23:00 Nogomet, EL - sažeci
23:20 Deadline, američki film
00:55 Noćni glazbeni program

04.50 RTL Danas, (R)
05.30 Virus attack
05.45 Tenkai vitezovi,
animirana serija
06.15 Chuggington, animirana
serija
06.35 Sve u šest, magazin (R)
07.05 Pet na pet, kviz (R)
08.00 TV prodaja
08.15 Hitna služba, dramska
serija (R)
09.10 TV prodaja
09.25 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
10.20 Pomorska ophodnja,
akcijska serija
11.20 TV prodaja
11.35 Hitna služba, dramska
serija
12.30 Shopping kraljica,
lifestyle emisija (R)
13.30 Vatre ivanjske, dramska
serija (R)
14.30 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show (R)
16.30 RTL Vijesti
17.00 Shopping kraljica,
lifestyle emisija
18.00 Sve u šest, magazin
18.30 RTL Danas
19.15 Pet na pet, kviz
20.00 Vatre ivanjske, serija
21.00 Tri, dva, jedan - kuhaj!,
kulinarski show
23.00 Dr. House, serija
23.55 RTL Vijesti
00.10 Kosti, serija
01.00 Heroji iz strasti,
dramska serija
01.55 Kosti, serija (R)
02.50 Astro show
03.50 RTL Danas, (R)
04.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu
Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme
emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture *Svijetnik* nedjeljom
od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u
21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića
emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom
u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom *Glas domovine*,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15.35 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18.00 - 19.00
Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog *Bolja Srbija* • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan •
Jezični savjetnik *Govorimo hrvatski*

19.00 - 19.30

• Poetski predah • *Popularne melodije* - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • *Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije* - narodna glazba (utorkom) • *Veliki
majstori glazbe* - ozbiljna glazba (srijedom) • *Rock
vremeplov* (četvrtkom) • *Minute za jazz* (petkom)

19.30 - 20.00

• *Europski magazin* - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • *Kulturna povijest* (utorkom)
• *Znanjem do zdravlja* (srijedom) • *Razmišljanje
dopušteno* (četvrtkom) • *Tjedni vodič* (petkom)

20.00 - 20.30

• *U pauzi o poslu* (ponedjeljkom) • *Aktualije* (utorkom)
• *Oliveni studio* (srijedom) • *Kultur café* - magazin iz
kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • *Vodič za
moderna vremena* - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20.30 - 21.00

• Narodna glazba • Blic
vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA: Subota

• 18.00 Najava programa, Vijesti
dana, zabavna glazba
• 18.15 Vojvodanski tjedan
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.00 *Vjerska emisija*, duhovna glazba
• 20.00 Divni novi svijet
• 20.55 Odjava programa

Nedjelja

• 18.00 Najava programa, Vijesti dana
• 18.10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18.30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19.30 *Putnici kroz vrijeme* - emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20.00 *Hrvatima izvan domovine* - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
20.55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Polivači

Dругi dan Uskrsa, *Vodeni ponediljak* u Subotici i okolici rezerviran je za *polivače*. Ovaj običaj bačkih Hrvata i ove godine obilježen je onako kako mu priliči – momci u obilasku, a djevojke kod kuće u

iščekivanju. Nekada su momci *cure polivali* običnom vodom na bunaru, a djevojke su se hvalile brojem *polivača*. Svi su bili u nošnji, momci u *odilima*, *čakširama* i čizmama, a djevojke u *sefiru*. Okupljeni u manje skupine momci bi na *karucama*

i konjima, pa često i uz tamburaše obilazili bi djevojke.

Danas *polivanje* izgleda ipak drugačije. Činjenica je da se momci i danas organiziraju te znaju skupa ići u obilazak, ali se vozi autima ili drugim prijevoznim sredstvima. Voda iz bunara zamijenjena je mirisnim toaletnim vodama i parfemima, no, nađe se i poneki *polivač* vodom. Ono što je ostalo isto je običaj da djevojke *polivače* darivaju

šarenim jajima (pisanicama) i narančama, a nerijetko djevojke momke zakite proljetnim cvijećem zumbulom, narcisom... Uz razgovor, djevojke bi počatile momke kolačima i pićem, a oni nastavili obilazak cijeli dan. Osim momaka u *polivanje* idu i očevi sa sinovima, za koje vjerujemo da će izrasti u prave momke koji će ovaj običaj i nadalje čuvati.

Ž. V.

Sonta

Subotica

Tavankut

Čuvari Božjeg groba diljem Vojvodine

Srijemska Mitrovica

Srijemski Karlovci

Proljetna akcija!

-50%

NA SVE dioptrijske okvire i
sunčane naočale!

-20%

SEZONSKOG POPUSTA na pojedina
multifokalna leća!

od 01.03.2015. do 31.05.2015.

POGLED S TRIBINA

Dinamo

Još malo pa će zagrebački *Dinamo* i matematički potvrditi novi – stari (10 godina) naslov prvaka Hrvatske u nogometu. Trenutačni poredak na tablici 1. HNL: *Dinamo* 67, *Rijeka* 53 – Četrnaest velikih poena razlike, praktično i vrlo vjerojatno već odavno nedostižno.

Momčad trenera **Zorana Mamića** u 27 odigranih prvenstvenih kola nije doživjela gorčinu poraza.

Ima skor od 20 pobjeda i 7 neodlučenih rezultata uz gol razliku 64:17.

Vjerojatno posljednja realna mogućnost za prvi ovosezonski poraz modrih bila je u prošlom kolu na gostovanju kod *Rijeke*, ali su i tamo Zagrepčani vodili glavnu riječ i sve do posljednjih sekundi susreta bili nadomak nove pobjede. Na koncu se završilo 2:2, *Dinamo* je ostao neporažen a bodovna razlika jednaka.

I sve je to lijepo što se tiče riznice trofeja na Maksimiru, ali apsolutna dominacija jednog kluba generalno nije dobra za budućnost hrvatskog klupskog nogometa. Najbolja potvrda ogleda se u kasnijim nastupima u europskim klupskim natjecanjima. Istina, *Dinamo* je uspio odigrati nekoliko sezona u Ligi prvaka (natjecanje po skupinama), ali postignuti rezultati su vrlo skromni i s ostvarenim učinkom hrvatski prvak je jedna od najslabije plasiranih momčadi elitnog natjecanja.

Jedino je *Rijeka* napravila određeni iskorak u euro nadmetanjima, dok su *Hajduk*, *Split* i ostali samo euro turisti u jednom ili dva kola kvalifikacija.

Jaka liga i izjednačenost prvenstvenih duela automatski jača i klubove, pripremajući ih za mnogo jače duele protiv rivala s prostora Staroga kontinenta. A podsjetimo, danas je vrlo malo stvarno slabih momčadi i svakom se protivniku mora prići s krajnjom ozbiljnošću (sjetit ćete se *Hajdukovog* ispadanja protiv irske momčadi *Shelbourne* u sezoni 2004/05.).

Odlične igre reprezentacije nešto su posve drugo...

D. P.

NOGOMET

Splitu splitski derbi

Preokretom na Poljudu nogometaši *Split*a svladali su *Hajduk* (2:1) i slavili su splitskom derbiju. Na drugoj strani jadrana u Rijeci odigran je još jedan derbi, između domaćina i *Dinama* ali je susret završen bez pobjednika (2:2)

Ostali rezultati 27. kola: Lokomotiva – Zadar 1:5, Istra 1961 – Zagreb 2:1, Slaven – Osijek 2:1

Tablica 1. HNL: *Dinamo* 67, *Rijeka* 53, Lokomotiva 41, *Hajduk* (-3) 37, Zagreb 33, *Split* 32, Slaven 30, Zadar 26, Istra 1961 25, Osijek 23

KOŠARKA

Cedevita drži vrh

Novom, četvrtom uzastopnom pobjedom u ligaškom djelu A-1 Hrvatske košarkaške lige, ovog puta protiv GKK *Šibenika* (104:59) *Cedevita* nastavlja niz nepobjedivosti i suvereno drži vrh tablice.

Ostali rezultati A-1 lige za prvaka: Zagreb – Kvarner 2010 85:72, Zabok – Cibona 61:81, Zadar – Alkar 77:63

RUKOMET

PPD Zagreb dočekuje Barcelonu

Hrvatski rukometni prvak PPD *Zagreb* u četvrtfinalu Lige prvaka na svom terenu dočekuje veliku *Barcelonu*. Prvi susret igrat će se u Zagrebu u četvrtak 9. travnja, a uzvrat je u Barceloni 18. travnja.

TENIS

Čilić i dalje u TOP 10

Unatoč neigranju najbolji hrvatski tenisač **Marin Čilić** i dalje drži mjesto među 10 najboljih tenisača svijeta. **Ivo Karlović** je na 22. mjestu, **Borna Ćorić** je 55. igrač svijeta, dok je **Ivan Dodig** na poziciji 97 ATP ranking ljestvice.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs
Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem kuću u Keru, 385a površine, 4 sobe, 2 kuhinje. 2 kupatila. Tel.: 528-994.

Poklanja se veći crni pas, kratkodlaki, a prodaju: »IMT« jednobrazi plug. tel.: 528 682 i kukuruz u klipu. tel.: 532 570.

Tražim mladu ženu, oko 40 godina, radi tjednog ili po dogovoru spremanja. Tel.: 024 520 764, zvati oko 14 sati.

Poklanjam bijele i šarene mace po izboru i prodajem trajnožareći štednjak, veći i manji. Tel.: 024 528 682.

Prodajem soju (može i sjeme). Tel.: 024 532 570.

Prodaje se plac na obali jezera Palić, 2 motike. Informacije na telefon: 069 2887213.

Makarska – iznajmljujem sobe sa kupatilom, frižiderom, upotrebom kuhinje i parkingom za sezonu 2014. godine. Telefon za Srbiju: 060-6331910, telefon za Hrvatsku: 00385-21617909.

Zagreb, uži centar Čeromerec, trosoban stan 60 m² zamjena za odgovarajuću nekretninu u Subotici, uz odgovarajuću doplatu – 62 000 eura. Tel.: 063/740-1895.

IZDAJEM dvo i četverokrevetne APARTMANE i SOBE u Lumbardi na otoku Korčuli. Svaki apartman i soba ima svoju TERASU i poseban ULAZ. Mogućnost ljetovanja VEĆIH GRUPA. Gostima je na raspolaganju veliki ROŠTILJ. Svi gosti imaju osiguran PARKING za automobile i plovila. Udaljenost od mora 150 m. Sve detalje možete vidjeti na www.apartmanikorca.com. email: marko.gusak@apartmanikorca.com Kontakt osoba: Marko Gusak, prof. 091/6012021 098/9622059.

Prodajem garažu od 18 m² u ulici Bore Stankovića 5. Prva s lijeve strane. Tel.: 064 1759512.

Prodaje se roljka za glačanje veša i drvena vaga s tegovima (mjeri do 500 kg). Tel.: 064 3910112

Izdaje se jednosoban namješten stan na Radijalcu. Tel.: 069 2887213.

Tročlana obitelj prima stare osobe na dvorbu za nekretninu ili penziju. Tel. 062 1941729.

Kupujem njivu – poljoprivredno zemljište u jednom komadu većem od 5 ha. Tel.: 064 1759512

Subotica, prodaje se solidna kuća sa zasebnom garažom i prostranim dvorištem. Infrastruktura. Legalizovano. Cena po dogovoru. Vlasnik. Tel.: 065-5053962.

Izdajemo apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com.

Sombor – prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025 5449220; 064 2808432.

Zagreb, u Srednjacima izdajem jednosobni stan, soba, kuhinja, kupatilo. gr. grijanje, telefon, renoviran, nov namještaj. Tel.: 024 547 204.

Prodaje se kuća u Petrovaradinu, Marina Držića 2a. Površina zemljišta je 100 m², stambena površina je 40 m². Tel.: 064 0125719.

Poklanjam crno-žute kratkodlake štence niskog rasta. Tel.: 024 528682 i 024 532570.

Prodajemo obiteljsku katnu kuću 210 m² na placu od 670m² – garaža, kotlarnica, ljetna kuhinja i vinska komora sve opeka, plin, etažno grijanje, telefon, interfon, do autobusa 5 minuta. Subotica. Tel.: 024 546 061 ili 064 468788.

Prodajem Tv Samsung ekran ravan 82 cm, daljinski, namještaj visoki sjaj – regal 3,8, klupski stol, škrinja za jastuke i regal 2, v / 28. Tel.: 064 4681788.

Prodajem noviju trosobnu kuću na uglu, s placem od 524 m² u Novom naselju – Aleksandrovo. Tel.: 063-553-447.

Poklanja se žuta kera kratkodlaka, nižeg rasta i štene, može i odvojeno jer je već samostalno. Prodaje se njem. prikolica Gobell 10 t nosivosti. Tel.: 024 532-570.

Subotica centar – izdaje se uredski poslovni prostor, 4 prostorije, 130 m², tri telefonske linije, internet, parking prostor. Cijena po dogovoru. Tel.: 024/529-745, 063/518-218.

Hrvat, 25 godina, zaposlen, vlasnik velike kuće u turističkom gradu Slavenska Orahovica kod Osijeka, traži djevojku zanatliju (frizerku) za dopisivanje – brak. Uz pismo poslati fotografiju. Ivan Peček, Stjepana Radića 10, HR 33515 Orahovica Slavenska, Hrvatska.

Prodaju se koturaljke, stolovi, stolice, tepisi, trajnožareći štednjak, bunjevačka ruva, marame na vrat, muško odijelo, šubara, čizme, leandri u boji, limun, nova el. kosilica. Tel.: 024 528 682.

Izdajem novu garsonjeru – soba, kuhinja, kupaoonica. Centar Subotice, kod katedrale. Slobodno iza 1. svibnja, kompletno namještenu stvarima i priključcima. Cijena 80€ + depozit. Tel.: 024 754 650 ili 064 2015689.

Izdajem u najam 20 ari placa u progonu u centru Tavankuta, pogodno za plastenik ili organsku proizvodnju – ima bunar. Tel.: 064 5259245.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi VAŽI DO 17. 4. 2015.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, vrši prodaju slika svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, ul. Preradovićeve 4. radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:
dr. sc. Jasminka Dulić (hurednik@tippnet.rs)

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:**
Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković
(urednik rubrike kultura i urednik *Kužiša*)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić
(urednik rubrike sport i zabava)
Željka Vukov
(urednica društvene rubrike i urednica *Hrčka*)
Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)
Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović (mkopunovic@hrvatskarijec.rs)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik) (tsujic@hrvatskarijec.rs)
Jelena Ademi (grafička urednica) (jademi@hrvatskarijec.rs)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević (nsudarevic@hrvatskarijec.rs)

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)
Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Dropulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55; ++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs
WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Rotografika
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ROĐENJE PETRE LULIĆ

Radostan Uskrs

Ove godine obitelj **Slađane** (23) i **Zorana Lulića** (29) Uskrs su proslavili s još jednim novim članom. Naime malena **Nikolina** nakon dvije i pol godine, 19. veljače dobila je sestricu. Tog dana hrabra mama Slađana na svijet je donijela curicu **Petru**. Petra je težila 3.500 g i bila je duga čak 52 cm – savršena bebica. Kako je Nikolina dobila ime po Slađaninom ocu **Nikoli**, odlučili su se da će svom dugom djetetu dati ime po Zoranovom ocu **Petru**. Uz lijepo ime, Petra ima i velikog nebeskog zaštitnika koji će je pratiti i štititi kroz njezin život. Sa svojim roditeljima odrasti će na selu Verušić, pokraj Subotice. Nikolina će Petru upoznati sa

životinjama na njihovom imanju, a posebno s konjima koje ona jako voli. U razgovoru mama Slađana spomenula je kako joj nije teže sada kada ih ima dvije. Navikli su ustajati rano, njima dan počinje oko 5 sati. Dok tata Zoran *namiriva*, Nikolina hrani mačkice, pomaže tati nahraniti telad i prasiće, a sada ima i novu zanimaciju, postala je mamin pomagač, uvijek je tu kada Petru treba presvlačiti i kupati. Čestitamo mladoj obitelji, želimo im puno dječjeg osmjeha, radosti i veselja u kući.

A. Dević

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Šarena jaja i polivačina

Piše: Branko Ivković

Faljni čeljadi moja, ja jevo sidim na pripeki pod zabatom i štogod šnjotam, dokon sam jel se još nije ništa veliko počelo radit, a ni ne vridi kad će i drugi Uskrs pa triba obać komšije što taj slavidu. Red se je poštivat, a ne ko ovi što se svađadu

oko svega i palidu oma zastave. Med svitom tog nema bome, svit nema kada, mora se bome tušta radit da se dođe do koje krajcare. To samo ovi politikuni i tajkuni što se nagrabili i naotimali tuđe muke možedu. E čeljadi moja, ode kod nas u Ivković šoru, a i u drugi šorovima, se svit nije nikad ni gložijo a tako će i ostat dok je nas. Ta svi smo ispod kože crveni i isti kriv idemo samo ga malkoc drukčije zovemo, al na priliku kad bi bijo gladan i prstom bi čovik upaćijo da mu dadu.

Neg, jestel vi lipo proslavili Uskrs? Ja bome jesam. U našoj crkvi Prisveto trojstvo u kraj šora je bilo vrlo svečano, sve milina vidit punu crkvu mladeži s upaljeni svićama, a tek što su lipo pivali... Svaka čast svima što se toliko paštre i vežbaju u koru. Ja ne znadem čeljadi, al meni i mojoj Jeli sve nikako milo i radit i pripravljat za Uskrs. Ona ispeče uskršnjak, ja podložim u peć i skuvam šunku divenicu i jaja u kotlu i ništa mi ne mrzi... Znam dočedu nam dica i drugi gosti, biće veselja, a bome i bokalčić ondak zaminim s balonom – neću se valjdar svaki frtalj sata spuštati u podrum. No moram priznat, nije baš bilo slavno na Voden ponedljak. Malkoc smo i pritirali u polivačini nas trojica, kako naše gospoje kažeđu »tri matora sekeša« se okitila jacintom pa se latila lunjat po selu. Tako je bilo, što jeste jeste, al čeljadi moja jedared godišnje je Voden ponedljak pa nije velik gri kad čovik i malkoc više razgleda dno od bokala. Šta fali, al baš ako triba jeto kajemo se... Ni Pere, a ni Joso baš nisu prošli slavno. Mišalo se malo vino s rakijom pa ji bolila glava dva dana posli. Ja sam bolje prošo, ništa me nije bolilo iako sam jedno dvared sletijo z bicigle, al sam valjda uvik trevijo u mekano. Jedino se sićam da sam dovuko kući po džepovima šareni i ovi moderni čokoladni jaja, al ni jedno nije bilo čitavo i koju pomorandžu, a bočicu s mrišilom sam digod izgubijo. Ovi me zafrkavaju da sam mrišilo dao birtašici. Ova moja sve sikće kugod gusak kad ga očupaje, a onda je bisan na cijo svit, al pak zato što je čovik kriv mora malkoc i ispaštati. Ja nikad nisam bižo od odgovornosti, a baš smišljak kako ću ovoj dvojici vratiti zato što su me otarmali. I eto, prošli lipi dani pa lagano valja početi zasukivat rukave i spravljat sadilicu, isparat njive i saditi kuruze i cincokret. Nema kod nas paora vrimenta za dugačko i naširoko divanjenje, to pripuštamo ovima s veliki platama u koji kaki ustanovama a mi se moramo latiti dok imademo čime jel kako su se latili nećemo imati ni s čime ni na čime. Ajd zbogom čeljadi, idem malko pridrimat pa ću kod Pere na kartanije – smisljio sam pripovitku pa ćemo viditi ko to crnu vunu prede.

BAĆ IVIN ŠTODIR

Uskrs prošo sve ostalo isto

Prošo Uskrs, bać Iva i njegova ope ostali sami. Starija već u ponedjeljak morala otit, al š njom ošla i mlađa, sporazumile se da dan dva bude malo i ko njoje u gosti. Malo da vidi i njeznu varoš. Nji dvoj ko dvi tuge, ope zastalom samo dva tannjura. A na Uskrs jim bilo tako lipo, puna kuća, puno srce. Potli ručka bać Iva se malo izvalijo na oتمان i zapalijo televiziju. Ajd, veli ni ništa gleda za cile korizme, pa da vidi šta ima novoga. Počeli divanit od voga i od noga, počeli se prikazivat i vi i ni, al ne vidi nikoga novoga. Falili su iste ne što ji falili pri korizme, iste i grdili, a svi zajedno obećavali i lagali ko i pri korizme. Samo, nisu baš sve ni lagali. Jedino malo dodavali. Eto, pri korizme rekli da će se struja dignit oko Uskrsa, a sad već kažu da će se dignit dvaput ve godine. Divanu i da će država udarit nikake nove namete i na cigare i na sokove i na naftu i na pića i na čega sve ne. Bać Iva to više ni tijo gledat i slušat, pa otrne televiziju. »Nego, ne znam jesu li već gospodari čuli, jel nisu, da je u naše mesare, a vidim i u najvećima dućanima, spalo meso. Bojim se, ako vidu, da će i noto udarit namete«, veli i izdune bukaricu katarke. »Ta kako bi i vidli, vada misliš da oni idu štogoda sami kupovat? Imadu zoto njeve sluge i sluškinje, pa jedino ako jim oni poizdaju.«, odvrati mu njegova. »A naj naš najveći gospodar jedini divani ne baš no, al nako kako je divanijo i prija. Po njemu, svaki dan nam je sve bolje i bolje. Bome, on ne minja svoje. I priklane reko da će nam bit stvarno bolje za dvi godine, a to isto divani i sad. Reko i da će paorima kroz koju godinu svanit, to kaže i sad. Eto, država o nji pokupovala svinje što su uranili, jedino ni imala novaca, pajim za nji, nisam dobro razumijo, jel dala, jel obećala da će jim dat kukuruza. Čula si i jutros, baš lipo čovek divani, ni da trepne. Ko da deklemuje. Nema ko njega danas vako, sutra nako.«, filtozira bać Iva. Njegova sila i jako se zaštodirala. »E, bome, dok gospodari divanu vako kako divanu, a radu kako radu, biće nam i gorje neg što je danas. Ni mene toliko brog nas. Proživili smo i komat lipoga vrimenta, a šta će proživit ta dica? Nji samo truju i privlaču u koikake partije, a ne gleda kako bi jim dali kruva u šake. Eto ti samo naše cure. Jedna je u jedne varoši u škule, druga u druge radi, a obadve, kako sam razumila iz njevoga divana, samo štodiru i planiru kako će danas-sutra otit digoda priko, samo da su što dalje od ve države. I što je najžalosnije, ne možemo jim ništa ni zamirat. Ne bi one nikuda išle o kakegod pustoši, išle bi tamo di bi mogle svojim poslim zaradit poštene nadnice, jel nije sve samo u te korice kruva, mladost je oduvuk tražila i malo kolača«, veli i počme drečat. Bać Iva je samo ositijo da mu je vankušac pod glavom odjedamput ovlažijo.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

- **Zafar:** Bolje je biti tri dana čekić, nego godinu dana nakovanj.
- **Leacock:** Da bi skrenuo pažnju na sebe, čovjek nekad mora da stigne posljednji na cilj.
- **Pitigrili:** Iskustvo je kao čačkalica: služi samo vama.

KVIZ

Mihovil Radnić

Koje godine i gdje se rodio hrvatski fratar **Mihovil Radnić**?

Gdje je isprva djelovao kao svećenik?

Koju je dužnost obnašao u Bosni?

Što je bio od 1685. - 1690. godine?

Kojim ga je naslovom titulirao car **Leopold**?

Koje su bile njegove čuvene riječi?

Što je Mihovil Radnić bio prvi među Hrvatima u Bačkoj?

Koje godine i gdje je umro?

Umrlo je u Budimu 1707. ili 1709. godine.
Prvi pisac.
Pučanstvo ne odvođi u tuđinu, nego u svoj zavijač.
Dvorski teolog – savjetnik.
Provincijal.
Tajnik Franjevačke provincije Bosne srebrenne.
U Biogradu (Hrv) i Olovu (Bosna).
Rodio se 1636. godine u Kalači.

FOTO KUTAK

Zatvoren most!

VICEVI

- Zašto žene ne igraju nogomet?
- Zato što se ne može pojaviti 11 žena na istom mjestu u istoj odjeći.

Momak: Sviđaš mi se.

Djevojka: Hahahahaha.

Momak: Volim te.

Djevojka: Hahaha.

Momak: Kupit ću ti stan na moru.

Djevojka: Stvarno?

Momak: Hahahahaha.

NK Jedinstvo Svetozar Miletić

Selo na dvanaestom kilometru ceste Sombor – Subotica, Svetozar Miletić, rasadnik je vrhunskih sportaša. Slavu ovoga sela pronosili su rvač **Stevan Horvat** (1932.), osvajač srebrne olimpijske medalje u Meksiku 1968. godine, gimnastičarka **Tereza Kočiš** (1934.), osvajačica

srebrne medalje na svjetskom prvenstvu 1950. godine u Bazelu te dvije srebrne i jedna brončana medalja na prvenstvima Europe. I pored najvećih uspjeha ostalih sportaša, nogometaši su oduvijek bili nesporni ljubimci suseljana. Nogometni klub *Jedinstvo*, jedan od najstarijih klubova na području Bačke, osnovan je 1912. godine. Iako je prije tri godine trebao proslaviti stoti rođendan, klub ne bilježi nikakve aktivnosti od 11. lipnja 2000. godine. Toga dana *Jedinstvo* je u svojoj posljednjoj prvenstvenoj utakmici Područne Lige Sombor zabilježilo poraz od Graničara rezultatom 3:6. Od tada ovaj klub, ponos Lemeša, ne postoji. Nogomet se sveo na ljetne turnire na malim terenima, a na stadionu u ulici Petefi Šandora bb, umjesto plemenite trave, danas raste korov. Samo u prijeizbornim vremenima političari u pohodu na ovo selo nerealnim obećanjima pothranjuju želje ovdašnjih dječaka da poput mnogih slavnih Lemešana iz prošlosti nose majicu svojega *Jedinstva*. Stariji Lemešani, veliki ljubitelji nogometa, s nostalgijom se sjećaju nedjeljnih poslijepodneva uz loptačke majstorije **Josipa Turčika** (1951.), kasnijeg igrača *Maribora* i internacionalca u Austriji te braće **Sabo**, **Zoltana** (1972.) i **Tibora** (1974.). Obojica su vrlo brzo zapela za oko nogometnim stručnjacima, pa je Zoltan vrlo brzo postao igrač novosadske *Vojvodine*, a kasnije je uspješno nastupao za beogradski *Partizan* i južnokorejski *Samsung*, a Tibor za budimpeštanski *Ferencvaros*, kasnije i za više klubova u Poljskoj i Grčkoj. Ovi nogometaši ponikli su u svojem selu, Lemešu, igrajući za *Jedinstvo*, uz brojne iskusnije suigrače koji su u to vrijeme palili i žarili u ligama somborskog nogometnog područja. Vremesne navijače *Jedinstva* još uvijek ne napušta nada da će njihov hram nogometa ipak oživjeti i da će na njemu zaigrati neki novi klinici, neki novi **Kanjo**, braća **Vidaković**, **Gligorević**, **Babić**, **Đirki**, **Napijalo**, **Savić**, **Štefko**, **Dukat**, **Jurić**, **Hrkač**, **Bakula**, **Miljuš**, **Tomas**... a da će korodirani katanac na prostorijama *Jedinstva* ostati ružna prošlost.

I. Andrašić

NOGOMET

Minimalna pobjeda

SUBOTICA – Jedan pogodak u mreži gostujuće momčadi *Cementa* (1:0) donio je nogometašima *Bačke 1901* vrijednu pobjedu i nova tri boda, uz skok na četvrto mjesto na tablici Srpske lige skupina Vojvodina. U sljedećem, 20. kolu u subotu 11. travnja crveno-bijeli gostuju Banatu u Zrenjaninu.

Gostujući bodovi

SIVAC – Minimalnom pobjedom na gostovanju kod Poleta u Sivcu (1:0), Tavankučani su se doma vratili s vrijednim bodovnim plijenom i sada se nalaze na devetom mjestu tablice Bačke lige. U nedjelju 12. travnja od 16 sati u Tavankutu gostuje *Mladost* iz Turije.

Igrali samo pola sata

KUPUSINA – Poslije devet utakmica bez poraza u Međuopćinskoj ligi Sombor – Apatin – Kula – Odžaci Sončani su poraženi na gostovanju u Kupusini, rezultatom 4:0. Igrači domaćeg *Partizana*, nakon pola sata blage dominacije *Dinamovaca*, preuzeli su igru u svoje ruke i četiri puta matirali nemoćnog vratara ekipe *Dinama Smiljanica*. Domaćini su u prednost došli u 38. minuti, a već u 41. iz jedanaesterca su postavili rezultat prvog poluvremena. Treći zgoditak domaći su postigli u 52. i četvrti u 88. minuti. Hladno vrijeme i vrlo jak bočni vjetar nisu omogućavali tečnu igru, ali publika može biti zadovoljna borbenošću igrača obiju ekipa.

I. A.

Borbeni remi

DERONJE – Nogometaši monoštorskog *Dunava* poslije vrlo borbene utakmice, iz Deronja su se vratili s bodom. Susret s izravnim rivalom za mjesto koje jamči opstanak u područnoj ligi Sombor odigran je po hladnom vremenu i vrlo jakom vjetru pa je bilo gotovo nemoguće kontrolirati loptu. Prvo poluvrijeme, iako je bilo nekoliko ozbiljnih prigoda na obje strane, završeno je bez zgoditaka. U 50. minuti svladan je vratar Monoštoraca **Ivkov**, a tri minute kasnije **Forgić** je postavio konačan rezultat ove vrlo borbene, ali fer i korektne utakmice. U narednom kolu *Dunav* će dočekati petoplasiranu momčad BSK iz Bačkog Brestovca.

I. A.

Temeljem članka 10. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Službeni glasnik RS broj 135/04, 36/09) Gradska uprava, Odsjek za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, Subotica - Trg slobode br. 1. objavljuje:

OBAVJEŠTENJE

Nositelj projekta JOVANOVIĆ & SINOVI MASTER FOOD DOO, Bačka Topola, Maksima Gorkog br. 7, podnio je zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš Projekta: *Izgradnja objekta za proizvodnju stočne hrane s pratećim sadržajima* na katastarskoj parceli 3974/1 ko Žednik.

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahteva nositelja projekta, može se izvršiti u prostorijama Odsjeka za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj II. kat, Stare gradske kuće, soba 225 u periodu od 10.4. 2015. do 20.4.2015., u vremenu od 10 do 12h.

Molimo vas da u gore navedenom roku, dostavite mišljenje, primjedbe o zahtjevu za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš predmetnog objekta ovom nadležnom tijelu.

ŽELJKO NOVAKOVIĆ, VRATAR NK SLOGA IZ PLAVNE

Vratar bez konkurencije

Unatoč veteranskim godinama još uvijek je među vratnicama

VJERAN MATIČNOM KLUBU

»Mogao sam otići u nekoliko klubova, pošto sam imao pozive, prije svega u *Tvrđavu* iz Bača, ali nisam želio otići iz svog mjesta. Najbolje se osjećam u svom selu i uopće ne osjećam da imam već pedeset jednu godinu. Nisam izgubio na brzini, refleksi su mi još uvijek dobri, a sa sadašnjim iskustvom mi je lakše braniti, a s lakoćom i danas napravim po koju *paradu*. Živim sportski, ne pušim ne pijem, aktivan sam po cijeli dan, a treninzi mi ne padaju teško. U dobroj sam kondiciji i ništa mi nije teško. Ako me zdravlje posluži i dalje, još ću dugo stajati na vratima *Sloge*. Sada je već 37 godina od kako se bavim nogometom, još malo pa ću navršiti vratarski staž za mirovinu, ali na nogometnu mirovinu još ne mislim. Igram za svoju dušu i za selo, iako nikada nisam imao materijalne koristi od nogometa. Jednom sam samo dobio od sponzora trenirku i tenisice, to je sve što sam dobio. Volim poslije utakmice druženja, uz pivo i sok i ponekad neku večeru. Razliku u godinama u odnosu na suigrače i ne osjećam, sve su to moji prijatelji, bez obzira što sam od svih njih dvostruko stariji, pa i više. Mlađi me normalno prihvaćaju, navikli su na mene. Onog trenutka kada budem osjetio da ne mogu sam ću napustiti nogomet, ne čekajući da mi to netko mora reći«, kazao je Željko.

Po mišljenju Željkovih nekadašnjih i sadašnjih suigrača još dugo će on čuvati mrežu plavanjske *Sloge*, a već sada je vratar s najdužim stažom u Plavni.

Zvonimir Pelajić

Za vratare kažu da postoji izreka koja se često pokazala točnom, a to je da što su stariji, to su bolji. U slučaju vratara iz Plavne to se, čini se, obistinilo. **Željko Novaković** je prvi put stao na vrata na školskom natjecanju u svom rodnom selu Plavna, a nakon nekoliko izvrsnih intervencija njegovi suigrači iz razreda bili su ugodno iznenađeni i začuđeni, jer on nikada do tada nije branio. I sam Željko se pomalo začudio jer do tada nije znao za svoje umijeće. To je bio početak, a kraj karijere se još uvijek ne zna, iako Željko ima 51 godinu.

OPERATIVNI ZAHVAT U DJETINJSTVU

U njegovom slučaju zanimljiv je tijek karijere, budući da se u sedmoj godini razbolio, dobio upalu pluća, te mu je čak izveden i kirurški zahvat na plućima. Operacija je bila uspješna, a Željko nakon te operacije nije smio raditi gimnastiku u školi sve do petog razreda.

»Sjedio sam sa strane i gledao kako moji vršnjaci igraju

nogomet, a ja ne mogu. Tada sam se već osjećao zdravim i želio sam igrati, ali roditelji mi nisu dali plašeci se za moje zdravlje. Uvjerio sam oca da me odvede k liječniku na kontrolni pregled, a on je rekao da mogu nastaviti fizičke aktivnosti. Ubrzo smo u školi imali jednu utakmicu na kojoj sam branio, pošto nije bilo nikog drugog. Na prvu sam loptu odlično reagirao i spriječio siguran pogodak te sam pokazao da znam braniti, a to ni sam do tada nisam znao«, priča nam Željko.

OD PUNOLJETSTVA NA GOLU SLOGE

To je bio praktički početak, nakon čega je počeo braniti za podmladak *Sloge*. Iz utakmice u utakmicu, Željko je bio sve sigurniji na vratima i na taj način postao nezamjenjiv na vratima omladinskog tima. Već sa 16 godina počeo je braniti za prvi tim, ali je bio premlad da postane standardnim vratarom. Ipak, već sa 18 godina postao je standardni vratar u prvom timu *Sloge*. Nezamjenjiv na голу je i

dan danas. Mnogo prvenstvenih i prijateljskih utakmica dobivene su isključivo zbog Željkovih dobrih obrana, kada je poput maga čuvao svoju mrežu i nije dozvoljavao protivnicima da je zatresu. U timu nije imao konkurenciju pošto bi svi mlađi vratari koji su ga zamjenjivali brzo odustajali kada se on pojavio.

NAJSTARIJI VRATARI

Dokaz kako godine nisu problem za dugovječnije bavljenje aktivnim vratarskim poslom su i sljedeći nogometni vratari: Andrea Pierobon, 45 godina - Cittadella (Italija), Marco Ballotta, 43 - San Cesario (Italija), Faryd Mondragón, 43 - Deportivo Cali (Kolumbija), John Burridge, 43 - Blyth Spartans (Engleska).

Vitraži u kapeli Gospe od Milosrđa na kalvariji u Lemešu

foto Ivan Horvat